

Begroting 2018

<https://weststellingwerf.begrotingsapp.nl/>

gemeente

Weststellingwerf

6 november 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	4
Leeswijzer	6
Begroting op hoofdlijnen	8
Structureel begrotingsevenwicht	12
Begroting 2018 in één oogopslag	21
Kerngegevens	22
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	23
Programma 1 Veiligheid	32
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	40
Programma 3 Economie	45
Programma 4 Onderwijs	49
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	59
Programma 6 Sociaal domein	66
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	78
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	87
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	93
Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	99
Overzicht kosten overhead	99
Vennootschapsbelasting	100
Onvoorziene uitgaven	101
Stelpost algemene risicobeheersing	101
Niet voorziene uitgaven	101
Ombuigingen I	101
Paragrafen	102
Paragraaf Lokale heffingen	102
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	112
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	121
Paragraaf Financiering	125
Paragraaf Bedrijfsvoering	130
Paragraaf OWO-samenwerking	133
Paragraaf Verbonden Partijen	136
Paragraaf Grondbeleid	147
Paragraaf het 'Hek' binnen het Sociaal domein	151
Paragraaf Streekagenda	155
Uiteenzetting van de financiële positie	157
Overzicht van lasten en baten	157

gemeente

Geprognosticeerde balans 2018-2021	160
Reserves en Voorzieningen	162
Meerjareninvesteringsplan 2018-2021	165
Overzicht van incidentele lasten en baten.....	170
Bijlagen	172
Bijlage I: Subsidieplafonds 2018	172
Bijlage II: Lijst met afkortingen.....	175

Voorwoord

BESTE LEDEN VAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE WESTSTELLINGWERF,

We naderen het einde van deze bestuursperiode. Een periode die zich kenmerkt door ambities waarbij drie hoofddoelstellingen centraal staan: woonlasten stabiel, schuldbestand omlaag en ambities verwezenlijken. We hebben tot nu toe deze ambities waar kunnen maken en presenteren een begroting waar we de toekomst mee in kunnen!

Lagere woonlasten

De gemiddelde woonlast voor onze inwoners voor 2018 gaat ten opzichte van 2017 dalen! De stijging van het tarief voor de rioolheffing - op basis van het gemeentelijk Rioleringsplan - wordt gecompenseerd door een structurele verlaging van de onroerende-zaakbelastingen. Bovendien zien wij kans - vanwege onze doelstelling om met onze inwoners te werken aan het verlagen van de hoeveelheid huishoudelijk afval - om het tarief voor de afvalstoffenheffing met € 10 te verlagen.

Schuldpositie omlaag

Net als in de voorgaande jaren van deze bestuursperiode, gaat de komende jaren onze schuldbestand verder omlaag. Eind 2014 bedroeg onze schuld nog € 75 miljoen, eind 2018 is deze begroot op € 58 miljoen.

Ruimte voor Investeringskalender en overige ambities

De ambities uit het coalitieakkoord en collegeprogramma zijn afgerond of nog volop in ontwikkeling en financieel vertaald. Daarnaast is er financiële ruimte voor de Investeringskalender en overige ambities door voor de jaren 2018-2021 een algemeen budget van € 500.000 per jaar op te nemen. Ons voorstel is deze budgetten te betrekken bij de politieke en bestuurlijke keuzes in de coalitieonderhandelingen in het voorjaar van 2018.

Projecten waarvoor al een financiële vertaling heeft plaatsgevonden in deze programmabegroting zijn:

- Aanleg van Breedband
- Fietspad langs de Linde
- Bestemming Noordwolde
- Bereikbaarheid en verbetering verkeersveiligheid stationsomgeving

De investeringsambities, waarvoor het jaarlijkse algemene budget van € 500.000 is bedoeld, zijn in willekeurige volgorde:

- Herinrichting Steenwijkerweg De Blesse
- Fietstunnel onder spoor Lycklamaweg
- Investeringsprojecten in voorzieningen onderwijshuisvesting
- Winkelcentrum Wolvega
- Rottige Meente
- Ontwikkeling Driewegsluis tot recreatieve poort tussen Fryslân en Overijssel
- Buurthuisfunctie Wolvega
- Kwaliteitsniveau openbare ruimte
- Rol gemeente bij circulaire economie

Een mooie opsteker!

Een effectieve beheersing van risico's (o.a. onzekerheden rondom het Sociaal domein en grondexploitaties) en 'voldoende vlees op de botten' zijn van essentieel belang om onze financiële huishouding voor de toekomst gezond te houden. We vertrouwen erop de gemeenteraad en het college in de nieuwe bestuursperiode met deze programmabegroting een mooie opsteker mee te geven voor onze inwoners en ondernemers. De mensen waarvoor we het doen! Want dat was wat we met elkaar hebben afgesproken: samenwerken aan een vitaal en verbindend Weststellingwerf. Iedereen telt mee!!

Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf

Leeswijzer

De leeswijzer vertelt hoe deze begroting is opgebouwd met daarbij de hoofdlijnen van de inhoud. Elk programma is opgebouwd volgens een vaste indeling. We beginnen met het hoofdstuk 'Begroting op hoofdlijnen' waarin we het totaalbeeld van deze begroting weergeven.

BELEIDSBEGROTING

De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

Programmaplan

Programma's

De indeling van de programma's is als volgt:

- Taakvelden

Per programma geven we de bijbehorende taakvelden weer.

- Beleidsnota's

Per programma staan de relevante beleidsdocumenten.

- Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Per programma geven we de belangrijkste ontwikkelingen aan.

- Doelstellingen

In deze programmabegroting staan de doelstellingen centraal. Per doelstelling zijn er twee W-vragen uitgewerkt. De twee W-vragen luiden: "Wat willen we bereiken?" (gewenste maatschappelijke ambities en effecten) en "Wat doen we daarvoor?".

- Beleidsindicatoren

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste - voorgeschreven - set beleidsindicatoren. Facultatief zijn er bij sommige programma's een aantal beleidsindicatoren aan toegevoegd.

- Wat mag het kosten?

Per programma wordt de omvang van de middelen weergegeven om de doelstellingen in de programma's te kunnen realiseren. Er vindt een onderverdeling plaats tussen de lasten en baten per taakveld. Daaronder wordt een financiële analyse gegeven van de cijfers. In deze toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2018 met die van de vorige begroting jaarschijf 2017 en een vergelijking tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2018 met die van het meerjarenperspectief (2019, 2020 en 2021).

Nieuw ten opzichte van de vorige begroting is dat de geplande investeringen nu per programma zijn opgenomen (totaaloverzicht zie onder "Uiteenzetting van de financiële positie").

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8. Hier staan de taakvelden die betrekking hebben op de gemeentefondsuitkering, de gemeentelijke belastingen en het renteresultaat.

Andere overzichten

Er is een afzonderlijk overzicht van de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (de zogenaamde overheadkosten), de (eventueel) verschuldigde vennootschapsbelasting en de stelpost voor niet-voorzien uitgaven.

Paragrafen

Doel van de paragrafen is dat belangrijke reguliere gemeentelijke taken met betrekking tot de financiële positie worden gebundeld, waarmee de raad inzicht krijgt in de door hem gestelde kaders voor deze onderwerpen. De paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

BIJLAGEN

Er zijn twee bijlagen toegevoegd. Bijlage I geeft een overzicht van de subsidies voor het begrotingsjaar 2018. Bijlage II is de lijst van afkortingen die in deze begroting voorkomen.

FINANCIËLE BEGROTING

De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten en een uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht van lasten en baten

Dit geeft een totaalbeeld van de raming van baten en lasten per programma. Verder staat hier het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen, de geraamde kosten van de overhead, de vennootschapsbelasting en de raming voor onvoorzien. Het geraamde saldo daaruit en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves daarmee verrekend, leiden uiteindelijk tot het geraamde resultaat.

Het totaalbeeld wordt toegelicht aan de hand van een overzicht van geraamde incidentele lasten en baten per programma.

De uiteenzetting van de financiële positie

Hieronder staat de meerjarige geprognosticeerde balans. Verder staat hier het meerjarige beeld van de reserves en voorzieningen en een totaaloverzicht van de geplande investeringen.

Begroting op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk treft u het financiële meerjarenbeeld aan. Eerst wordt een actualisatie van het meerjarenbeeld gegeven, waarbij de cijfers uit de programmabegroting 2017-2020 het uitgangspunt zijn. Hierna volgen de mutaties uit de kadernota 2018-2021. Daarna worden de financiële effecten uit de mei-circulaire 2017 meegenomen, om te komen tot het vertrekpunt voor deze programmabegroting.

FINANCIEEL VERTREKPUNT

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Eindstand programmabegroting 2017-2020	14	4	213	170
Mutaties gemeentefonds op basis van september- en decembercirculaire 2016	1.265	1.403	1.565	1.871
Gevolgen toerekenen 2% renteomslag	- 400	- 400	- 400	- 400
Loonontwikkelingen per 01-01-2018 1,5%	- 240	- 240	- 240	- 240
Verhoging OZB op basis van prijsindex 1,5%	70	70	70	70
Structurele gevolgen voorjaarsnota 2017	- 124	92	- 347	- 189
Vertrekpunt kadernota 2018-2021	585	929	861	1.282
Mutaties kadernota 2018-2021				
<i>Vastgesteld beleid</i>				
Budget raadsverkiezingen	- 20	-	-	-
Verhoging bijdrage Veiligheidsregio Fryslân en FUMO	- 96	- 113	- 121	- 149
Onkruidbestrijding, veilige otterpassages , bomenbeleidsplan en plaatsen bladkorven	- 152	- 2	- 2	- 2
Aanvragen voorzieningen onderwijshuisvesting	- 5	-	-	-
Armoedebestrijding onder kinderen	- 117	- 117	- 117	- 117
Aframen dividend aandelen Enexis	- 25	- 25	- 25	- 25

<i>Aanvragen Sociaal domein</i>				
Bijzondere bijstand voor bewindvoering en woninginrichting	- 200	- 200	- 200	- 200
Uitvoering Bbz en IOAZ	- 50	- 50	- 50	- 50
Flankerend innovatie en communicatie beleid	- 30	- 30	- 30	- 30
Inzet wijken en dorpen	- 232	- 166	- 50	-
Opvangen binnen het `Hek van het Sociaal domein`	512	446	330	280
<i>Overige wensen</i>				
Sportbeleid en activering buurtsportwerk Weststellingwerf	- 45	- 212	- 212	- 212
Verwachte compensatie gemeentefonds Brede sportimpuls	-	87	87	87
Sportaccommodaties	- 45	- 29	- 31	- 33
Uniforme en geactualiseerde bebording recreatie	- 20	-	-	-
Formatie beleidsveld Jeugd	- 73	- 73	- 73	-73
Formatie beleidsveld Participatie	- 58	- 58	- 58	- 58
Indexering subsidies	- 30	- 30	- 30	- 30
Continueren projecten Gezond in de Stad (GIDS) en Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)	- 135	- 135	- 135	- 135
Verwachte compensatie gemeentefonds GIDS en JOGG	135	135	135	135
Milieubeheer	- 54	- 4	- 4	- 4
Overige bedrijfsvoeringskosten	- 36	- 41	- 41	- 41
Verlaging opbrengst onroerende-zaakbelastingen	- 201	- 201	- 201	- 201
Saldo kadernota 2018-2021	- 392	111	33	424
Gemeentefonds: mutaties op basis van mei-circulaire 2017 en overige (geringe) aanpassingen	436	625	528	553
Vertrekpunt programmabegroting 2018-2021	44	736	561	977

UITGANGSPUNTEN BIJ DEZE PROGRAMMABEGROTING

Rente

We volgen de notitie rente van juli 2016 van de commissie BBV. In deze notitie wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. Voor 2018 en latere jaren hanteren we een (voor)gecalculeerd percentage van 2%. Het financieel effect van een lagere renteomslag (in 2017 hanteerden we een renteomslag van 4%) is in deze begroting verwerkt.

Loon-en prijsontwikkelingen

Voor de ramingen van de salarissen van het ambtelijk personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. Op 4 juli 2017 is het principeakkoord over de cao voor gemeenten gesloten. De nieuwe cao loopt van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Onderdeel van deze onderhandelingen is een structurele loonsverhoging voor de gemeenteambtenaren van 3,25%. Bij de vorige programmabegroting is er al vanuit gegaan dat de loonkosten van de collectieve sector toenemen per 1 mei 2017 met 1,5%. In de kadernota 2018-2021 - in uw raad vastgesteld op 10 juli 2017 - is een verhoging van 1,5% per 1 januari 2018 meegenomen. De financiële effecten uit de nieuwe cao zijn opgevangen binnen het totaal beschikbare personeelsbudget (met name ook als gevolg van lagere sociale premies) voor de komende jaren.

Voor de prijzen van alle inkoopbudgetten inclusief gesubsidieerde instellingen hanteren we een algemeen stijgingspercentage van 1,5% voor 2018. Conform de systematiek die we toepassen bij de raming van de gemeentefondsuitkering (de inkomsten) presenteren we voor het eerste begrotingsjaar de budgetten in lopende prijzen en de jaren daarna (2019 t/m 2021) in constante prijzen.

HERIJKING EXPLOITATIE

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Een specificatie van de aanpassingen staan hieronder:

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Technische aanpassingen	118	288	491	599
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities		-30	-60	-89
Bijdragen aan 'Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering' (GGU)	- 65	- 65	- 65	- 65
Overheidsparticipatie	- 5	- 5	- 5	- 5
Belastingen	33	33	33	33
Prijsstijging inkoopbudgetten	- 320	- 320	- 320	- 320
Vervallen deel stelpost algemene risicobeheersing	300	-	-	-
Overdracht beheer en onderhoud Lindewijk	-	- 150	- 225	- 300
Implementatie Omgevingswet	-	- 100	- 100	- 100
Diversen	- 88	7	- 90	- 45
Totaal mutaties	- 27	- 342	- 341	-292

Technische aanpassingen

Betreft actualisatie van de geplande investeringen waardoor de geraamde kapitaallasten later ingaan alsmede correcties in de ramingen.

Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities

Dit betreft de kapitaallasten van het algemene budget dat voor de jaren 2018-2021 (€ 500.000 per jaar) ten behoeve van de Investeringskalender en overige ambities is opgenomen (zie investeringsplan achterin dit boekwerk).

Bijdrage aan 'Fonds GGU'

Vanaf 2018 is er geen sprake meer van rechtstreekse betalingen uit het gemeentefonds aan derden (waaronder de VNG). Om gezamenlijke activiteiten in de toekomst financieel te kunnen blijven faciliteren, is de VNG van plan een 'Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering' in het leven te roepen. De bijdrage betreft de voeding van het fonds en bedraagt voor iedere gemeente € 2,50 (afgerond) per inwoner.

Overheidsparticipatie

Het incidentele budget in 2016 en 2017 voor overheidsparticipatie is vanaf 2018 omgezet naar een structureel budget van € 5.000 per jaar.

Belastingen

Betreft voornamelijk verhoging van de opbrengst toeristenbelasting van bijna € 96.000 naar € 120.000 gebaseerd op de werkelijke opbrengst van de afgelopen jaren.

Prijsstijging inkoopbudgetten

In het licht van de looncompensatie en de bijstelling van de subsidies (zie kadernota 2018-2021) zijn ook voor 2018 de inkoopbudgetten aangepast. Deze aanpassing heeft de afgelopen jaren niet plaatsgevonden.

Vervallen deel stelpost algemene risicobeheersing

Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden. We verwachten dat we in 2018 voor een deel geen beroep hoeven te doen op deze post en daarom laten we een deel van het gereserveerde bedrag van € 500.000 vrijvallen ten gunste van de exploitatie.

Overdracht beheer en onderhoud Lindewijk

Een groot gedeelte van het exploitatiegebied De Lindewijk is intussen al enkele jaren woonrijp. Het is gebruikelijk, dat bij oplevering van het project/ deelgebied het beheer en onderhoud van dit projectgebied overgaat naar de algemene dienst. Tot nu toe heeft de exploitatie van het project de kosten van beheer en onderhoud gedragen. De overgang naar de algemene dienst leidt tot een forse areaaluitbreiding van wegen, straten, riolering en groen. De verwachte financiële gevolgen van deze areaaluitbreiding zijn inzichtelijk gemaakt. Dit is een eerste inschatting, op het daadwerkelijke moment van overdracht zal een gedetailleerde berekening van de areaaluitbreiding plaatsvinden. Wij gaan er van uit dat die overdracht met ingang van het begrotingsjaar 2019 (gefaseerd) zal plaatsvinden.

Implementatie Omgevingswet

De planning voor het maken van de Omgevingsvisie is bij u bekend en is erop gericht dat de raad in deze bestuursperiode nog een besluit neemt tot vaststelling van de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarvoor is ook budget beschikbaar. Behalve de wettelijke plicht om een Omgevingsvisie vast te stellen is het nodig, dat u zich met ons en de organisatie voorbereid op de organisatorische impact van de implementatie van de Omgevingswet. Op 14 juni 2017 is er met u een werkvergadering gehouden over het Ambitiedocument Omgevingswet. Hoewel de behandeling en invoering van deze wet (wederom) is uitgesteld, treffen wij wel de nodige voorbereidingen. Het Ambitiedocument zal leiden tot een Plan van Aanpak waarin de organisatorische impact en de werkzaamheden voor de implementatie concreet zullen worden uitgelijnd en opgepakt. Wij koersen voorshands nog steeds op besluitvorming op het Ambitiedocument en het Plan van Aanpak in de eerste helft van 2018. Wij hebben in deze begroting daarom voor de jaren 2019, 2020 en 2021 een bedrag van € 100.000 als eerste inschatting voor de dekking van de uitvoering van deze werkzaamheden opgenomen.

Diversen

Betreft met name aanpassing van het budget voor de raadsleden (aanschaf Ipads in 2018 € 15.000; opleidingsbudget jaarlijks € 10.000 en verlenging budget rekenkamer commissie € 7.200 per jaar). Daarnaast is de bijdrage aan sportverenigingen ter compensatie van de te betalen onroerende-zaakbelastingen verhoogd met jaarlijks € 5.000 en is er voor de komende drie jaren een bijdrage voor de Oudheidskamer gereserveerd. Verder staan hier correcties in een aantal uitgavenbudgetten.

EINDSTAND

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Beginsaldo programmabegroting 2018-2021	44	736	561	977
Totaal mutaties	- 27	-342	-341	-292
Eindsaldo programmabegroting 2018-2021	17	394	220	685

STRUCTUREEL BEGROTINGSEVENWICHT

Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Uit de begroting moet duidelijk zijn welke geraamde lasten en baten structureel van aard zijn en welke incidenteel.

Het structureel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te corrigeren met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten).

bedragen x € 1.000				
Omschrijving	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Resultaat programmabegroting	17	394	220	685
Bij: incidenteel saldo	847	348	269	30
Structureel saldo van de begroting	864	742	489	715
Structureel evenwicht	ja	ja	ja	ja

De provincie spreekt als financieel toezichthouder een oordeel uit over het al dan niet structureel en reëel sluitend zijn van de meerjarenbegroting (inclusief nieuwe beleid). Repressief toezicht is regel. Dit houdt in dat we de begroting direct kunnen uitvoeren zonder dat vooraf goedkeuring van de provincie vereist is. We voldoen met de uitkomsten van deze meerjarenbegroting aan de criteria voor repressief toezicht.

BALANS IN DE DRIEHOEK

Dit zal de laatste programmabegroting zijn van deze bestuursperiode. Hierin worden de politieke en bestuurlijke keuzes op de drie hoofdthema's van het coalitieakkoord/collegeprogramma behandeld, namelijk:

1. Verbeteren van de schuldpositie
2. Stabiele ontwikkeling van de woonlasten
3. Ruimte voor ambities

VERBETEREN VAN DE SCHULDPOSITIE

De vermogenspositie van onze gemeente.

De stand van onze reserves is ultimo 2016 € 23,7 miljoen (na toevoeging rekeningresultaat 2016). Dit bedrag is tevens de beginstand van het boekjaar 2017.

Als houvast voor de actuele financiële risico's hanteren wij de incidentele weerstandscapaciteit. In de nota financieel beleid - vastgesteld in de raadsvergadering van 12 december 2016 en ingaande 1 januari 2017 - zijn ten aanzien van de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (ter hoogte van minimaal de vrije algemene reserve en de post onvoorzien) moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel de hoogte van de netto risico's;
- Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

Begin 2017 voldoen we aan beide uitgangspunten. We verwijzen voor de uitgebreide toelichting naar de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing en de geprognosticeerde balans 2018-2021 opgenomen onder "Uiteenzetting van de financiële positie". Daar is toegelicht dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit ruim € 20 miljoen bedraagt in 2018 en het boekjaar 2018 start met een solvabiliteitsratio van 25,1%.

Ontwikkeling schuldpositie

Naast de ambities en stabiele woonlasten voor onze inwoners, is het verbeteren van de schuldpositie ook een belangrijk speerpunt in deze bestuursperiode. Het streven naar een lagere schuldratio wordt als zodanig ook genoemd in het coalitieakkoord/collegeprogramma 2014 - 2018. In dat kader is begin 2016 onze leningenportefeuille volledig herzien. Daarmee hebben we een beheersmaatregel op onze risico's kunnen toepassen en komt de schuldratio ruim onder de 80% (ongeveer 75%). De schuldratio geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd door derden. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Beide ratio's zijn met elkaar verbonden, doordat ze samen altijd 100% zijn. Bij het onderdeel geprognosticeerde balans 2018-2021 opgenomen onder de "Uiteenzetting van de financiële positie" wordt dit verder toegelicht.

STABIELE ONTWIKKELING VAN DE WOONLASTEN

De gemiddelde woonlast - bestaande uit de onroerende-zaakbelastingen voor woningen, de riool- en afvalstoffenheffing - bedroeg in 2014 € 658 en in 2017 € 687. Een stijging van gemiddeld 1,1 % per jaar gedurende de afgelopen vier jaren. In deze begroting is het voorstel om de gemiddelde woonlast voor onze inwoners met ingang van 2018 te verlagen. De afgesproken en in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) opgenomen stijging van de rioolheffing voor 2018 wordt al gecompenseerd door een evenredige structurele verlaging van de opbrengst onroerende-zaakbelastingen. Bovendien stellen wij voor het tarief van de afvalstoffenheffing met ingang van 2018 te verlagen met € 10 per huishouden. Om te voldoen aan de landelijke doelstellingen koersen wij op een structurele verlaging van de hoeveelheid huishoudelijk afval. De doelstelling tot verlaging van de hoeveelheid afval is een taak van overheid, inwoners en bedrijfsleven. Samenwerken moet leiden tot een zo efficiënt, effectief, duurzaam en prijsgunstig mogelijke wijze van afvalinzameling en -verwerking. Wij doen daarbij een beroep op onze inwoners. Op basis van ons vertrouwen in de bereidheid van onze inwoners mee te helpen aan het terugdringen van de hoeveelheid afval verwachten wij positieve resultaten. Daarom willen wij voorstellen om ter stimulering van goede resultaten dit nu al aan onze inwoners ten goede te laten komen middels een tariefsverlaging van € 10. Daarvan profiteert nu ieder huishouden in onze gemeente. Willen we dat blijvend kunnen doen dan zijn en blijven onze gezamenlijke inspanningen op het gebied van afvalinzameling en -verwerking een must.

RUIMTE VOOR AMBITIES

Met deze programmabegroting voor de jaren 2018-2021 wordt invulling gegeven aan de wens van de huidige coalitie om deze bestuursperiode af te sluiten met een positief begrotingsaldo.

U hebt acht ambities geformuleerd en neergelegd in de Investeringskalender 2017-2027; een periode, die meer dan twee bestuursperiodes omvat en dus aanzienlijk verder reikt dat de voorliggende begroting 2018-2021. In de prioritering van deze acht ambities hebt u ervoor gekozen om voorrang te geven aan de projecten Breedband (snel internet) en het fietspad langs de Linde.

De financiële vertaling en dekking van deze acht ambities is in deze programmabegroting al geregeld voor:

1. Breedband;
2. Fietspad langs de Linde in drie fases;
3. Bestemming Noordwolde fase 5;
4. Bereikbaarheid en verbetering verkeersveiligheid stationsomgeving.

In deze begroting is voor 2018-2021 voorts de financiële ruimte opgenomen om verantwoord, gelet op de balans in de driehoek, in die vier jaren totaal € 2 miljoen te investeren. Het is ons weloverwogen en nadrukkelijk advies om de prioritering van de investeringen, die voortvloeien uit de Investeringskalender en overige ambities en (wettelijke) ontwikkelingen, te betrekken bij de vorming van de nieuwe coalitie voor de bestuursperiode 2018-2021. Daarmee stelt u de nieuwe coalitie in de gelegenheid op dat moment opnieuw te kijken naar de alsdan politiek/ bestuurlijk gewenste balans in de driehoek "eigen vermogen/schuldpositie, stabiele woonlasten en ruimte voor ambities".

U begrijpt dat wij samen met de ambtelijke organisatie uitvoering geven aan die zaken die expliciet in de begroting 2018 staan en waarvoor de financiële dekking is geregeld. Voor de andere ambities en ontwikkelingen verrichten noch wij noch de ambtelijke organisatie werkzaamheden, tenzij wij u daarover een (start-)notitie hebben beloofd.

Wij geven u in deze begroting hierna eerst inzicht in de actuele stand van zaken van de voorbereidingen van de acht ambities zoals die staan in de Investeringskalender 2017-2027. Behalve deze ambities, die zijn verankerd in de Investeringskalender 2017-2027, zijn er andere (wettelijke) ontwikkelingen en ambities, die aandacht en organisatorische inzet vragen en geld kosten. Deze worden na de acht ambities hierna toegelicht.

1. Aanpak breedband

In 2016 is de aanpak voor de uitrol van breedband gewijzigd. In plaats van realisatie door de initiatiefgroepen, heeft de provincie Fryslân besloten de regie in handen te nemen. In juli 2016 koos Fryslân voor preferente samenwerking met het netwerkbedrijf KabelNoord. In oktober 2016 werd duidelijk dat deze exclusieve samenwerking, in juridisch opzicht (te) risicovol was. Nu wordt gekoerst op het model waarbij Fryslân een achtergestelde lening (tenderprocedure) verstrekt aan één marktpartij, die vervolgens de aanleg en aansluiting van breedband in de provincie verzorgt. Deze tender is in het voorjaar van 2017 uitgezet. Naar verwachting zal het provinciebestuur in het najaar 2017 een gunningsbesluit nemen, waarna begin 2018 de aanleg start. Onze inzet is er onophoudelijk op gericht te bewerkstelligen dat de aanleg start in het gebied van de OWO gemeenten. In deze begroting is een gemeentelijke bijdrage geraamd van € 0,5 miljoen voor participatie. Deze vorm van deelname heeft in zich dat de middelen uiteindelijk weer terugvloeien in de gemeentekas.

Ten behoeve van de vergunningverlening is besloten de legesverordening niet aan te passen. Dit betekent voor dit concrete geval dat er geen dekking is voor de kosten die wij moeten maken voor vergunningverlening en toezicht tijdens de uitvoering. Op basis van provinciale (gemiddelde) berekeningen zou het hier om een bedrag van circa € 250.000 gaan. In deze programmabegroting is daarmee geen rekening gehouden.

2. Fietspad langs de Linde

Voor de eerste fase, Gapenburg–Stroomkantpad, zijn de voorbereidingen bezig en is er initieel naar gestreefd om in de tweede helft van 2017 met de werkzaamheden te starten. Inmiddels is ons duidelijk geworden, na overleg met de provincie en het Wetterskip, dat de start van de uitvoering in 2017 waarschijnlijk niet meer lukt. Deze partijen hebben aangegeven (gelijktijdig) ook werkzaamheden te willen uitvoeren. Dit omvat het baggeren van de Linde (provincie Fryslân) en het ophogen van (delen van) de Lindedijk (Wetterskip). Met name deze laatste werkzaamheden raken de uitvoeringsplanning van het project. Wij blijven streven naar realisatie vóór het zomerseizoen 2018. De tweede fase, het Lindepad, maakt deel uit van de gebiedsinrichting Beekdal-Linde. Wij liften met deze fase van dat project mee. Voor zowel de eerste fase als de tweede fase geldt dat "werk met werk maken" loont.

Voor de derde fase, de aanleg van de ontbrekende schakel in het recreatieve fietsnetwerk tussen de Kontermansbrug en het IJkenverlaatpad, is het plan nog niet uitvoeringsrijp. Ook voor deze fase zoeken wij de aansluiting bij de landinrichting Beekdal - Linde. De uitvoering van deze fase is vooralsnog voorzien in 2019/ 2020.

3. Winkelcentrum Wolvega compact en aantrekkelijk

Het centrum van Wolvega heeft meegedaan aan de pilot 'De Nieuwe Winkelstraat' van de Rabobank. Vraagstukken op het gebied van ruimtelijke inrichting, kwaliteit van ondernemerschap (service, branchekennis, bereidheid tot samenwerking en dergelijke) financiële uitgangspositie en de vraag naar ideeën voor de ontwikkeling en het behoud van een sterk en levensvatbaar centrum zijn in deze pilot aan de orde geweest. Om te komen tot een krachtig en compact winkelcentrum voeren wij inmiddels gesprekken met het bestuur van de WOW. Onze primaire insteek daarbij is het faciliteren van de planologische mogelijkheden en wensen vanuit het perspectief van revitalisering van het kernwinkelgebied.

In deze begroting 2018-2021 zijn voor de realisering van deze ambitie vooralsnog geen budgetten geraamd.

4. Rottige Meente

In 2016 is geconstateerd dat de aansluiting van de Rottige Meente bij het Nationaal Park Weerribben/Wieden, op korte termijn niet opportuun is. Daarom is besloten om (onderdelen van) de projecten uit het rapport “gebiedsopgave Rottige Meente” op te pakken. Met de uitvoering krijgt het gebied de uitstraling van een natuurpark, zonder de formele status van Nationaal Park. De kwaliteiten van het gebied op recreatief en cultureel gebied benutten wij maximaal. In 2017 zijn in dit kader de eerste deelprojecten uitgevoerd. Hieronder vallen een kwalitatieve verbetering en een uitbreiding van het parkeerterrein bij de Oldelamerbrug, de plaatsing van een informatiezuil alsmede de plaatsing van borden met de aanduiding “Natuurpark Rottige Meente” bij de entrees van het gebied. Daarvoor is budget beschikbaar gesteld. Vanuit de gebiedsopgave is in 2017 ook de restauratie van de Scheenesluis aan de orde. Hiervoor is een gemeentelijke bijdrage gevraagd. We gaan er van uit dat deze bijdrage binnen het gereserveerde bedrag in 2017 kan worden opgevangen.

In 2018 zal, afhankelijk van uw prioritering en het beschikbaar stellen van financiële middelen binnen de investeringsruimte, verder uitvoering worden gegeven aan de in de gebiedsopgave genoemde volgende projecten. In deze begroting zijn voor de realisering van deze projecten vooralsnog geen budgetten geraamd.

- Upgraden parkeerterrein Nijetrijnebrug;
- Eenduidige bewegwijzering en vertellen kwaliteit;
- Opknappen bestaande wandel- en fietsstructuur;
- Realiseren nieuw startpunt nabij kerk Munnekeburen;
- Realiseren transferium in combinatie met bezoekerscentrum;
- Realiseren zichtbare verbinding Voetpad en Van Helomavaart.

5. Bestemming Noordwolde

In 2017 wordt “fase 4 van Bestemming Noordwolde” uitgevoerd en afgerond. De financiële afwikkeling en inhoudelijke verantwoording aan de provincie over fase 4 volgt in 2018. In fase 5 (2018-2020) ligt, evenals in fase 4, de nadruk op de sociale agenda. Additionele ondersteuning van fysieke of sociaal economische initiatieven verdwijnt echter niet uit het zicht. De subsidieaanvraag voor fase 5 is inmiddels ingediend bij het provinciebestuur; de totale financiële inspanning voor de projecten en activiteiten in fase 5 zijn geraamd op ruim € 740.000 (inclusief interne kosten) . Het gemeentelijk aandeel in de voorbereiding en uitvoering van fase 5 is in deze begroting opgenomen. Fase 5 richt zich op de uitvoering van project binnen een viertal thema's:

1. Vitale Regio/gezondheid

In partnership met GGD Fryslân en De Friesland Zorgverzekeraar wordt in de projectperiode aandacht besteed aan gezondheidspreventie. Speciale aandacht in het thema gaat uit naar opvoeden/opgroei, de relatie arbeid-gezondheid en aanpak en voorlichting ten aanzien van middelengebruik.

2. Ondernemen

In overleg met en ter ondersteuning van de Ondernemersvereniging Noordwolde (OVN) wordt in fase 5 ruimte gecreëerd voor het aanjagen van de realisatie van een ambitieagenda. Deze ambitieagenda heeft tot doel het aanjagen van een bloeiend ondernemersklimaat en het verzilveren van kansen die er liggen voor Noordwolde, zoals het verstevigen van de betrokkenheid bij de activiteiten in het kader van de UNESCO nominatie van de Koloniën van Weldadigheid.

3. Arbeidsparticipatie

Een van de belangrijkste doelen is om inwoners uit de uitkering te krijgen en/of toe te leiden naar maatschappelijke participatie. Door middel van verbinding met (informele en professionele) zorgactiviteiten, het ontwikkelen van een Rotan werkplaats/verkooppunt en verbinding van vraag en talent wordt op verschillende manieren een impuls gegeven om de (arbeids) participatie in Noordwolde te stimuleren.

4. Sociale Cohesie

Door ondersteunen van wijk/bewonersinitiatieven wordt een impuls gegeven aan de sociale cohesie in Noordwolde. Het uitbrengen van een magazine (zoals eerder uitgegeven) is een tweede middel om de verbinding tussen inwoners te bevorderen en de trots over hun dorpsgemeenschap te stimuleren.

6. Herinrichting Steenwijkerweg De Blesse

Het doel is bekend. Maak van de oude rijksweg 32 een gewone plattelandsweg met een dorps karakter. Daarbij worden ook de aansluiting op de Spoorlaan en de Markeweg betrokken. Er wordt samen met bewoners, gesproken over een passende herinrichting. Tot nu toe is, gezien onze financiële positie, het voor dit project benodigde investeringsbudget van € 3,5 miljoen niet beschikbaar.

Wij zien (ook) dit project als een werkvoorbeeld hoe de aanpak van de herinrichting van de fysieke buitenruimte kan worden opgepakt samen met de dorpsbewoners. Plaatselijk Belang de Blesse dringt intussen aan op concrete planvoorbereiding en uitvoering van het planidee dat zij indertijd hebben gemaakt. Wij wachten uiteraard met verdere planontwikkeling en voorbereiding totdat er concreet zicht is op beschikbaarheid van financiële middelen.

7. Fietstunnel onder spoor Lycklamaweg

In 2015 is in het kader van de verbetering van de verkeersdoorstroming, verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Wolvega het project ondertunneling van het spoor in de Om den Noort gerealiseerd. Met dit project was een gemeentelijke bijdrage van € 1,5 miljoen gemoeid. Het project Onderdoorgang is onderdeel van een pakket aan maatregelen. De nog uit te voeren maatregelen zijn:

- a. Verlagen verkeersintensiteit (met name vrachtverkeer) via de oostelijke ingang Wolvega op de Lycklamaweg/Stellingenweg;
- b. Verbeteren verkeersveilige bereikbaarheid station en stationsomgeving voor langzaam verkeer;
- c. Verbeteren verkeersveiligheid spoorwegovergang Lycklamaweg.

Ad. a. over de infrastructurele maatregelen wordt overleg gevoerd met het provinciebestuur en Rijkswaterstaat. Er is onlosmakelijke samenhang met de bestemming en ontsluiting van "het Maisland" en de ontsluiting van de A32 op de Stellingenweg. De plannen zijn nog niet concreet of uitvoeringsrijp. Vanuit de packagedeal is het uitgangspunt dat de kosten voor rekening van de provincie komen.

Ad. b. de planideeën voor dit onderdeel zijn uitgewerkt en in de inspraak met inwoners en bedrijven. Er is hiervoor € 750.000 beschikbaar gesteld (Brede Doel Uitkering van de provincie). De uitvoering is gepland eind 2017/begin 2018.

Ad. c. als onderdeel van de maatregelen ad. b. worden opstelvakken voor fietsers gerealiseerd bij de spoorwegovergang Lycklamaweg.

Het is uw ambitie om een verdergaande verkeerstechnische ingreep op deze spoorwegovergang te realiseren, namelijk een onderdoorgang op deze plek voor fietsers en voetgangers. Wij zullen u in de eerste helft van 2018 een startnotitie voorleggen over de mogelijkheden en (financiële) impact van deze ambitie, zodat nadere prioritering en financiële dekking hiervan kan worden betrokken bij de vorming van een nieuwe coalitie voor de bestuursperiode 2018-2022.

8. Buurthuisfunctie Wolvega

In aansluiting op de behandeling van de Investeringskalender 2017-2027 is een initiatief voor een 'Dorpshuus Wolvega' aangegeven. U ziet deze ambitie als een voorziening in en voor de gemeenschap Wolvega waarin onder andere cultuur, historie, film, muziek en creativiteit een plek krijgen en waar jongeren en ouderen, starters en ZZP'ers en andere maatschappelijke organisaties met elkaar in verbinding kunnen komen.

In deze programmabegroting zijn voor de realisering van deze ambitie vooralsnog geen budgetten geraamd. Nog voor de jaarwisseling 2017-2018 zullen wij (laten) onderzoeken of, en zo ja wat de behoefte is voor een dergelijke voorziening. Wij werken vervolgens een en ander uit in een startnotitie voor uw raad.

Behalve de ambities die zijn verankerd in de Investeringskalender 2017-2027, zijn er andere (wettelijke) ontwikkelingen en ambities, die aandacht en organisatorische inzet vragen en geld kosten. Volgens ons moet de nieuwe raad/coalitie zich ook over deze ambities en ontwikkelingen buigen, in de prioritering zetten. De financiële dekking moet ook voor deze ambities en ontwikkelingen komen uit de beschikbare € 2,0 miljoen voor de jaren 2018-2021. De actuele schets van de stand van zaken en de (financiële) impact van deze ambities en ontwikkelingen ziet er als volgt uit:

1. Kwaliteitsniveau Openbare Ruimte

De opbrengsten van de met de raad gemaakte rondrit door onze gemeente willen we meenemen in een kaderstellende discussie die plaats gaat vinden na de vorming van een nieuwe coalitie/nieuw college in het voorjaar van 2018. In deze begroting zijn vooralsnog geen budgetten geraamd.

2. Investerings in voorzieningen onderwijshuisvesting

Op het gebied van onderwijshuisvesting zijn kaders vastgelegd in de notitie Brede Schoolontwikkeling (2005), het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2012) en de Verordening Voorziening Huisvesting (2015). Naar aanleiding van de behandeling van de voorjaarsnota 2017 en de kadernota 2018-2021 in de raadsvergadering van afgelopen juli komt het beeld naar voren dat uw raad meer ruimte wenst voor onderwijs(kundige) ontwikkelingen.

Met de raadsbreed aangenomen motie over de noodzaak om twee noodlokalen (vooreerst voor 1 jaar) te plaatsen bij de openbare basisschool De Heidepolle, onderdeel van de brede school Futura, is die investering intussen een feit. Toegezegd is een gemeentelijke bijdrage van € 85.000 die via de najaarsnota 2017 is aangevraagd.

De schoolbesturen werken, met steun van een onafhankelijke procesbegeleider, aan het spreidingsplan voor de toekomstige voorzieningen voor de onderwijshuisvesting basisonderwijs. Met de kennis van nu ligt de focus op de verdeling en spreiding van de aanwezige onderwijsvoorzieningen in Wolvega. Voor de situatie in De Blesse en Steggerda bereiden de betrokken schoolbesturen voorstellen voor. Wij hebben u in juli 2017 een eerste indruk gegeven van verschillende varianten en de daarmee samenhangende financiële gevolgen. Het gesprek met de schoolbesturen, ons college en uw raad over de stand van zaken met het voorbereiden van het spreidingsplan staan gepland voor het najaar 2017.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze begroting is als onzekerheid/risico ook geschetst dat door dalende leerlingenaantallen bij kleine scholen een schoolbestuur voor kan stellen de scholen op te heffen. Na buitengebruikstelling krijgt de gemeente de onderhoudsplicht voor het gebouw terug. De meeste schoolgebouwen in de gemeente hebben nog een aanzienlijke boekwaarde. Deze boekwaarde ligt veelal boven de feitelijke marktwaarde na buitengebruikstelling.

De financiële impact van het spreidingsplan is niet exact bekend en dus niet verwerkt in deze begroting. Ook is de financiële impact en het tempo van dalende leerlingenaantallen versus buitengebruikstellingen nog lastig in te schatten. Globaal gezien is de inschatting dat de minimale financiële impact zich beweegt tussen de € 3,6 miljoen en € 5 miljoen. Nog niet alles is daarin meegenomen: eventuele verdere investeringen, buitengebruikstelling van gymlokalen en eventueel andere effecten op de jaarlijkse kosten, zijn nog buiten beschouwing gelaten.

3. Rol gemeente bij circulaire economie

Allerlei Europese en landelijke besluiten maken duidelijk dat lokaal politiek/bestuurlijke stappen worden verwacht om de vastgestelde klimaatdoelstellingen vanuit het klimaatverdrag Parijs te realiseren. Initiatief ligt bij gemeentebesturen om samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven, strategieën en programma's te ontwikkelen voor realisatie van de zogenaamde circulaire economie. Wij onderkennen de gemeentelijke rol en opdracht en zullen bezien hoe dit in een concrete aanpak kan worden vertaald. Het is te vroeg om daaraan nader inhoud te geven, laat staan inzicht te geven in de financiële impact. In het kader van de Streekagenda ZO-Fryslân is aan de gemeenten Oost- en Weststellingwerf een trekkersrol gegeven op dit onderwerp. Die positie dwingt tot het concretiseren van dit onderwerp. Wij verwachten hierover in de zomer van 2018 een eerste aanzet te kunnen presenteren. In deze begroting zijn voor de realisering van deze ambitie vooralsnog geen budgetten geraamd.

4. Ontwikkeling Driewegsluis tot recreatieve poort tussen Fryslan en Overijssel

De raadsbreed aangenomen motie "Ontwikkeling Driewegsluis tot recreatieve poort tussen Fryslan en Overijssel" op 10 juli 2017 is niet benoemd als deelproject in de gebiedsopgave Rottige Meente en beschouwen wij derhalve als een verbreding van de ambitie Rottige Meente. De eerste ontwikkelingen op de locatie Driewegsluis zijn gerealiseerd in 2017, namelijk de vijf (tijdelijke) camperplaatsen, de schoonmaakbeurt van en rondom de passantenhaven en het "eiland" en het in eigen beheer nemen van de exploitatie van de haven en het groenonderhoud van dat gebied. De motie roept op tot inzicht en onderzoek, om deze recreatieve "poort" uit te bouwen tot een recreatief centrum van bovenregionale/ landelijke betekenis. Dat onderzoek zal ook richting moeten geven aan de vraag of de overheid aan zet is tot planontwikkeling en realisatie dan wel dat vanuit de raadsvisie te zijner tijd marktpartijen de realisatie en exploitatie ter hand nemen.

Er is samenhang met het streekagenda ontwikkelproject "Regionaal uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme". In dat kader is het projectplan ErVaren opgesteld en voor subsidie ingediend. Onderdeel van dit projectplan is het opstellen van een visie voor de poorten van Zuidoost Fryslan. Hierin is aan onze gemeente de trekkers/coördinerende rol toegedacht. Deze visie zal betrekking hebben op de poorten van ZO-Fryslân Driewegsluis, Appelscha en de entrees Akkrum, Bakkeveen en Drachten. Vanuit die visievorming zal later een uitvoeringsprogramma worden gemaakt.

Wij zullen de uitvoering van de motie afstemmen op de planning van het op te stellen visiedocument "Poorten van Zuidoost Fryslan" en zullen vanzelfsprekend de strekking van de motie hierin betrekken. Wij verwachten dat het visiedocument in de eerste helft van 2018 beschikbaar komt, waarna in de tweede helft van 2018 kan worden gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsprogramma waarbij de inhoud van de motie zal worden betrokken. In deze begroting zijn voor de realisering van deze ambitie vooralsnog geen budgetten geraamd.

Begroting 2018 in één oogopslag

ONS HUISHOUDBOEKJE

In ons huishoudboekje hebben we een begroting van 72 miljoen euro gemaakt voor 2018. Welke inkomsten verwachten we en waar gaan we geld aan uitgeven?

Inkomsten		Uitgaven 	
 Rijk	49.206.000	 Verkeer en vervoer (wegen)	3.969.000
 Onroerende-zaakbelastingen	4.569.000	 Groenonderhoud	2.348.000
 Rioolheffing	1.867.000	 Sport	1.698.000
 Afvalstoffenheffing	2.443.000	 Sociaal domein	28.898.000
 Omgevingsvergunningen	566.000	 Onderwijs (inclusief huisvesting)	3.640.000
 Overige leges (zoals paspoorten)	321.000	 Kunst, cultuur, recreatie	1.063.000
 Graf- en begraafrechten	88.000	 Uitvoeringskosten	12.380.000
 Toeristen- en forensenbelasting	168.000	 Overig	18.104.000
 Marktgeden	10.000	Totaal	72.100.000
 Precariobelasting	1.349.000		
 Reclamebelasting	40.000		
 Overig	11.473.000		
Totaal	72.100.000		

powered by
Piktochart
make information beautiful

Kerngegevens

KERNGEGEVENS

Kerngegevens	Rekening 2016	Begroting 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Sociale structuur	31-12-2016	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021
Inwoners					
van 0-4 jaar	935	1.080	1.080	1.080	1.080
van 5-19 jaar	4.374	4.390	4.390	4.390	4.390
van 20-64 jaar	14.118	14.200	13.900	13.600	13.300
vanaf 65 jaar	6.166	6.030	6.330	6.630	6.930
Totaal inwoners	25.593	25.700	25.700	25.700	25.700
Uitkeringsgerechtigden	544	540	540	540	540
Fysieke structuur					
Oppervlakte gemeente in hectare					
binnenwater	392	392	392	392	392
overig	22.052	22.052	22.052	22.052	22.052
Totaal oppervlakte	22.444	22.444	22.444	22.444	22.444
Woonruimten					
Koopwoningen (excl.recreatie)	7.529	7.545	7.545	7.545	7.545
Huurwoningen	3.473	3.496	3.496	3.496	3.496
Recreatiewoningen	126	126	126	126	126
Totaal woonruimten	11.128	11.167	11.167	11.167	11.167
Woonwagens	16	16	16	16	16
Woonschepen	1	1	1	1	1
Lengte van de wegen in meters					
Binnen de bebouwde kom	116.318	116.430	116.430	116.430	116.430
Buiten de bebouwde kom	284.600	284.600	284.600	284.600	284.600
Totaal lengte van de wegen	400.918	401.030	401.030	401.030	401.030
Lengte van de fietspaden in meters	84.825	84.576	84.576	86.576	86.576
Aantal m2 openbaar groen	1.035.320	1.038.083	1.050.000	1.050.000	1.050.000

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
-----------------------	---------------

Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie
-------------	---

Het programma Bestuur en Ondersteuning omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Bestuur
- Burgerzaken

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Kadernota Intergemeentelijke samenwerking	2012
Kwaliteitshandvest Dienstverlening	2016
Raadsnotitie Overheidsparticipatie	2013
Communicatievisie 2017-2020	2017

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

De samenleving is voortdurend in beweging. Inwoners worden steeds mondiger en zelf redzamer. De gemeente speelt steeds vaker een faciliterende rol en moet leren loslaten. Verder is bijna iedereen online actief en nagenoeg alles wat je doet, is zichtbaar. Dit betekent voor een overheid openheid en authenticiteit zijn. Hoewel de digitalisering nog steeds oprukt, groeit ook de behoefte aan persoonlijk contact.

De veranderingen vragen om een andere relatie van de overheid met de samenleving. En om een andere overheidscommunicatie. We hebben het eenrichtingsverkeer al enige tijd achter ons gelaten en bevinden ons nu op het pad van dialoog en interactie met de samenleving. Maar er is meer nodig. De verwachtingen ten aanzien van de taken, rollen en status van de gemeente zijn veranderd. Inwoners willen -vooral als het hun raakt – meer invloed op de inhoud van beleid en verwachten goed en transparant bestuur. Het bestuur moet besluiten kunnen uitleggen en verantwoorden. Dit heeft geleid tot de Communicatievisie 2017-2020, met nieuwe doelen voor deze meerjarenbegroting. Maar de veranderingen hebben ook invloed op de activiteiten van de raad en op de publieke dienstverlening. En bevestigen het belang van de dorpencoördinator.

Op 21 maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen.

De ontwikkelingen over de OWO-samenwerking worden in de afzonderlijke paragraaf vermeld.

Doelstellingen

De gemeenteraad wil inwoners meer betrekken bij de politiek

Wat willen we bereiken?

- Betrokkenheid van inwoners bij de gemeentelijke politiek
- Activering van inwoners om mee te denken met de gemeentelijke politiek
- Betrokkenheid van de raad(sleden) bij initiatieven van inwoners

Wat doen wij ervoor

Bezoek leerlingen van voortgezet onderwijs aan de gemeente

Bezoek leerlingen van voortgezet onderwijs aan het gemeentehuis en kennismaking met de gemeente en gemeentelijke politiek

Ontwikkelen van voorstellen om burger- en overheidsparticipatie te bevorderen

Ontwikkelen van voorstellen om burger- en overheidsparticipatie te bevorderen (Werkgroep Overheidsparticipatie).

Ontwikkelen van voorstellen om efficiënter te vergaderen met meer betrokkenheid van inwoners

Ontwikkelen van voorstellen om door middel van bestuurlijke veranderingen efficiënter te vergaderen met meer betrokkenheid van inwoners door onder andere inloopspreekuur (Werkgroep Bestuurlijke Veranderingen).

Uitvoering van twee experimenten op het gebied van overheids- en burgerparticipatie

Doelstellingen

De gemeenteraad wil zijn positie verstevigen

Wat willen we bereiken?

- Verstevigen van de positie van de gemeenteraad in het duale bestel
- Versterking van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rollen van de raad

Wat doen wij ervoor

Besluitvorming en uitvoering van nadere voorstellen van de werkgroepen Bestuurlijke Verandering en Overheidsparticipatie

Doelstellingen

Een actief communicatiebeleid

Het communicatiebeleid voor 2018 is gebaseerd op de Communicatievisie 2017-2020 van de gemeente Weststellingwerf:

- *de gemeente Weststellingwerf communiceert op een transparante en verbindende manier, passend bij de eigen positionering. Door verantwoording af te leggen over de gemaakte keuzes en het gevoerde beleid, bouwen we aan vertrouwen. We durven zichtbaar trots te zijn op onze successen;*
- *we staan in verbinding met onze omgeving middels direct contact en door voortdurend alert te zijn op wat er om ons heen gebeurt. Samen met inwoners, ondernemers of partners ontwikkelen we plannen, projecten of beleid. Hiervoor zoeken we aansluiting bij netwerken in de samenleving;*
- *communicatie is binnen onze organisatie van iedereen. We vertellen ons verhaal in heldere taal op de manier zoals onze inwoners, ondernemers of partners dat willen. We gaan met hen in gesprek: online én offline.*

Wat doen wij ervoor

1. Concerncommunicatie: een goede basis voor alle gemeentelijke communicatie

Kwaliteit

Team communicatie helpt de interne organisatie om zo goed mogelijk te communiceren. Een toolbox met handreikingen en tips helpt medewerkers om dat zelf al zo goed mogelijk te doen. We zorgen ervoor dat medewerkers zich meer bewust zijn van de openbaarheid van hun werk. Trainingen in samenwerking met HRM dragen bij aan begrijpelijk, transparant en foutloos schrijven.

Online communicatie en dienstverlening

We werken aan een klantgerichte en toegankelijke website. Door monitoring op toptaken vinden bezoekers op onze website snel wat ze zoeken. We zorgen ervoor dat de gegeven informatie actueel en volledig is. Via MijnWeststellingwerf en MijnOverheid kunnen inwoners zoveel mogelijk zaken zelf regelen. De (nieuwe) online mogelijkheden gaan we actief promoten, het is ons voorkeurskanaal.

Crossmediale aanpak

Voor een groter bereik is de reguliere inzet van meerdere middelen nodig, online en offline. We gaan de publicatie van de wekelijkse bekendmakingen in de krant evalueren. Vervolgens integreren we deze bekendmakingen in de gemeentelijke informatiepagina Westwijzer, die we wekelijks uit gaan geven. Hierdoor krijgen we offline meer ruimte om te vertellen wat we doen en waar we voor staan. Voor specifieke informatie voor ondernemers en belangengroepen in de dorpen introduceren we digitale nieuwsbrieven. We maken actief gebruik van beeldmateriaal.

2. Collegecommunicatie: benaderbaar en transparant

Zichtbaar en benaderbaar college

De nieuwe burgemeester en het nieuwe college blijven nieuwe verbindingen leggen met inwoners, belangengroepen, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Kennismaking en mogelijke koerswijzigingen zullen in 2018 de nodige communicatie vragen. Verder gaan we planmatig publieke optredens en bijeenkomsten waarin de dialoog met inwoners en ondernemers wordt aangegaan, terugkoppelen aan de samenleving.

Openbaarmaking en transparantie

Met de schrijvers van college- en raadsvoorstellen gaan we werken aan het verbeteren van de begrijpelijkheid van het advies en de perssamenvatting. We gaan de besluitenlijst actiever bekendmaken. Hierbij hoort ook het geven van duidelijkheid over de besluitvorming: hoe verloopt deze verder, wat moet de raad nog besluiten en heeft de inwoner (nog) invloed (gehad).

Pers

We willen de pers optimaal benutten als intermediair in openbaarmaking. Hiervoor willen we meer zicht hebben op wat er in de media verschijnt. Door een actief persbeleid en een tool voor mediamonitoring gaan we hier aan werken.

3. Raadscommunicatie: door en voor inwoners

Dialogoog

De gemeenteraadsverkiezingen in 2018 leiden tot een nieuwe vertegenwoordiging van inwoners in de gemeenteraad. Om aan deze vertegenwoordigende rol invulling te geven, is het belangrijk dat inwoners de raad weten te vinden. Het voorstellen van raadsleden met hun contactgegevens in de Westwijzer draagt hier aan bij. Daarnaast moeten de inspraak- en inspreekmogelijkheden, waaronder het inloopspreekuur, actief worden gepromoot.

Transparantie

Door een (deels) nieuwe raad en griffie zijn niet alle communicatieve speerpunten voor 2018 in beeld te brengen. Het laagdrempelig maken van (het volgen van) de raadsvergaderingen blijft een aandachtspunt. We blijven de raadsvergaderingen promoten en geven uitleg over vergaderwijze en besluitvorming. Ook zetten we workshops, gastlessen en rondleidingen in om inwoners te interesseren voor de gemeentelijke politiek.

4. Participatie en sociale media: kracht van de samenleving benutten

Participatie

Om de kracht van de samenleving te benutten, is het actief vorm en inhoud geven aan participatie belangrijk. Bovendien ontstaat zo meer draagvlak voor beleid. Participatie is maatwerk, vooral in communicatie. Door ervaringen te delen en ervan te leren, kunnen handvatten voor participatie worden opgesteld. En wordt het betrekken van of meedoen met inwoners en ondernemers een stukje gemakkelijker en gewoner.

Sociale media

Bij het 'met de samenleving' werken aan beleid en dienstverlening is luisteren naar en interactie met inwoners op sociale media een must. Een specifiek online programma maakt het mogelijk om online te volgen wat er leeft en daar actief op in te spelen of reageren.

5. Projectcommunicatie: vertellen en vieren

Kansen

Bij projectcommunicatie wordt tastbaar wat een gemeente doet en waar ze voor staat. Het draagt bij aan de betrokkenheid van inwoners. Deze kansen moeten we grijpen.

Communicatieaanpak

Door de korte lijnen tussen de (vak)afdelingen en team Communicatie stellen we tijdig een communicatieaanpak op. We zoeken hierbij bewust de dialoog met de doelgroep en zetten proactief meerdere middelen in voor een groot bereik. Door verhalen te vertellen en successen te vieren, maken we duidelijk wat het project brengt en/of heeft gebracht.

6. Interne communicatie: verbinden en delen

Informatievoorziening

Begin 2018 heeft sociaal intranet het oude intranet en het Journaaltje vervangen. Het brengt medewerkers in verbinding en maakt het gemakkelijk om kennis te delen. Om het gebruik van de nieuwe mogelijkheden te stimuleren, zal promotie en invulling van het nieuwe intranet de nodige communicatie vragen.

Intergemeentelijke samenwerking

Het nieuwe intranet maakt ook het delen van berichten en informatie in OWO-verband gemakkelijker. Omdat de bouwfase van OWO halverwege 2017 is afgerond, vindt de communicatieve ondersteuning van de OWO-afdelingen plaats in de gemeente waar de betreffende afdeling gehuisvest is.

7. Gebiedspromotie: wonen, werken en recreëren in Weststellingwerf

Aansluiting bij projecten

We benutten de kansen die er zijn om Weststellingwerf te promoten. In 2018 zullen we met name aansluiting zoeken bij het project Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Friesland 2018 en de verwachte benoeming van de Koloniën van Weldadigheid als UNESCO werelderfgoed.

Samenhang en samenwerking

Hierbij zoeken wij zoveel mogelijk de samenhang met initiatieven en de samenwerking met andere partijen die zich (willen) inzetten voor de promotie van Weststellingwerf. Hierbij vormen vooraf opgestelde Unique Selling Points de basis. We hebben niet alleen aandacht voor recreatie en toerisme. Weststellingwerf is bovenal een prachtige gemeente om in te wonen en te werken.

Doelstellingen

Een actief dorpenbeleid

Samenwerking en participatie

We koesteren de kracht en organisatiegraad van onze dorpen. De dorps-, wijk- en buurtverenigingen vervullen een belangrijke signalerings- en klankbordfunctie voor de gemeentelijke organisatie. Door de voortdurende aandacht voor die relatie, kan in een vroeg stadium worden geanticipeerd op nieuwe ontwikkelingen. Even belangrijk is de (veranderende) rol van de dorpsorganisaties als intermediair, aanjager en inspirator voor nieuwe ontwikkelingen en als belangrijke pion in de samenwerking met buurdorpen. Hierdoor neemt de druk op actieve bewoners om te participeren in overheidsbeleid, toe. Alhoewel er een ontwikkeling is om de regie meer in handen te geven van de bewoners en onze dorpsorganisaties hier ook zelf op inzetten, is het een uitdaging om hier een breed draagvlak binnen het dorp voor te krijgen. Wat we van onze bewoners kunnen en mogen verwachten, is voortdurend punt van aandacht, ook voor de dorpsorganisaties zelf. Het blijven werken aan een langdurige, maar vooral ook realistische vormen van samenwerking en participatie is het uitgangspunt.

Omgevingsvisie

De samenwerking met onze actieve dorpsorganisaties is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Het in 2017 in gang gezette proces om tot een Omgevingsvisie te komen, krijgt in 2018 een vervolg. Een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie is de wijze waarop op lokaal en bovenlokaal niveau inhoud wordt gegeven aan de kaders die worden geschetst. In dat proces is ruimte voor nieuwe vormen van samenwerking en werkwijzen die passen bij de aard en schaal van onze dorpen. De gemeente inspireert inwoners en daagt hen uit om hun wensen op tafel te leggen. Samen wordt vervolgens bepaald waar de kwaliteit van de fysieke leefomgeving aan moet voldoen. Het uitgangspunt is dat dorpsbewoners zelf het initiatief nemen om nieuwe ontwikkelingen in gang zetten. Het is goed om dan de verwachtingen over en weer helder te hebben. Daarom moeten we duidelijk maken in hoeverre de gemeente initiatieven verder kan helpen en de juiste voorwaarden kan scheppen.

Ondersteuning

De ondersteunende rol van de gemeente en de aanwezige vakkennis wordt ingezet ten behoeve van (boven)lokale initiatieven. Het dorpenfonds, maar ook andere meer specifieke budgetten en subsidieregelingen worden ingezet om die rol ook op financieel vlak te ondersteunen. Daarbij stimuleren we de reeds in gang gezette verschuiving van de aandacht op de fysieke omgeving naar het belang van sociale netwerken en initiatieven van onze dorpen. De beweging omtrent 'langer thuis wonen' en het netwerk dat rondom dit thema is ontstaan, blijven we actief ondersteunen.

Dorpencoördinator

Bij een veranderend speelveld, waarbij de spelregels niet altijd vooraf zijn vastgelegd mede vanwege het unieke karakter van elk van onze dorpen, blijft de brugfunctie van de dorpencoördinator een belangrijke rol spelen. Door te verbinden, te informeren en in een vroeg stadium in te spelen op actuele ontwikkelingen. In de verbinding met de actieve (georganiseerde) bewoners in onze dorpen vormt het vertrouwen over en weer een belangrijke basis voor succes en een belangrijke voorwaarde voor toekomstbestendige samenwerking. In het behoud en versterken daarvan, speelt de dorpencoördinator een rol van betekenis. Maar het is vooral een verantwoordelijkheid van de gehele gemeentelijke organisatie.

Wat doen wij ervoor

De ervaringen en het netwerk van de dorpencoördinator worden ingezet ten behoeve van projecten in Noordwolde en Wolvega

De ervaringen en het netwerk van de dorpencoördinator worden ingezet ten behoeve van projecten in Noordwolde en Wolvega. Voor zowel de vakafdelingen als externe partners is de dorpencoördinator een laagdrempelig aanspreekpunt. Hij vervult een klankbordfunctie voor lopende projecten, nieuw beleid en/of vraagstukken.

De structurele contacten met dorps- en wijkvertegenwoordigers vormen een belangrijke basis voor ons dorpenbeleid

De structurele contacten met dorps- en wijkvertegenwoordigers en het vertrouwen over en weer, op zowel project- als bestuurlijk niveau, vormen een belangrijke basis voor ons dorpenbeleid.

De Vereniging Kleine Dorpen (VKD) zal een belangrijke rol blijven spelen in het stroomlijnen van de contacten tussen gemeente en samenwerkingsverbanden

Door de intensievere samenwerking tussen de dorpen, blijft de Vereniging Kleine Dorpen een belangrijke rol spelen in het stroomlijnen van de contacten tussen gemeente en samenwerkingsverbanden. De bestaande korte lijnen met en waar mogelijk ondersteuning van (initiatieven vanuit) de VKD vinden we belangrijk en zullen we voortzetten.

Het combineren van nieuwe initiatieven met bestaande/geplande werkzaamheden blijft een belangrijk uitgangspunt in de samenwerking met de dorpen

Het combineren van nieuwe initiatieven met bestaande of geplande werkzaamheden (werk-met-werk-maken) blijft een belangrijk uitgangspunt in de samenwerking met de dorpen. Ook als het gaat om initiatief 'van-onder-op' zal dat een belangrijk leidraad zijn. Waar mogelijk proberen we mee te liften, gebruik te maken van subsidies, fondsen en bestaande netwerken om initiatieven vanuit de dorpen te faciliteren en zo inhoud te geven aan overheidsparticipatie. Dit geldt voor zowel initiatieven in de fysieke als sociale infrastructuur.

Het dorpenfonds speelt in 2018 in op de verschuivende prioriteiten in onze dorpen en wijken en fungeert als duwtje in de rug

Het dorpenfonds speelt in 2018 in op de verschuivende prioriteiten in onze dorpen en wijken. Het fungeert als duwtje in de rug om projecten die bijdragen aan het versterken van de sociale infrastructuur van de grond te krijgen. Het kan gaan om projecten in zowel de kleine dorpen als in de wijken van Noordwolde en Wolvega. Gezien het positieve effect van dit tijdelijke fonds, willen wij onderzoeken of en in welke vorm hier vervolg aan kan worden gegeven.

Het reguliere dorpenbudget is een belangrijk hulpmiddel in de faciliterende rol van de dorpencoördinator

Het reguliere dorpenbudget is een belangrijk hulpmiddel in de faciliterende rol van de dorpencoördinator. Het wordt ingezet ten behoeve van activiteiten en bijeenkomsten, onvoorziene kosten en bijvoorbeeld cofinanciering van kleinschalige projecten, gerelateerd aan onze kleine dorpen en/of plaatselijke belangen en bedoeld om de voortgang van initiatieven en activiteiten te waarborgen. Als goede ideeën tussen de wal en het schip dreigen te geraken, kunnen we met de inzet van het dorpenbudget alsnog tot een snelle oplossing komen.

In 2018 zal de dorpencoördinator als aanspreekpunt fungeren voor het lepen Mienskipfûns van de provincie Fryslân

In 2018 zal de dorpencoördinator als aanspreekpunt fungeren voor het lepen Mienskipfûns van de Provincie Fryslân. Hierdoor houden wij zicht op de aanvragen, kunnen deze eventueel van advies voorzien of er op andere wijze op inspelen.

Ook in 2018 zal het project om te komen tot gemeente dekkend snel internet een item zijn in het overleg tussen het gemeentebestuur en de dorpen

Doelstellingen

Modernisering dienstverlening

Wat willen wij bereiken?

Tevreden klanten, efficiënte bedrijfsvoering en het concretiseren en uitvoeren van het landelijke overheidsprogramma Digitalisering dienstverlening. Ons uitgangspunt daarbij is digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

In 2018 wordt de raad geïnformeerd over de resultaten van de benchmark dienstverlening van Weststellingwerf.

Wat doen wij ervoor

Wij doen mee aan een landelijke benchmark voor de dienstverlening

Wij doen mee aan een landelijke benchmark voor de dienstverlening. Aan de hand van managementrapportages en de resultaten van de benchmark zal gekeken worden naar de kwaliteit en het behandelproces. Indien nodig zal dit worden aangepast. Kritieke prestatie indicatoren (KPI's) worden opnieuw vastgesteld. Wij houden nieuwe ontwikkelingen bij en onderhouden nauwe contacten in verband met implementatie en beheer van Informatie- en Communicatie Technologie (ICT). We werken aan het digitaliseren van formulieren die door de inwoners en bedrijven gebruikt kunnen worden.

BELEIDSINDICATOREN

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Waarde	Peiljaar
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	10,62	2018
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	10,01	2018
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	733	2018
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	1,5	2018
Overhead	% van totale lasten	11	2018
Bron: eigen gegevens			

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.1 Bestuur	1.251	1.268	1.320	1.320	1.320
0.2 Burgerzaken	934	789	823	763	798
Totaal lasten	2.185	2.058	2.143	2.083	2.118
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.1 Bestuur	51	51	51	51	51
0.2 Burgerzaken	406	321	321	321	321
Totaal baten	457	372	372	372	372
Saldo van lasten en baten	-1.728	-1.686	-1.771	-1.711	-1.747
Mutaties reserves	10	0	0	0	0
Resultaat	-1.718	-1.686	-1.771	-1.711	-1.747

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Bestuur, onderdeel gemeenteraad

Het incidentele budget van € 7.100 voor de rekenkamer is met ingang van 2018 structureel geworden. We weten dat de gemeenteraad belang hecht aan de verschillende onderzoeken die door de rekenkamer commissie worden uitgevoerd. De onderzoeken van de rekenkamer commissie worden dan ook behandeld in de vergadering van zowel de algemene commissie én de gemeenteraad. In 2015 is het budget tijdelijk verhoogd naar €1 per inwoner voor de periode van 3 jaar. Gezien het bovengenoemde belang is de bijdrage van € 1 per inwoner vanaf 2018 structureel opgenomen.

Het incidentele budget van € 10.000 voor overheidsparticipatie in 2016 en 2017 wordt vanaf 2018 een structureel budget van € 5.000.

Vanaf 2018 is er jaarlijks een opleidingsbudget van € 10.000 voor de gemeenteraad beschikbaar.

Burgerzaken

In 2017 waren er incidentele lasten van € 54.000 wegens toegenomen aanvragen van rijbewijzen en reisdocumenten. Daarnaast zijn de toegerekende lasten voor vergunning, toezicht en handhaving in 2018 anders verdeeld over de taakveld burgerzaken, taakveld milieu en taakveld wonen en bouwen.

Baten

Burgerzaken

In 2017 waren er incidentele baten € 85.000 vanwege de toegenomen aanvragen van rijbewijzen en reisdocumenten.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Bestuur

Het budget bestuurlijke samenwerking is voor € 93.000 in 2018 overgeboekt naar het taakveld overhead, daar wordt het gebruikt voor de implementatiekosten van de OWO afdeling bedrijfsvoering.

Burgerzaken

Het budget voor de verkiezingen is meerjarig aangepast aan het aantal te houden verkiezingen.

Baten

Meerjarig zijn er geen verschillen.

Mutatie reserves

In 2017 vindt er een onttrekking uit de algemene reserve plaats voor kosten overheidsparticipatie.

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

Het programma Veiligheid omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Regionaal risicoprofiel	2015
Regionaal beleidsplan crisisbeheersing	2015
Nota Integraal veiligheidsbeleid Weststellingwerf	2012
Nota Regionaal beleidsplan veiligheid Noord-Nederland	2015
Beleidsplan brandweezorg	2015
Beleidsplan preventie en handhaving Drank- en horecawet	2014

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Onze gemeente zet in op het betrekken van inwoners bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid. De gemeente heeft hierin vooral een stimulerende en faciliterende rol richting de inwoners, met daarbij aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner. Binnen dit kader blijven wij inzetten op het behoud van het veiligheidsniveau in de gemeente. De prioriteiten voor het product Integrale veiligheid zijn door de raad bepaald via de nota Integraal veiligheidsbeleid 2012. Met de nieuwe bestuursperiode in aantocht, start het traject om te komen tot een geactualiseerd integraal veiligheidsbeleidsplan. Tot vaststelling daarvan door de raad blijft het beleidsplan 2012 leidend.

Ontwikkelingen 2018

- In 2018 wordt verder ingezet op de ketensamenwerking met gemeentelijke gebiedsteams en het sociaal team om problemen op verschillende leefgebieden aan te pakken en te voorkomen;
- Opstellen van het Integraal veiligheidsbeleid en een uitvoeringsprogramma;
- Samen met de brandweer uitvoering geven aan het verhogen van het brandveiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid in de Friese samenleving door middel van het programma Brandveilig leven;
- Openbare orde: wetgeving en ontwikkelingen volgen alsook adviseren en implementeren (bv Wet aanpak woonoverlast).

Doelstellingen

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van criminele jeugd/individuele probleemjongeren

Wat willen wij bereiken

Het voorkomen en aanpakken van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen.

Wat doen wij ervoor

Aanpak sociaal team / jongeren op straat (JOS)

Structureel overleg tussen gemeente (diverse functionarissen), jongerenwerk en politie (jeugdagent en wijkagenten).

Monitoren jeugdgroepen

De ontwikkeling van groepen jongeren wordt gevolgd en indien nodig wordt actie ondernomen.

Toepassen leidraad jongerenoverlast

Bij jeugdoverlast wordt integraal en planmatig gewerkt conform plan.

Uitvoering geven aan het calamiteiten protocol jeugd 2016

Sinds de decentralisering hebben gemeenten meer verantwoordelijkheden gekregen op het gebied van jeugd en zorg. Dit protocol geeft de rol van alle partijen in dit domein weer bij calamiteiten.

Doelstellingen

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid

Wat willen wij bereiken

Door de Wet op de veiligheidsregio's worden de brandweertaken uitgevoerd door de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Via het algemeen bestuur heeft de gemeente (beperkte) invloed op de kwaliteit en de kosten van brandweezorg in onze provincie. Wij besteden structureel aandacht aan preventie en bewustwording van risico's en eigen verantwoordelijkheid bij brand.

Wat doen wij ervoor

Wij volgen de ontwikkelingen vanuit de Veiligheidsregio nauwlettend en brengen onze prioriteiten in

Wij volgen de ontwikkelingen vanuit de Veiligheidsregio nauwlettend en brengen onze prioriteiten in. In het kader van bewustwording voor onze inwoners doen wij aan informatieverstrekking en brandpreventie acties. Bijeenkomsten organiseren we samen met de brandweer.

Doelstellingen

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de objectieve veiligheid en de criminaliteit

Wat willen wij bereiken

Het aantal aangiften voor de misdrijven met grote impact stabiliseren. Voor onze gemeente gaat het specifiek om woninginbraak, geweldsdelicten en bedreiging van personen

Wat doen wij ervoor

Aansluiten bij (landelijke) campagnes tegen geweldsmisdrijven

Het lokaal onder de aandacht brengen van de landelijke campagnes via social media, reclameborden en kranten.

Continueren buurt-/wijk whatsappgroepen

De gemeente faciliteert en promoot het gebruik van whatsapp buurtpreventie groepen om inwoners te verbinden op het gebied van veiligheid in de eigen leefomgeving.

Implementeren van het eind 2016 opgezette Digitaal Opkopers Register

Implementeren van het eind 2016 opgezette Digitaal Opkopers Register om de afzetmarkt voor helers van woninginbraken te verminderen.

Jaarlijkse bewustwording, campagnes met ketenpartners om de bewustwording van risico's en eigen verantwoordelijkheid voor voorkoming van onder andere woninginbraken te stimuleren

Te denken valt aan:

- acties in de week van de veiligheid
- veiligheidsmarkten
- promotie tijdens evenementen
- de preventietruck

Toepassen maatregelen uit de Wet tijdelijk huisverbod

Bij (vermoedens) van huiselijk geweld kan de burgemeester een huis- en contactverbod opleggen.

Doelstellingen

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de sociale kwaliteit woon- en leefomgeving

Wat willen wij bereiken

Een daling van het aantal zaken dat escaleert naar het niveau van het sociaal team. Wij realiseren deze doelstelling door de aanpak en werkwijze met de gebiedsteams Sociaal domein, het gericht inzetten van mediation en het project "goede burens". Een tweede doelstelling is het realiseren van een daling van het aantal meldingen burengerucht. Het ijkjaar is 2013.

Wat doen wij ervoor

Inzetten van mediation bij ernstige burenruzies

De gemeente huurt professionele buurtbemiddelaars in om te bemiddelen tussen burgers die in een zwaar geëscaleerde burenruzie zitten waarbij de veiligheid van betrokkenen en omgeving in het geding komt.

Pilot buurtbemiddeling opzetten in het kader van zelfredzaamheid en als voorwaarde voor de wet woonoverlast

Om burenruzies niet te laten escaleren wordt ingestoken op bemiddeling door vrijwilligers. De vrijwilligers pakken minder zware casuïstiek op dan de professionele bemiddelaars. De verantwoordelijkheid blijft bij de ruziënde burens, maar ze worden hierbij geholpen door andere burgers.

Regierol pakken bij complexe en risicovolle (zorg)casuïstiek en zorgen voor een goed geëquipeerd sociaal team

De gemeente heeft de regierol op het integraal veiligheidsbeleid en bij complexe en risicovolle (zorg)casuïstiek.

Samenwerking met het veiligheidshuis

Het veiligheidshuis helpt bij sociale casuïstiek met veelal een combinatie van problemen op diverse leefgebieden waarbij opgeschaald moet worden omdat we tegen onze grenzen aanlopen.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie projecten met burenruzies, verkeer en woninginbraak in de eigen woon- en leefomgeving voortzetten

Diverse projecten onderhouden waar burgers aan deelnemen. Burgers die op deze manier bijdragen aan de veiligheid in hun woon- en leefomgeving. Hierbij kan gedacht worden aan de whatsapp buurtpreventie, de verkeerswerkgroepen en de acties die samen met burgers worden georganiseerd op het gebied van woninginbraken zoals het uitvoeren van schouwen en witte voetjes acties en dergelijke.

Doelstellingen

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van verkeersveiligheid

Wat willen wij bereiken

Bewustwording bij verkeersdeelnemers verhogen van het te hard rijden en alcohol- en drugsgebruik in het verkeer.

Wat doen wij ervoor

Ondersteunen digitale buurttafels en verkeerswerkgroepen in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland

De gemeente faciliteert, ondersteunt en participeert in de digitale buurttafels van Veilig Verkeer Nederland. Ook met de diverse werkgroepen verkeer worden acties gericht op bewustwording opgezet.

Uitvoering geven aan het Manifest Verkeersveiligheid Fryslân dat betrekking heeft op het veld van integrale veiligheid

Zie programma 2 voor nadere toelichting.

Doelstellingen

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Wat willen wij bereiken

De gemeente heeft de planvorming geactualiseerd en het team bevolkingszorg is goed opgeleid en beoefend. De samenwerking in het cluster (Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland) wordt verder ingedikt waardoor we de efficiëntie en kwaliteit van het team bevolkingszorg verder kunnen verhogen. De gemeentelijke inzet richt zich op het vergroten van de bewustwording van risico's op brand en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor preventie.

Wat doen wij ervoor

De gemeente geeft invulling aan de regionale afspraken over de expertteams

De gemeente geeft invulling aan de regionale afspraken over de expertteams ten behoeve van de crisisbeheersing (regionaal, sublokaal en lokaal) en voldoet aan de wettelijke opkomsttijden.

Participeren en volgen van opleidingen, trainingen en oefeningen

Door de Veiligheidsregio worden er ieder jaar opleidingen, trainingen en oefeningen georganiseerd voor alle sleutel functies van de gemeentelijke kolom in de crisisbeheersing. Ook enkele reguliere functies worden opgeleid, getraind en geoefend.

BELEIDSINDICATOREN

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de sociale kwaliteit woon- en leefomgeving

Lokale beleidsindicator	Eenheid	2013	2014	2015	2016
Burenruzies voorgelegd aan mediator	Aantal	4	2	0	1
Geregistreerde meldingen over burengerucht	Aantal	97	129	106	106
Meldingen van overspannen/gestoorde personen	Aantal	109	154	232	129
Behandelde casussen door sociaal Team	Aantal	171	195	203	177
Nazorg ex-gedetineerden trajecten	Aantal	25	23	30	14
Waarvan begeleiding door sociaal Team ex- gedetineerden	Aantal	2	4	4	2
Incidenten Vernieling en. zaakbeschadiging	Aantal	147	137	159	98
Incidenten overlast	Aantal	310	420	459	325

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de objectieve veiligheid en de criminaliteit

Lokale beleidsindicator	Eenheid	2013	2014	2015	2016
Aangiftes woninginbraken	Aantal	104	69	72	63
Aangiftes inbraken in schuren/bijgebouwen	Aantal	58	34	43	20
Aangiftes mishandelingen	Aantal	51	46	50	57
Aangiftes bedreigingen	Aantal	51	33	34	39
Opgelegde huisverboden	Aantal	7	5	7	4
Aangiftes huiselijk geweld	Aantal	137	116	144	110

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2015 gemeente	2016 gemeente	2016 Nederland
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	6,3	3,7	5,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,9	2,5	3,3
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	4,3	5,3
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,4	2,3

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van criminele jeugd/individuele probleemjongeren

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2014 gemeente Weststellingwerf	2016 gemeente Weststellingwerf	2016 gemiddelde Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 inwoners	68,5	77,4	137,4
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,5	-	-

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van verkeersveiligheid

Lokale beleidsindicator	Eenheid	2013	2014	2015	2016
VVN vrijwilligers acties op scholen in samenwerking met scholen en plaatselijke belangen/verkeerswerkgroepen politie	Aantal	12	11	15	5

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid

Lokale beleidsindicator	Eenheid	2013	2014	2015	2016
Controles op brandveiligheid bedrijven	Aantal	niet bekend	141	52	53
Voorlichtingen op scholen	Aantal	niet bekend	9	18	11
Oefeningen in de wijk	Aantal	niet bekend	nb	1	1
Voorlichtingen na brand	Aantal	niet bekend	nb	2	1

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.256	1.306	1.320	1.334	1.351
1.2 Openbare orde en veiligheid	198	202	202	202	202
Totaal lasten	1.454	1.508	1.522	1.536	1.553
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1	1	1	1	1
1.2 Openbare orde en veiligheid	70	70	70	70	70
Totaal baten	71	71	71	71	71
Resultaat	-1.383	-1.437	-1.451	-1.465	-1.482

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage voor de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) neemt op basis van hun begroting toe met € 50.000.

Openbare orde en veiligheid

Er zijn geen noemenswaardige verschillen ten opzichte van de vorige begroting.

Baten

Er zijn geen verschillen ten opzichte van de vorige begroting.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Crisis beheersing en brandweer

De bijdrage voor de VRF neemt op basis van de meerjarenbegroting van de VRF jaarlijks toe.

Openbare orde en veiligheid

Er zijn geen verschillen.

Baten

Er zijn geen verschillen.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed
Organisatie	Ruimte

Het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

BELEIDSNOTA'S

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP 2000) inclusief de uitgevoerde evaluatie (2007)
- Nota Openbare verlichting
- Landschapsbeleidsplan
- Beleidsvisie Versterking kernwinkelapparaat (MKB REVA rapport)
- Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
- Structuurplan 2000-2015
- Investeringskalender 2017 - 2027

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Verbetering aansluiting A32/Stellingenweg/Om den Noort

Onderdeel van de in 2010 met de provincie Fryslân overeengekomen bestuurlijke afspraken betreft het verbeteren van de aansluiting A32/Stellingenweg/Om den Noort/Lycklamaweg. Belangrijk doel hiervan is de Lycklamaweg autoluwter te maken en te zorgen voor een betere doorstroming over Om den Noort. Het ontwerp voor de gewenste verkeersmaatregel is in overleg met de provincie uitgewerkt. De provincie heeft hier inmiddels ook budget voor vrijgemaakt. Naar verwachting zal het project in 2018 tot uitvoering komen. Vooruitlopend op de uitvoering heeft de gemeente al wel de gewenste en noodzakelijke uitbreiding van de carpoolplaats ter hand genomen. De capaciteit van de carpoolplaats is hierbij verdubbeld.

Verbetering verkeersveiligheid en bereikbaarheid stationsomgeving Wolvega

Door de provincie Fryslân is een beschikking in het kader van de Brede doeluitkering (BDU) afgegeven. Hiermee worden de geplande werkzaamheden zoals het treffen van verkeersmaatregelen bij de stationsomgeving en de spoorwegovergang Lycklamaweg uitgevoerd. De uitvoering zal in de eerste helft van 2018 starten.

Kwaliteit openbare ruimte

De bepaling van de kwaliteitsambitie openbare ruimte is gekoppeld aan acties/investeringen die in gang zijn gezet (graskeien langs bermen, inzet mensen voormalig Caparis). Deze acties vinden plaats in 2017 en verder, waardoor er wordt voorgesteld om deze kaderstellende discussie plaats te laten vinden na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

Bomenbeleidsplan

Met dit beleidsplan beschikken we over een helder afwegingskader voor wat betreft het vraagstuk van het wel of niet mogen kappen van bomen en de spelregels omtrent herplant. Daarnaast hebben we met het bomenbeleidsplan een basis gelegd voor het behoud van de landschappelijke kwaliteit en het groene karakter van onze gemeente.

Rechtsvorm Stichting Openbare Verlichting Fryslân

De rechtsvorm van Stichting Openbare Verlichting Fryslân (SOVF) zal op korte termijn veranderen van een stichting in een coöperatieve vereniging. De deelnemers aan de stichting hebben hiertoe besloten omdat een coöperatieve vereniging beter past bij de activiteiten van de SOVF. Dit houdt ook in dat de naam wordt gewijzigd.

Doelstellingen

De weggebruikers moeten op een veilige manier hun bestemming kunnen bereiken en aan het verkeer kunnen deelnemen

Wat willen wij bereiken?

Het bijdragen aan bewustwording van de weggebruikers met als resultaat een veilige deelname aan het verkeer.

Wat doen we ervoor

Het werkplan Permanente verkeerseducatie Weststellingwerf wordt jaarlijks opgesteld om uitvoering te geven aan het manifest Verkeersveiligheid Fryslân

Het werkplan Permanente verkeerseducatie Weststellingwerf wordt jaarlijks opgesteld om uitvoering te geven aan het manifest Verkeersveiligheid Fryslân. Voor de periode 2016-2020 ontvangen we daartoe een bijdrage van de provincie Fryslân.

Doelstellingen

Een verbetering van de doorstroming op de ontsluitingsstructuur van Wolvega

Wat willen wij bereiken?

De doorstroming op de ontsluitingsstructuur van Wolvega moet in 2018 verbeterd zijn ten opzichte van het peiljaar 2008 en de vervolgmetingen in 2012 en 2016. Dit laat zich zien door meer verkeer op de hoofdontsluitingsstructuur.

Wat doen we ervoor

De stationsomgeving en de entree van Wolvega via de Lycklamaweg wordt aangepakt

Dit om het verkeer te stimuleren gebruik te maken van de hoofdstructuur.

Doelstellingen

Het herstellen en versterken van groenstructuren ter behoud van de herkenbaarheid van de identiteit van het huidige kleinschalige landschap in Zuidoost-Friesland

Wat willen wij bereiken?

Een groenstructuur die passend is bij de landschapskenmerken van onze gemeente.

Wat doen we ervoor

Door het uitvoeren van het project: dorpen, landschap en biodiversiteit wordt het oorspronkelijk project Dorpen in het groen uitgevoerd

Door het uitvoeren van het project Dorpen, landschap en biodiversiteit wordt het oorspronkelijk project Dorpen in het groen uitgevoerd. In het voorjaar 2018 wordt het projectonderdeel 'Oosterstreek en deels buitengebied Noordwolde' uitgevoerd. In het najaar 2018 wordt het projectonderdeel 'Boijl en Zandhuizen' opgestart.

Doelstellingen

In 2018 halen wij opnieuw de met u afgesproken onderhoudsniveaus voor de openbare ruimte

Wat willen wij bereiken?

De kwaliteit van de openbare ruimte voldoet aan de met de raad afgesproken doelstellingen.

Wat doen we ervoor

De technische staat (inrichting) van het groen zal middels renovatie- en herinrichtingprojecten op de vastgestelde kwaliteit worden gebracht

Op basis van het vastgestelde beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte worden eens in de vijf jaar de bruggen geïnspecteerd

Op basis van het vastgestelde beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte wordt de technische kwaliteit van de wegen vastgesteld door middel van inspecties. Op basis van deze inspectie worden de onderhoudsprogramma's vastgesteld.

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	2014 gemeente Weststellingwerf	2015 gemeente Weststellingwerf	2015 gemiddelde Nederland
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	6%	4%	8%
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	9%	12%	9%
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl			

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
2.1 Verkeer en vervoer	4.104	3.912	3.893	3.974	3.905
2.3 Recreatieve havens	33	33	35	35	35
2.4 Economische havens en waterwegen	2	2	2	2	2
2.5 Openbaar vervoer	22	22	22	22	22
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.822	1.911	1.796	1.746	1.746
Totaal lasten	5.984	5.879	5.748	5.779	5.710
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
2.1 Verkeer en vervoer	11	11	11	11	11
2.5 Openbaar vervoer	6	6	6	6	6
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	88	39	39	9	9
Totaal baten	105	56	56	26	26
Saldo van lasten en baten	-5.879	-5.823	-5.692	-5.753	-5.684
Mutaties reserves	103	0	0	0	0
Resultaat	-5.776	-5.823	-5.692	-5.753	-5.684

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Verkeer en vervoer

De verwachte kosten dalen in 2018 ten opzichte van 2017. De oorzaak hiervan is dat het budget voor het afvoeren van slootspecie in 2017 incidenteel met € 100.000 was verhoogd. Wel worden in 2018 nieuwe ontwikkelingen verwacht die de afvoerkosten gunstig kunnen beïnvloeden. Als gevolg van nieuwe wetgeving moet de wijze van onkruidbestrijding worden gewijzigd hetgeen tot hogere kosten leidt.

Openbaar groen en openluchtrecreatie

De stijging van de kosten voor het openbaar groen en openluchtrecreatie worden voornamelijk veroorzaakt door de toename van de loonkosten die worden doorbelast. Als gevolg van het instellen van Groen in Bedrijf nemen de personele lasten toe. Zie ook bij programma 5 op dit taakveld en bij programma 6 taakveld Begeleide participatie. Het budget voor uitbesteed werk is om deze reden in 2018 met € 119.000 afgenomen, terwijl er incidenteel budget ter hoogte van € 115.000 beschikbaar is gesteld voor het bomenbeleidsplan.

Baten

In 2017 is er een incidentele bijdrage van het Wetterskip begroot vanwege het baggeren van sloten en de Nieuwe Aanleg.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Verkeer en vervoer

De afname van kapitaallasten geeft jaarlijks een voordeel tot 2020. Vanaf 2020 nemen de kapitaallasten weer toe in verband met verwachte afgeronde investeringen.

Openbaar groen en openluchtrecreatie

Er is een incidenteel budget van € 50.000 voor het project dorpen, landschap en biodiversiteit voor de jaren 2017 tot en met 2019. Daarnaast is vanaf 2019 geen budget opgenomen ten aanzien van het bomenbeleidsplan.

Baten

Openbaar groen en openluchtrecreatie

In 2017 tot en met 2019 wordt een drietal projecten (dorpen, landschap en biodiversiteit) uitgevoerd. Voor deze jaren verwachten we een provinciale bijdrage van € 30.000.

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Vervangingsbudget openbare verlichting	89.000	89.000	89.000	89.000
Uitvoeringsplan bermen	675.000	675.000	675.000	
Veilige otterpassages	40.000			
1e fase upgradering fietspad langs De Linde (Gapenburg-Stroomkantpad)	700.000			
2e fase upgradering langs fietspad langs De Linde (Lindepad)	407.000	407.000		
3e fase aanleg deel fietspad De Linde (Kontermansbrug-IJkenverlaatpad)		245.000	245.000	
Bruto investeringsbedrag	1.911.000	1.416.000	1.009.000	89.000

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Jongebloed en Kloosterman
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

Het programma Economie omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische ontwikkeling
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

BELEIDSNOTA'S

- Werfboek
- Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
- Nota Grondbeleid
- Structuurplan 2000-2015
- Beleidsvisie Versterking kernwinkelapparaat (MKB REVA rapport)
- Plan van aanpak Bestemming Noordwolde
- Notitie Verblijfsrecreatie
- Evenementenbeleid
- Coalitieakkoord 2014-2018 'Samen werken aan Weststellingwerf'
- Klimaatbeleidsplan 2010-2020
- Zendmastenbeleid 2014
- Wandel- en ruiterspadenplan 2014
- Streekplan Fryslân 'Om de kwaliteit fan de romte' en de provinciale verordening 'Romte'
- Subsidierегeling Ondernemersfonds Weststellingwerf 2016
- Investeringskalender 2017 - 2027

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Detailhandelvisie

Het centrum van Wolvega heeft meegedraaid in de pilot 'de nieuwe winkelstraat'. In dat verband zijn er keukentafelgesprekken georganiseerd onder leiding van een aantal lokale (oud)ondernemers. Naar aanleiding hiervan heeft er overleg plaatsgevonden met een delegatie van het bestuur van de Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega (WOW). Afgesproken is dat partijen in eerste instantie zelf beoordelen in hoeverre de resultaten van de keukentafelgesprekken kunnen worden vertaald. Hierbij kan worden gedacht aan het kleiner maken van het gebied met de bestemming centrum. De resultaten van het koopstromenonderzoek dat door de provincie in 2017 is uitgevoerd, kan daarbij een rol spelen. Een bespreekpunt kan ook zijn het in gezamenlijkheid aanstellen van een centrummanager.

Ten behoeve van het goed laten functioneren van het centrum handhaven we ons beleid om het vestigen van winkels buiten het centrum niet toe te staan. Ten aanzien van winkels buiten het centrum zullen wij (zo mogelijk) handhavend optreden. Wij vinden deze acties nodig om leegstand in het centrum te voorkomen/beperken. Wij hebben regelmatig overleg met het bestuur van de WOW waarbij ook het functioneren van het winkelcentrum aan de orde komt.

Grondexploitatie bedrijventerreinen

De provincie Fryslân heeft in 2017 in samenwerking met de gemeenten onderzoek gedaan naar de behoefte van bedrijventerreinen in Friesland. De vraagprognoses voor de bedrijventerreinen laten zien dat er na 2025 een afnemende behoefte is aan uitgeefbaar industrieterrein. Tevens is uit deze prognoses gebleken dat er kwantitatief feitelijk geen behoefte meer is aan nieuwe industrieterreinen. Ook de kwalitatieve vraag kan nog aanleiding geven tot een uitbreiding van het aanbod van industrieterrein. In 2017 zullen er in regionaal verband afspraken worden gemaakt hoe wordt omgegaan met de resultaten uit het onderzoek.

De grondexploitatie voor De Plantage heeft een looptijd tot 2025 en de grondexploitatie voor uitbreiding Schipsloot heeft een looptijd tot 2030; verdere uitbreiding is door ons niet voorzien. Wij laten in 2017 onderzoek doen naar de mogelijke ontwikkelingskansen voor het gebied Helomastate.

Doelstellingen

Contacten met het bedrijfsleven

Wat willen we bereiken?

Een laagdrempelige bereikbaarheid voor een goede service aan het bedrijfsleven.

Wat doen wij ervoor

Initiatief nemen tot projecten waarbij de onderlinge band met het bedrijfsleven wordt versterkt

Structureel overleg met besturen van LTO, CCW, WOW, OVN en Stichting Parkmanagement Bedrijventerreinen Wolvega. Aan de hand daarvan bespreken of er in gezamenlijkheid vraagstukken kunnen worden opgepakt.

Netwerkbijeenkomsten bezoeken

Regelmatig bedrijfsbezoeken afleggen

Voor enkele specifieke bedrijven een gemeentelijk accounthouder aanwijzen

Doelstellingen

Versterken van de economische structuur

Wat willen we bereiken?

De basis voor economische ontwikkelingen verbeteren. Meer mogelijkheden bieden tot het ontplooiën van economische activiteiten en het creëren van werkgelegenheid.

Wat doen wij ervoor

Nieuwe ontwikkelingen oppakken door middel van een ruimtelijk beleid dat mogelijkheden biedt om snel in te spelen op nieuwe kansen

Zorgen dat er voldoende bedrijfsterrein beschikbaar is in de verschillende segmenten zodat adequaat kan worden gehandeld wanneer er belangstelling is voor vestiging of uitbreiding.

Onderzoeken waar mogelijkheden liggen tot verbreding en/of economische structuurversterking van bestaande toeristische activiteiten

In structureel overleg met het platform Recreatie en Toerisme zoeken naar kansen ter verbreding van het recreatieve en toeristisch aanbod waardoor de recreatieve structuur wordt versterkt. Uiteindelijk moet dit leiden tot meer bezoekers en werkgelegenheid.

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2013 gemeente	2014 gemeente	2015 gemeente	2016 gemeente	2016 Nederland
Functiemenging	%	43,8	43,7	43,6	44,0	52,1
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	93	-	-	-	-
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	148,5	153,3	161,1	166,1	134,0

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
3.1 Economische ontwikkeling	59	60	60	60	60
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	502	433	461	388	442
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	55	56	56	56	21
3.4 Economische promotie	51	53	53	53	53
Totaal lasten	666	602	630	557	576
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	509	433	461	388	442
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	18	18	18	18	18
Totaal baten	526	450	478	405	460
Resultaat	-140	-152	-152	-151	-116

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Baten en lasten

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het verschil tussen de begroting 2018 en 2017 wordt veroorzaakt door de verwachte kosten voor uitbestede werkzaamheden ten aanzien van de grondexploitaties voor de bedrijventerreinen. Deze kosten wijken van jaar tot jaar af.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Baten en lasten

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het verschil tussen de begroting 2018 en de jaren daarna wordt veroorzaakt door de verwachte kosten voor uitbestede werkzaamheden ten aanzien van de grondexploitaties voor bedrijventerreinen. Deze kosten wijken van jaar tot jaar af. De mutaties op de grondexploitaties worden verrekend met de boekwaarden.

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Kloosterman
Organisatie	Sociaal domein

Het programma Onderwijs omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Notitie Brede schoolontwikkeling	maart 2005
Integraal Huisvesting Plan 2012-2015 (IHP)	2012
Nota Visie toekomst basisonderwijs Weststellingwerf	2013
OWO-visie op de drie decentralisaties	2013
Verordening Leerlingenvervoer	juni 2014
Verordening Voorziening huisvesting onderwijs	2015
Beleidsregel Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs	2015

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Harmonisatie en verbeteren kwaliteit voorschoolse voorzieningen

In het voorjaar van 2017 heeft het rijk besloten om peuterspeelzalen en kinderopvang met ingang van 2018 te harmoniseren. Hiertoe zijn verschillende wijzigingen van wet- en regelgeving aangekondigd. Als gevolg van de harmonisatie is in Weststellingwerf per 2018 sprake van een open markt waarbij ouders kunnen kiezen uit verschillende vormen van opvang. De peuterspeelzaal zoals we die nu nog kennen is dan, qua aanbod, een vorm van kinderopvang. Niet alleen Doomijn zal een aanbod peuterspeelzaalwerk bieden, ook andere (kinderopvang-)organisaties mogen dit aanbieden.

Voor het verbeteren van de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen zijn verschillende maatregelen genomen. Een van de maatregelen betreft de decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorzieningen van het rijk. Deze structurele uitkering draagt bij aan de mogelijkheid voor peuters om naar een voorschoolse voorziening te gaan. In Weststellingwerf wordt de decentralisatie-uitkering ingezet om voldoende kwalitatief aanbod te realiseren en behouden voor peuters. Dit is noodzakelijk om te voldoen aan de kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen. De decentralisatie-uitkering voorschoolse voorzieningen loopt vanaf 2016 per jaar op. In 2019 moet dan ook op basis van een evaluatie worden bepaald of de subsidie peuterspeelzaalwerk inclusief decentralisatie-uitkering bijgesteld moet worden.

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

De indicatoren voor het bepalen van de specifieke uitkering OAB dateren uit 2009. Het rijk heeft een onderzoek laten uitvoeren door het CBS naar de invloed van de verschillende indicatoren die nu worden gebruikt. Het onderzoek heeft in 2017 geleid tot een voorstel met betrekking tot het herverdelen van de financiële middelen. Het rijk heeft echter besloten om, als gevolg van het demissionair zijn van het kabinet, in 2018 geen wijzigingen door te voeren. Voor Weststellingwerf betekent dit dat de activiteiten Onderwijsachterstandenbeleid worden voortgezet.

Spreidingsplan Toekomst basisonderwijs Weststellingwerf

In 2015 heeft de gemeenteraad kennisgenomen van de uitwerkingsnotitie Toekomst basisonderwijs van de stichting openbaar basisonderwijs Comperio (Comprix). In 2017 hebben een aantal schoolbesturen primair onderwijs gebruik gemaakt van de subsidiemaatregel 'herzien spreidingsplan basisonderwijs'. Onder leiding van een procesbegeleider zullen de schoolbesturen in 2018 en 2019 komen tot een herzien spreidingsplan voor Weststellingwerf. In eerste instantie is dit een schoolbestuurlijke verantwoordelijkheid. Gezien de gevolgen voor het onderwijsaanbod en vrijkomende gebouwen voert de gemeente regelmatig overleg met de betrokken schoolbesturen.

Doelstellingen

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

Wat willen wij bereiken?

- We vinden het belangrijk dat iedere Weststellingwerfse leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen;
- Alle Weststellingwerfse leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze zijn toegerust voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt;
- Kwalitatief goed onderwijs;
- Alle inwoners van Weststellingwerf beheersen de Nederlandse taal, hebben een startkwalificatie en zijn goed (naar vermogen) opgeleid;
- Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn.

Onderwijs en werk vormen de basis voor alle inwoners van Weststellingwerf om zich te ontwikkelen en naar vermogen deel te nemen aan de samenleving. Dit begint thuis, op voorschoolse voorzieningen en op school. Voorschoolse voorzieningen en de scholen spelen een belangrijke rol in de verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen.

Wat doen wij ervoor

1 Kwalitatief goed onderwijs

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling in Weststellingwerf verdient onderwijs dat hem of haar stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en benutten. Onderwijs draagt bij aan een brede ontwikkeling van leerlingen.

Uiteraard heeft ook in 2018 de kwaliteit van het onderwijs in Weststellingwerf onze aandacht. Jaarlijks hebben we hierover contact met de schoolbesturen.

Randvoorwaarde hiervoor is het verzorgen van een optimale huisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod. Ook handhaving en uitvoering van de Leerplichtwet en het regelen van leerlingenvervoer is voorwaardenscheppend.

Vanuit verschillende beleidsvelden is er aandacht voor beheersing van de Nederlandse taal. Taal is de sleutel naar het leven, naar zelfontplooiing, participatie en werk. Het is bepalend voor gezondheid, welbevinden en welzijn.

2 Voorschoolse voorzieningen

Het rijk heeft in het voorjaar van 2017 besloten dat peuterspeelzalen en kinderopvang per 1 januari 2018 geharmoniseerd moeten zijn wat betreft toezicht, kwaliteitskader en bekostiging. In 2018 hebben we daarom te maken met meerdere organisaties als het gaat om peuteropvang.

Het rijk heeft tevens aangegeven toe te willen naar integrale basisvoorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar. Een van de maatregelen om dit te bewerkstelligen, betreft het verbeteren van de kwaliteit van peuterspeelzalen (peuteropvang). Hiervoor is een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld. De decentralisatie-uitkering voorschoolse voorzieningen loopt vanaf 2016 per jaar op. In 2019 moet dan ook op basis van een evaluatie worden bepaald of de subsidie peuterspeelzaalwerk inclusief decentralisatie-uitkering bijgesteld moet worden.

In 2018 werken we samen met de partners voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs ook aan het verbeteren van de kwaliteit van peuterspeelzalen/peuteropvang en de kinderopvang.

Om het taalniveau van onze inwoners te verrijken, is het wenselijk dat alle peuters een voorschoolse voorziening bezoeken. Dit draagt niet alleen bij aan de taalontwikkeling maar ook aan de algehele ontwikkeling, de schoolloopbaan en uiteindelijke participatie (samenleving en arbeid). In 2018 wordt daarom extra ingezet op de toeleiding naar voorschoolse voorzieningen.

3 Onderwijsachterstandenbeleid

De beleidsperiode Onderwijsachterstandenbeleid (oorspronkelijk 2010-2015) is door het rijk opnieuw met een jaar verlengd en dus ook van toepassing in 2018.

Mede gebaseerd op de uitkomsten van het inspectierapport 2017 (beleidsonderzoek OAB door Onderwijsinspectie) is in samenwerking met de partners (onderwijs en voorschoolse voorzieningen) invulling gegeven aan de planperiode 2018-2022. Deze staat vooral in het teken van versterken en borgen van de kwaliteit van Voor-en Vroegschoolse Educatie (VVE). Een nieuw speerpunt in 2018 is de rol van de ouders. Ouders hebben grote invloed op de kansen van hun kinderen. Om de ouders meer te betrekken bij de (school)ontwikkeling van hun kind(eren) zetten we in 2018 met onze samenwerkingspartners (consultatiebureau, bibliotheek) in op het versterken van partnerschap met ouders.

Uitvoering van onderwijsachterstandenbeleid vindt vooral plaats binnen voorschoolse voorzieningen en basisscholen.

4 Taalklas primair onderwijs

In 2016 is gestart met de Taalklas primair onderwijs voor anderstalige basisschoolleerlingen. In de taalklas krijgen leerlingen met een grote taalachterstand een jaar lang intensief taalonderwijs. Daarna vervolgen ze hun schoolcarrière op een basisschool naar keuze. De taalklas betreft een samenwerking tussen verschillende schoolbesturen in Weststellingwerf en is ontstaan om een specifieke doelgroep kwalitatief en efficiënter te kunnen bedienen. De taalklas wordt ook in 2018 voortgezet en voor een deel bekostigd uit de middelen onderwijsbegeleiding.

5 Internationale schakelklas (voortgezet onderwijs)

Voor leerlingen van het Voortgezet Onderwijs is al enige jaren sprake van een Internationale schakelklas (ISK). Leerlingen van het voortgezet onderwijs die woonachtig zijn in Weststellingwerf kunnen ook in 2018 naar de ISK-locaties in Drachten of Leeuwarden.

6 Volwasseneneducatie

Volwasseneneducatie, onderdeel van de Participatiewet, biedt een aanbod voor Nederlandse geletterdheid: luisteren, spreken, lezen, schrijven, 'gecijferdheid' en het gebruik van alledaagse informatie en communicatietechnologie (ICT). Educatie is vooral bedoeld voor anderstaligen (niet-verplichte inburgeraars), analfabeten, laaggeletterden of inwoners die hun taalniveau willen verbeteren.

Voor 2015 was er met betrekking tot de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB-gelden) sprake van een gedwongen winkelnering. Dat betekende concreet dat de WEB-middelen ingezet moesten worden bij een regionaal opleidingscentrum (ROC). In de arbeidsmarktregio Friesland hebben we de WEB-middelen altijd ingezet bij ROC Friesland College. In de afgelopen jaren is deze gedwongen winkelnering in stappen afgebouwd tot nul procent. Per 2018 vervalt ze helemaal. Het WEB-budget is dan, binnen de kaders van de wet, vrij te besteden.

De wijziging in de WEB verplicht gemeenten vanaf 2015 tot een regionale samenwerking, onder coördinatie van de centrumgemeente, met betrekking tot de inzet van de WEB-middelen. In de arbeidsmarktregio Friesland gaat het om 24 gemeenten met Leeuwarden als centrumgemeente (vanaf 2018 zijn dat 20 gemeenten na de herindeling). Sinds de WEB-middelen per 2015 zijn gecentraliseerd is de regionale samenwerking sterk toegenomen. Deze samenwerking heeft ertoe geleid dat we in de afgelopen jaren een sterke netwerk- en infrastructuur hebben opgebouwd, die we in de toekomst willen behouden en verbeteren.

In 2018 kunnen inwoners van Weststellingwerf, waaronder verplichte en niet-verplichte inburgeraars, een aanbod voor Nederlandse geletterdheid volgen in Wolvega. Verplichte inburgeraars doen examen in Heerenveen of Drachten.

7 Leerplicht

Vanuit de leerplicht werken onderwijs en gemeente samen aan het toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkelen van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen.

Samen met onze onderwijspartners in Weststellingwerf en RMC de Friese Wouden richten we onze inzet in 2018 op het versterken van kwaliteit van scholen, goede zorg en een breed ontwikkelingsaanbod. Vanuit de landelijke aanpak Voortijdig schoolverlaten (via regioconvenant RMC De Friese Wouden) wordt vervolg gegeven aan de aanpak voortijdig schoolverlaten. Dit doen we door een combinatie van maatregelen gericht op de aanpak van schoolverzuim, het versterken van de zorgstructuur in/rond het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs (VO) en het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO) en het bevorderen van effectieve loopbaanoriëntatie van leerlingen in het VO en MBO.

8 Passend onderwijs

Zorg 0-12 jarigen

Met betrekking tot de uitvoering van passend onderwijs en de aansluiting bij de zorg voor jeugd (0-12 jarigen) in Weststellingwerf blijven wij investeren in een goede samenwerking tussen kinderopvang, peuteropvang, VVE, basisscholen en gebiedsteams. Het ontwikkelen van en toeleiden naar onderwijsondersteuning gecombineerd met zorgondersteuning blijft hierbij een specifiek aandachtspunt.

Zorg 12-23 jarigen

Met betrekking tot de uitvoering van passend onderwijs en de aansluiting bij de zorg voor jeugd (12-23 jarigen) in Weststellingwerf blijven wij investeren in een goede samenwerking tussen het onderwijs en de gebiedsteams Weststellingwerf. Het ontwikkelen van en toeleiden naar onderwijsondersteuning gecombineerd met zorgondersteuning blijft hierbij een specifiek aandachtspunt. We werken aan het voorkomen van langdurig thuiszitten door betere signalering (onderwijs) en het bieden van maatwerkondersteuning aan leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

9 Leerlingenvervoer

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. In 2014 is de verordening Leerlingenvervoer herzien en vastgesteld door de raad. Op basis van de verordening kunnen ouders van leerlingen die vanwege een zorgbehoefte een speciale school bezoeken, eventueel aanspraak maken op een voorziening leerlingenvervoer. Uitgangspunt is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen; daar waar het kan maken ze gebruik van openbaar vervoer. In augustus 2016 is gestart met een nieuwe werkwijze voor aangepast leerlingenvervoer. Niet de gemeente regelt het aangepast vervoer maar ouders kunnen, op basis van een budget (reisafstand en bepalingen verordening), zelf een keuze maken uit taxivervoerders die voldoen aan het TX-keurmerk. Ook in 2018 wordt het aangepast leerlingenvervoer op deze wijze uitgevoerd.

Doelstellingen

Kwalitatief goed en gevarieerd aanbod onderwijshuisvesting

Wat willen wij bereiken?

- Kwalitatief verantwoord scholenbestand en een evenwichtige spreiding over de gemeente;
- Keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties en onderwijsconcepten; daarnaast is er een passend aanbod voor iedere leerling.

Door het bieden van kwalitatief goede onderwijshuisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod kunnen ouders in Weststellingwerf kiezen voor onderwijs vanuit diverse denominaties en vanuit verschillende onderwijsconcepten. Ook hebben we een breed onderwijsaanbod van regulier tot en met speciaal onderwijs in Weststellingwerf dan wel in de regio, zodat leerlingen zoveel mogelijk in Weststellingwerf dan wel de regio naar school kunnen.

Voor onderwijshuisvesting hebben we een wettelijke taak. Daarbinnen hebben we een beperkte invloed op de vanuit maatschappelijk oogpunt wenselijke subdoelstelling om keuzevrijheid na te streven voor ouders. Hierin zijn de schoolbesturen vrij in handelen, hebben de regie en het initiatief. Wij bewaken en signaleren. Voor het basisonderwijs vinden we het belangrijk dat er keuze is in openbaar en bijzonder onderwijs en in de onderwijssoort. Ook voor het voortgezet onderwijs kijken we naar variatie en breedte van het aanbod in de gemeente. Doel is een passend aanbod voor iedere leerling binnen Weststellingwerf dan wel in de regio van Weststellingwerf. Door de inzet van leerlingenvervoer zijn kinderen in staat het onderwijs van hun keuze en/of met het juiste niveau te volgen binnen Weststellingwerf dan wel in de regio van Weststellingwerf.

Sinds 1 januari 2015 is de Wet op het primair onderwijs gewijzigd en daarmee ook de verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs. Dit heeft gevolgen voor de vergoedingen die de gemeente krijgt van de schoolbesturen waarvan basisscholen gehuisvest zijn in brede scholen en multifunctionele accommodaties. De budgetten zijn hier al eerder (kadernota 2016) op aangepast.

Door de wetwijziging per 1 januari 2015 kunnen schoolbesturen alleen voor nieuwbouw, uitbreiding en aanpassingen ten gevolge van constructiefouten aanvragen indienen bij de gemeente op basis van de verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs. Voor groot buitenonderhoud aan een gymzaal, waarvan het schoolbestuur eigenaar is, kan het schoolbestuur een aanvraag indienen op basis van de beleidsregel Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs.

Gymnastiekonderwijs wordt gegeven in gymnastiekzalen en sporthallen. De gymnastiekzalen en sporthallen zijn in gemeentelijk beheer, met uitzondering van gymzaal Matthijsje te Oosterstreek en sporthal De Schakel te Munnekeburen. De gemeente draagt zorg voor deugdelijke en veilige gymnastiekmaterialen ten behoeve van schoolgymnastiek in de gemeentelijke gymnastiekzalen en sporthallen. De gymnastiekzalen zijn allemaal aan het eind van de zeventiger jaren gebouwd. Het groot gymnastiekmateriaal zoals ringen- en klimtouwinstallaties en klimramen zijn dan ook in de komende jaren gefaseerd aan vervanging toe.

Wat doen wij ervoor

Brede scholen, multifunctionele accommodaties en integrale kindcentra

In Weststellingwerf kennen we brede scholen. Dit is een gebouw waarin een school is gehuisvest samen met andere kindvoorzieningen zoals kinderopvang en peuterspeelzaal. In de brede school wordt op basis van één pedagogisch beleidsplan samengewerkt. Er zijn ook multifunctionele accommodaties. Dit betreft een gebouw waarbij een basisschool is gehuisvest met andere voorzieningen (niet zijnde kindvoorzieningen) en waar geen sprake is van één pedagogisch uitgangspunt.

Landelijk gezien is er een trend waarneembaar waarbij brede scholen doorontwikkelen naar een integraal kindcentrum. In deze situatie heeft één van de besturen de dagelijkse leiding over alle kind-voorzieningen en het aanbod in het gebouw. Dit principe wordt in 2017 door enkele schoolbesturen in het primair onderwijs in Weststellingwerf verder uitgewerkt.

Enkele basisscholen hebben te maken met leegstand als gevolg van een dalend aantal leerlingen. Als het toekomstperspectief van de school het toelaat is het wenselijk om in de leegstaande lokalen voorschoolse voorzieningen te huisvesten. Dit clusteren van voorzieningen geeft invulling aan rijksbeleid, namelijk de ontwikkeling van integrale basisvoorzieningen voor 0-12 jaar. Deze voorzieningen hebben een regiofunctie en bedienen meerdere dorpen/wijken. Het huisvesten van voorschoolse voorzieningen in een schoolgebouw vraagt wel om een investering in in- en uitpandige aanpassingen aan gebouw en/of terrein.

Versterken van de educatieve infrastructuur waarbij sprake is van een evenwichtige spreiding over de gemeente

Versterken van de educatieve infrastructuur waarbij sprake is van een evenwichtige spreiding over de gemeente

1. Wij geven uitvoering aan de verordening Voorziening huisvesting onderwijs via de jaarlijkse vaststelling van programma en overzicht van aangevraagde voorzieningen onderwijshuisvesting.

Voor 2018 hebben schoolbesturen de volgende onderwijshuisvestingsaanvragen ingediend:

Aanvragen obv verordening Voorzieningen onderwijshuisvesting					
<u>Aanvraag nr</u>	<u>BRIN nr</u>	<u>Bestuur</u>	<u>Schoolnaam</u>	<u>Voorziening</u>	<u>Begrote kosten volgens aanvraag</u>
2017-01	12VM	Comprix	OBS Dorpsschool de Blesse	uitbreiding met 143 m2	€ 350.000
2017-02	13YI	Comprix	OBS Heidepolle	tijdelijke uitbreiding met 126 m2	€ 86.000
Aanvragen obv beleidsregel Lokalen bewegingsonderwijs					
2017-03	00CV	Stichting Matthijsje	Matthijsje	vervangen boeidelen en goten gymzaal	€ 5.000
Totaal					€ 441.000

De aanvragen voor (tijdelijke) uitbreiding van een tweetal schoolgebouwen zijn als p.m. (pro memorie) opgenomen in de kadernota 2018-2021. Na de officiële leerlingtelling per 1 oktober 2017 kan de noodzaak voor deze aanvragen definitief beoordeeld worden. Ook worden de uitkomsten van het spreidingsplan en de fusieplannen Steggerda-De Blesse bij de afweging meegenomen voor toekenning of afwijzing van de aanvragen. Mogelijk heeft dit nog financiële consequenties voor 2018.

In de kadernota zijn de aanvragen financieel op p.m. gezet. Dit betekent echter niet dat er geen financiële impact zal zijn. Zodra alternatieven en financiële impact van de twee aanvragen helder zijn, zal dit aan het college worden voorgelegd en in de voorjaarsnota 2018 worden meegenomen (verwacht besluit najaar 2017).

OBS Dorpsschool De Blesse

Schoolbestuur Comprix heeft aangegeven dat men werkt aan een plan voor de toekomstige huisvesting van de fusiescholen OBS Dorpsschool in De Blesse en OBS Triangel in Steggerda. Dit plan zal in 2019 vorm krijgen. De scholen zullen de komende tijd in de huidige gebouwen gehuisvest blijven. De ingediende aanvraag kan daarmee feitelijk komen te vervallen. Met het schoolbestuur wordt overlegd hoe hiermee om te gaan en hen gevraagd de aanvraag in te trekken tot de definitieve plannen voor huisvesting van de scholen in Steggerda en De Blesse bekend zijn.

Noodlokalen obs Heidepolle

Tijdens de raadsvergadering van 10 juli 2017 heeft u door middel van een motie verzocht in te stemmen met het verzoek van Comprix om 2 noodlokalen te plaatsen bij obs De Heidepolle. Deze eenmalige bijdrage van € 85.000 aan Comprix is reeds bij de najaarsnota 2017 verwerkt en heeft dus geen financiële impact meer voor 2018.

De aanvraag voor groot onderhoud aan de gymzaal is op technische noodzaak beoordeeld en de benodigde middelen zijn in deze begroting meegenomen.

2. We voeren regie op de uitvoering van de jaarlijks te realiseren huisvestingsvoorzieningen. De schoolbesturen voeren de toegekende voorzieningen uit en informeren de gemeente over de voortgang en geven een financiële verantwoording van de toegekende financiële middelen.

3. Daarnaast hebben we gestructureerd op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met schoolbesturen. Besluitvorming over onderwijshuisvestingszaken is hierbij aan de orde.

4. Brede scholen en multifunctionele accommodaties zijn in beheer bij de gemeente. Regelmatig hebben we overleg met gebruikers van brede scholen en multifunctionele centra.

5. Enkele basisscholen hebben te maken met leegstand als gevolg van een dalend leerlingenaantal. Als het toekomstperspectief van de school het toelaat, is het wenselijk om in de leegstaande lokalen voorschoolse voorzieningen te huisvesten. Dit clusteren van voorzieningen geeft invulling aan rijksbeleid, namelijk de ontwikkeling van integrale basisvoorzieningen voor 0-12 jaar. Deze voorzieningen hebben een regiofunctie en bedienen meerdere dorpen/wijken.

Het huisvesten van voorschoolse voorzieningen in een schoolgebouw vraagt echter wel om een investering voor in- en uitpandige aanpassingen aan gebouw en/of terrein, zodat het gebouwdeel voldoet aan de wettelijke eisen voor deze voorzieningen.

BELEIDSINDICATOREN

Algemene beleidsindicatoren:

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2015 gemeente	2016 gemeente	2016 gemiddelde
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,04	1,30	2,01
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	27,48	26,56	26,88
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	-	-	2,0

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicatoren per doelstelling:

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

Omschrijving	Eenheid	2013 werkelijk	2014 werkelijk	2015 werkelijk	2016 werkelijk	2017 prognose	2018 prognose
Kindplaatsen Voor-en Vroegschoolse Educatie	Aantal	32	32	32	32	32	32
Deelnemers peuterspeelzalen	Aantal	292	257	212	162	160	160
Deelnemers kinderdagverblijven	Aantal	267	275	286	337	337	345
Leerlingen basisonderwijs	Aantal	2.223	2.197	2.150	2.121	2.115	2.076
Leerlingen voortgezet onderwijs	Aantal	1.693	1.675	1.629	1.591	1580	1550
Deelnemers educatietrajecten	Aantal	50	50	50	50	50	50
Kinderopvang	Aantal	9	10	10	10	10	10
Peuterspeelzalen	Aantal	10	10	10	10	6	6
Scholen primair onderwijs	Aantal	24	23	22	22	22	22
Scholen voortgezet onderwijs	Aantal	2	2	2	2	2	2
Brede scholen	Aantal	7	7	6	6	6	6

Tabel deelnemers aangepast leerlingenvervoer

Omschrijving	Eenheid	2013 werkelijk	2014 werkelijk	2015 werkelijk	2016 werkelijk	2017 prognose	2018 prognose
Leerlingen	Aantal	120	120	109	105	100	100

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
4.2 Onderwijshuisvesting	2.910	2.572	2.317	2.477	2.322
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.074	1.068	1.086	1.104	1.123
Totaal lasten	3.983	3.640	3.403	3.581	3.444
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
4.2 Onderwijshuisvesting	524	524	524	524	524
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	176	178	178	178	178
Totaal baten	700	702	702	702	702
Saldo van lasten en baten	-3.284	-2.938	-2.701	-2.879	-2.742
Mutaties reserves	18	0	0	0	0
Resultaat	-3.265	-2.938	-2.701	-2.879	-2.742

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Onderwijshuisvesting

De verschillen worden veroorzaakt door de budgetten van het Meerjarig Onderhoudsplan, die jaarlijks fluctueren. De verlaging van de renteomslag in 2018 van 4% naar 2% geeft een voordelig resultaat op programmaniveau. Zie ook de toelichting hierop bij het "Overzicht van algemene dekkingsmiddelen".

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Het budget voor de voorschoolse voorziening voor opvang peuters is € 18.000 hoger. Dit is conform de bijdrage die we hiervoor uit het gemeentefonds krijgen.

Baten

Er zijn geen verschillen.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Onderwijshuisvesting

De verschillen worden veroorzaakt door de budgetten van het Meerjarig Onderhoudsplan, die jaarlijks fluctueren. De verlaging van de renteomslag in 2018 van 4% naar 2% geeft een voordelig resultaat op programmaniveau. Zie ook de toelichting hierop bij het "Overzicht van algemene dekkingsmiddelen".

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Tot en met 2020 loopt het budget voor de voorschoolse voorziening voor opvang peuters met € 18.000 per jaar op. Dit is conform de bijdrage die we daarvoor uit het gemeentefonds krijgen.

Baten

Er zijn geen verschillen.

Mutaties reserves

Voor de huisvesting van de peuterspeelzaal Noordwolde is in 2017 een onttrekking aan de algemene reserve begroot.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Kloosterman, Van de Nadort, Jongebloed, Trompetter
Organisatie	Sociaal domein, Ruimte

Het programma Sport, Cultuur en Recreatie omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Nota Kunst en cultuur	2009
Beleidskader Rottige Meente	2010
Visienota Sport en bewegen in Zuidoost-Friesland 2017-2022	2017

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

In 2017 is de visienota Sport en bewegen in Zuidoost-Friesland 2017-2022 vastgesteld. In deze visienota wordt nadruk gelegd op de gezonde en preventieve werking van meer bewegen. Echter, er moet nog meer aandacht voor komen dat sport vaker ingezet kan worden om eenzaamheid tegen te gaan, mensen bij elkaar te brengen, te activeren en de sociale cohesie in een dorp, wijk of buurt te versterken: sport als vliegwiel voor de participatiesamenleving. Onze visie is dat sport en bewegen van Zuidoost-Friesland een vitale samenleving maakt die uitnodigt hier aan mee te doen. Vanaf 2018 geven we extra aandacht aan het bewegen van mensen met een beperking en nieuwkomers.

De uitvoering van het Buurtsportwerk Weststellingwerf 2013-2016 is geëvalueerd en de uitkomsten waren positief. De overeenkomst met de betrokken partijen is opnieuw getekend. De aanbevelingen uit de evaluatie zijn overgenomen in het uitvoeringsplan Buurtsportwerk 2017.

In aansluiting op Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 zullen tal van culturele activiteiten een bijzonder en uniek cultureel programma vormen.

De verdere ontwikkeling van de bibliotheek binnen de kaders 'van collectie naar connectie'.

In aansluiting op alle inzet in de afgelopen periode, richt het hernieuwde Nationaal Vlechtmuseum zich in 2018 op het genereren van voldoende bezoekers en initiatieven.

De actualisatie van de nota Kunst en cultuur wordt niet eerder opgepakt dan na afronding van de opdracht 'herijken subsidies'. Wij hebben de gemeenteraad bericht dat de actualisatie niet meer aan de orde komt in deze bestuursperiode.

Het onderhoud van dorpshuizen wordt onder verantwoordelijkheid van de Stichting Harten 10 uitgevoerd. Wij zijn een proces ingegaan tot realisatie van een Toetsingskader ondersteuning dorpshuizen waarbij deze stichting en de Vereniging van Kleine Dorpen zijn betrokken.

Wij hebben begin 2017 besloten om de organisatie en exploitatie van de passantenhaven en het gebied bij de Driewegsluis met ingang van het vaarseizoen 2017 in eigen beheer over te nemen. 2017 is een pilotjaar waarbij door Dienst in Bedrijf tijdelijk 2 havenmeesters zijn aangesteld en het groenonderhoud ter plaatse door Groen in Bedrijf wordt gedaan. Ook zijn er "tijdelijke" camperplaatsen aangelegd. In het najaar van 2017 zijn de bevindingen van dit vaarseizoen geëvalueerd alsmede de consequenties van deze activiteit binnen onze organisatie (of en waar deze activiteit binnen of buiten onze organisatie wordt geplaatst) en de financiële paragraaf. Ten tijde van het opstellen van deze Programmabegroting is de uitkomst hiervan nog niet bekend.

Doelstellingen

Het bevorderen van sport en bewegen

Wat willen wij bereiken?

Vanuit de visienota Sport en bewegen in Zuidoost-Friesland is er aandacht voor sportstimulering; het bevorderen van bewegen. Het blijft daarvoor van belang om lokale sportorganisaties te ondersteunen. Sport en bewegen kan een positieve invloed hebben op andere beleidsterreinen zoals onderwijs, gezondheid en het brede sociale domein (Wmo, jeugdzorg en participatie). We willen dan ook de komende jaren een integraal sport- en beweegbeleid uitvoeren.

Wat gaan wij ervoor doen

Buurtsportwerk

Buurtsportwerk: Tijdens de activiteiten geven de buurtsportcoaches ook uitvoering aan de speerpunten vanuit GIDS en JOGG.

Op maatschappelijk niveau draagt sport en bewegen bij aan de leefbaarheid in een dorp of buurt

Sport en bewegen is belangrijk voor onze inwoners, voor jong en oud. Het draagt bij aan de leefbaarheid in een dorp of buurt. Maar sport en bewegen verbindt ook inwoners en kan bijdragen aan deelname in de samenleving.

We willen graag dat iedereen regelmatig sport of actief beweegt omdat dat belangrijk is voor een actieve en gezonde leefstijl. Mensen die op jonge leeftijd sporten zijn bovendien vaker op latere leeftijd nog actief. Het Buurtsportwerk Weststellingwerf is dan ook een belangrijke partij die uitvoering geeft aan tal van activiteiten die bijdragen om meer mensen te laten deelnemen aan sportieve activiteiten. Ook bieden buurtsportwerkers ondersteuning aan vele partners, waaronder de scholen en sportverenigingen. De uitvoering door Buurtsportwerk over de laatste drie jaar is geëvalueerd. Alle partners waren tevreden en er zijn mooie resultaten geboekt. We willen dan ook dat de uitvoering door het Buurtsportwerk wordt voortgezet.

We willen zorgen voor een laagdrempelig en gevarieerd sportaanbod. Waar dat voor kinderen problemen geeft omdat de kosten voor het sporten te hoog zijn, bestaat de mogelijkheid om ondersteuning te krijgen via Stichting Leergeld.

We ondersteunen de sportvoorzieningen financieel via subsidies. Doordat er gemeentelijke sporthallen en zwembaden zijn, kunnen we ook zorgen voor betaalbare toegangs- en huurprijzen. Daarnaast verzorgt de gemeente het maaiwerk bij verschillende sportverenigingen. De sportverenigingen van Weststellingwerf ontvangen jaarlijks een subsidie voor het ledenaantal, het aantal kleedkamers en voor het veld/baan onderhoud. We zorgen dat de budgetten passend zijn voor de subsidieaanvragen voor groot onderhoud van sportaccommodaties. Omdat er een toename is te zien van de aanvragen wordt het budget verhoogd.

Doelstellingen

Het bieden van een aantrekkelijke infrastructuur van recreatieve voorzieningen

Wat willen we bereiken?

In samenwerking met de recreatiesector versterken we de kwantiteit en kwaliteit van het recreatieve en toeristische aanbod van voorzieningen in de gemeente, onder meer door initiatieven vanuit de recreatiesector te stimuleren. Dit moet uiteindelijk leiden tot toename van de werkgelegenheid in deze sector.

Wat gaan wij ervoor doen

Bijdrage aan recreatieschap De Marrekrite voor het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen

Het kwalitatief upgraden van de toeristische voorzieningen

Het participeren in het UNESCO dossier 'Kolonie van Weldadigheid' op weg naar Werelderfgoed 2018

Het upgraden van de kwaliteit van het fietspad langs De Linde

Het vanuit het toeristisch ondernemersfonds stimuleren van initiatieven vanuit de sector

Het via overleg versterken van de samenwerking van de recreatieve sector binnen het gemeentelijke platform Recreatie en Toerisme

In samenwerking met het platform Recreatie en Toerisme uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme

Meewerken aan een nieuwsbrief vanuit de sector

Ontwikkelingen Culturele Hoofdstad

Opnemen van recreatieve wandelpaden in het project 'Zicht op de Lende'

Verbeteren van de parkeervoorzieningen ter ontsluiting van Natuurpark Rottige Meente

Weststellingwerf is trekker van het deelproject Visie Ruimtelijke Ontvangst binnen het Streekagenda project Er-Varen en Turf

Dit project heeft betrekking op de toeristische en recreatieve poorten en entrees van Zuid Oost Fryslan.

Zorgen voor een regionaal dekkend wandel- en fietsknooppunten netwerk

Doelstellingen

Het bieden, versterken en stimuleren van culturele activiteiten en voorzieningen

Wat willen wij bereiken?

De Weststellingwerfse culturele structuur en identiteit worden gepresenteerd binnen het programma Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018. Daarbij staan drie programma's centraal:

- Opera Spanga in de Rottige Meente;
- Cultureel Hoofddorp De Hoeve;
- Vlechten in Noordwolde, Vlechtmuseum met aansluiting op erkenning Unesco van de Koloniën van Weldadigheid.

Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 zal een bijzonder en uniek programma presenteren. Een en ander is niet alleen gericht op de culturele waarden, maar ook op de sociale en economische waarden en belangen die zijn verbonden aan activiteiten binnen de sector kunst en cultuur.

Kunst en cultuur zijn om meerdere redenen van belang voor de Weststellingwerfse samenleving. Kunst en cultuur hebben een verbindende functie voor inwoners van de gemeenschap. Zij versterken de sociale binding en sociale structuur en hebben invloed op de identiteit van de bevolking. Wij zien kunst en cultuur in al haar verschijningsvormen als een onlosmakelijk deel van ons leven. Cultuurbevordering en het versterken en stimuleren van culturele activiteiten zijn belangrijke instrumenten om uitvoering te geven aan deze doelstelling.

Culturele activiteiten en het culturele klimaat in de gemeente worden versterkt voor zowel de beoefenaar als de bezoeker. Specifieke aandacht is er voor de deelname aan amateurkunst van jeugd en jongeren tot en met 23 jaar binnen het muziekonderwijs via een doorlopende leerlijn.

Wat gaan wij ervoor doen

Het bevorderen, stimuleren, subsidiëren en faciliteren van culturele activiteiten in de gemeente

Zorg dragen voor een adequaat en volwaardig pakket van culturele activiteiten. Specifieke aandacht voor publieksgerichte culturele activiteiten en podiumkunsten, zoals binnen het programma Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018.

Met budgetinstellingen prestatieafspraken maken die zich specifiek richten op vraag, bereik en belangen van de inwoners. Het versterken van samenhang en zo mogelijk samenwerking, zoals bij het culturele cluster in het Vlechtwerk Noordwolde, cultuureducatie en culturele netwerken.

Afspraken met culturele instellingen inzetten om te komen tot nieuwe culturele initiatieven. Kijken naar de meerwaarde van kunst en cultuur, aandacht geven aan andere aspecten zoals op het terrein van participatie en economie, toerisme en recreatie bij culturele activiteiten die een bijzondere uitstraling hebben.

Ook binnen regionaal verband wordt samenwerking gestimuleerd. Uiteraard speelt hierbij het programma Culturele Hoofdstad Leeuwarden-Fryslân 2018 een belangrijke rol.

Op aangeven van de raad wordt een proces opgestart om samen met de dorpen en inwoners te komen tot een beleidskader over maatschappelijke voorzieningen. Hierin is opgenomen hoe de verantwoordelijkheid omtrent bestaande en nieuwe voorzieningen is verdeeld en hoe om te gaan met wijzigingen (sluiten of open houden) van deze maatschappelijke voorzieningen. Dit traject zal uitmonden in een in 2017 op te leveren beleidskader. De effecten ervan worden meegenomen in de meerjarenplannen vanaf 2018.

In 2018 vindt de verdere uitwerking van het proces herijking subsidies plaats op basis van de vastgestelde uitgangspunten maatschappelijk nut/belang en bereik.

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	2014 gemeente Weststellingwerf	2014 gemiddelde Nederland
Niet sporters	57,1%	49,9%
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl		

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
5.1 Sportbeleid en activering	551	599	623	628	623
5.2 Sportaccommodaties	1.112	1.099	1.073	1.024	985
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	402	410	382	382	382
5.4 Musea	76	83	83	83	78
5.5 Cultureel erfgoed	116	115	116	162	116
5.6 Media	442	454	454	454	454
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	168	437	393	394	394
Totaal lasten	2.868	3.199	3.126	3.129	3.033
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
5.1 Sportbeleid en activering	15	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	450	451	451	451	451
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	30	30	30	30	30
Totaal baten	495	481	481	481	481
Saldo van lasten en baten	-2.373	-2.718	-2.645	-2.648	-2.552
Mutaties reserves	-100	100	0	0	0
Resultaat	-2.473	-2.618	-2.645	-2.648	-2.552

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Sportbeleid en activering

Het Buurtsportwerk is voor 2018 verhoogd met € 45.000.

Sportaccommodaties

De verschillen worden veroorzaakt door de budgetten van het Meerjarig Onderhoudsplan, die jaarlijks fluctueren. De verlaging van de renteomslag in 2018 van 4% naar 2% geeft een voordelig resultaat op programmaniveau. Zie ook de toelichting hierop bij de algemene dekkingsmiddelen

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Voor Culturele Hoofdstad 2018 is in 2017 een bedrag begroot van € 50.000 en in 2018 € 25.000.

Musea

De Oudheidkamer heeft een nieuw beleidsplan 2018-2023 aangeboden aan zowel ons college als uw raad. Over ons voornemen om voor de komende drie jaar een subsidierelatie met de Oudheidkamer aan te gaan bent u geïnformeerd middels een memo. De gevraagde subsidie voor 2018 tot en met 2020 van € 5.000 per jaar is meegenomen in deze begroting.

Openbaar groen en openluchtrecreatie

Door het in eigen beheer nemen (Groen in Bedrijf) van het onderhoud van het groen, verschuiven kosten van uitbestede werkzaamheden naar loonkosten. Zie ook bij programma 2 op dit taakveld en bij programma 6 taakveld Begeleide participatie.

De overige taakvelden geven geen noemenswaardige afwijkingen.

Baten

Er zijn geen grote verschillen met de begroting 2017.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Sportbeleid en activering

Het Buurtsportwerk is verhoogd met € 29.000 voor de jaren 2019 en volgende.

Sportaccommodaties

De verschillen worden veroorzaakt door de budgetten van het Meerjarig Onderhoudsplan, die jaarlijks fluctueren en door afname van de kapitaallasten.

Openbaar groen en openluchtrecreatie

Voor 2017 en 2018 is een bedrag begroot van € 25.000 voor het toeristisch investeringsfonds, vanaf 2019 niet meer.

Baten

Meerjarig blijven de baten gelijk

Mutaties reserve

In 2017 is een storting gedaan in de reserve onderhoud gebouwen van € 100.000 die in 2018 opnieuw wordt onttrokken.

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MOP	700.000	350.000	250.000	50.000
Groot materiaal sporthallen	30.000	30.000	30.000	-
Bruto investeringsbedrag	730.000	380.000	280.000	50.000

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Kloosterman, Trompetter
Organisatie	Sociaal domein

Het programma Sociaal domein omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Arbeidsparticipatie
- Begeleide participatie
- Geëscaleerde zorg 18+
- Inkomensregelingen
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Wijkteams
- Geëscaleerde zorg 18-

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Maatregelverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Weststellingwerf 2015	december 2014
OWO-visie op de drie decentralisaties	mei 2013
Kadernota Armoedebeleid 2013 – 2016	september 2013
Beleidsnotitie Schulden. Gekantelde schuldhulpverlening	december 2013
Visienota Tegenprestatie	september 2014
Uitvoeringsnota Armoedebeleid 2014 e.v.	september 2014
Werkgeversbenadering OWO	oktober 2014
Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 Oost- en Weststellingwerf	oktober 2014
Beleidsplan Hart voor de jeugd	oktober 2014
Verordening Individuele inkomenstoelage	1 december 2014
Verordening Individuele studietoelage	1 december 2014
Beleidsnota Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015-2018	1 december 2014
Re-integratieverordening	22 juni 2015
Verfijning beleidsplan Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015/2018	22 juni 2015

ACTUELE ONTWIKKELEN EN NIEUW BELEID

Bestemming Noordwolde

Op basis van tweemetingsgegevens, de projectevaluatie en gesprekken met inwoners van Noordwolde is besloten om in de projectperiode 2018- 2024 de nadruk te leggen op activiteiten in het Sociaal domein en de economische agenda (ondernemen/ondernemersklimaat). Voor de uitvoering van activiteiten in 2018, 2019 en 2020 is bij de provincie een subsidieplan ingediend. Thema's voor deze projectperiode zijn:

1. Gezondheid/Vitale Regio;
2. Ondernemen;
3. Participatie;
4. Sociale cohesie.

Provinciale middelen in Aandachtsgebieden worden middels de Streekagenda beschikbaar gesteld. Financiering van Bestemming Noordwolde door de provincie is afgesproken tot en met 2024.

Wmo

De laatste jaren is voornamelijk aandacht geweest voor de maatwerkvoorzieningen in de Wmo. Dit zal in de toekomst ook zeker zo blijven, omdat het overgrote deel van de voor de Wmo begrote uitgaven op dit vlak zullen liggen.

De onduidelijke scheidslijn tussen de Wmo, de Zvw en de Wlz is nog steeds actueel. Ter voorkoming van schrijnende gevallen neemt de gemeente haar rol hierin.

De gemeente heeft ook de opdracht om te werken aan:

1. bevorderen van de sociale samenhang;
2. de mantelzorg en vrijwilligerswerk;
3. de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking;
4. de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente;
5. voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

Hierop zal de komende jaren extra worden ingezet.

Jeugd

Per 2018 wordt de huidige productstructuur van jeugdhulp van de bestaande percelen met circa 300 producten door de Friese gemeenten omgevormd tot een beperkt aantal ondersteuningsprofielen. De voordelen van de nieuwe productstructuur op basis van ondersteuningsprofielen zijn:

- overzichtelijkheid voor verwijzers en aanbieders waardoor het kiezen van een profiel gemakkelijker wordt;
- er wordt naar resultaten gekeken in plaats van naar uren;
- er wordt in bandbreedtes gewerkt;
- het levert administratieve lastenverlaging op;
- het ondersteunt de gewenste transformatie.

De gebiedsteams, een van de verwijzers van jeugdhulp, hebben een belangrijke positie in het afstemmen van het profiel en het opstellen van de gewenste doelen van de hulp met en voor de inwoner. Deze nieuwe werkwijze vergt tijd en inzet van de teams om goed te gaan functioneren.

Participatie

Met de voorzieningen vanuit de Participatiewet faciliteren we inwoners om economisch zelfredzaam te worden. De verwachting is dat het aantal uitkeringsgerechtigden zal toenemen. Door de inspanningen van Dienst in Bedrijf verwachten we dat uitkeringsgerechtigden met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie uitstromen. We bieden hiertoe verschillende re-integratietrajecten aan. Onder andere in de vorm van leer-werktrajecten bij Groen in Bedrijf, Horeca in Bedrijf en bij lokale werkgevers. Daarnaast moeten we eind 2018 beschutte werkplekken realiseren. Met uitkeringsgerechtigden die verder van de arbeidsmarkt afstaan, wordt bekeken hoe zij kunnen participeren, bijvoorbeeld middels vrijwilligerswerk.

Ten aanzien van het armoedebeleid worden de extra middelen van het rijk ingezet, zodat ze ten goede komen aan de verbetering van de positie van minima in de gemeente.

Doelstellingen

Een sluitende aanpak jeugd- en kindzorg

Wat willen wij bereiken?

Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op in Weststellingwerf. Het liefst in de eigen leefomgeving. Dit vraagt waar nodig om tijdige en passende hulp, waarbij naast het kind ook gekeken wordt naar wat het gezin nodig heeft. Wij willen zo vroeg mogelijk betrokken zijn, zodat we preventief kunnen werken en er minder of minder dure hulp nodig is. Daarentegen willen we snel gerichte hulp kunnen bieden. De gebiedsteams vervullen hierin een belangrijke rol. Door het opbouwen van goede netwerken met het voorliggende veld en goede samenwerking met de huisartsen kan een belangrijke stap gezet worden in preventief werken. De gebiedsteams bieden ook zelf hulp of ze verwijzen door naar een gespecialiseerde aanbieder.

De totale populatie van jongeren die jeugdhulp nodig hebben, neemt naar verwachting niet direct af. Waar mogelijk willen we meer hulp dichtbij huis inzetten. Dit is een verschuiving van de 2e naar de 1e lijn. Door meer preventief te werken, verwachten wij een beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp uit te stellen tot zelfs te voorkomen.

Wat gaan wij ervoor doen

Nieuw inkoop model jeugdhulp

Met het oog op continuïteit in de zorgverlening is in de eerste jaren na de transitie jeugdhulp de oude productenstructuur gehandhaafd. Ook het systeem van financiering voor zorgverleners is gehandhaafd. Door deze pragmatische keuzes kon de zorgverlening voor onze inwoners doorlopen. De transitie, de overgang van jeugdhulp van het rijk naar de gemeente, is daarmee geslaagd. De transformatie, het werken aan de beoogde doelen van de overdracht naar de gemeente, moet nog goed op gang komen.

De ambitie van het nieuwe inkoopmodel vanaf 2018 is om de doelen van transformatie en zorgvernieuwing in de nieuwe contractverhoudingen beter te faciliteren en tot hun recht te laten komen. Daarbij wordt voortgebouwd op de transformatievisie en de uitgangspunten zoals die door de Friese gemeenten in het herijkte omvormingsplan zijn beschreven. Deze uitgangspunten sluiten aan op ons beleidsplan Hart voor de jeugd.

In 2018 is de jeugdhulp ingedeeld in tien ondersteuningsprofielen. De ondersteuningsprofielen clusteren de noodzakelijke ondersteuning van een jeugdige/gezin en de gewenste resultaten. Binnen een profiel kunnen verschillende hulpinterventies uitgevoerd worden. Daarbij geldt als belangrijk uitgangspunt dat gebeurt wat nodig is. De producten die onder de lokale OWO-inkoop ingekocht waren, zijn ook in het nieuwe inkoopmodel gevoegd. Zo kan een optimaal arrangement van jeugdhulp aangeboden worden.

Met het nieuwe model komt meer aandacht voor zorginhoudelijke sturing. Onze gebiedsteams zullen zich het komende jaar ontwikkelen op het stellen van doelen, de gewenste resultaten en het gesprek hierover aangaan met de jeugdige (diens vertegenwoordiger) en de aanbieder. Contractmanagement en -monitoring zijn belangrijke onderdelen van het nieuwe inkoopmodel. Ons eigen contractmanagement en -monitoring moeten daarbij goed aansluiten op de regionale. Dit zal in de praktijk verder afgestemd moeten worden.

Uitwerking samenwerkingsafspraken

De basis infrastructuur van de jeugdhulp staat inmiddels. Om beter te kunnen werken volgens het "1 gezin, 1 plan, 1 regisseur" principe, wordt de komende periode meer inhoud gegeven aan de samenwerkingsafspraken die er zijn. Zo is afgesproken dat onze contractpartijen gebruik maken van de verwijzindex als instrument om aan te geven wanneer de professional betrokken is. In de komende periode wordt hierop bij externe partijen de focus gelegd (intern is er reeds nadruk op gelegd).

De Friese gemeenten (per 1-1-2018 zijn dat er 20 in totaal) werken op regionaal niveau nauw samen binnen de centrumregeling Sociaal domein Fryslân. Binnen de regeling worden wettelijk verplichte taken uitgevoerd, maar ook een aantal vrijwillige taken op het terrein van jeugdzorg. In het najaar van 2017 worden/zijn deze nieuwe afspraken bekrachtigd.

Voor de uitvoering van de Jeugdbescherming (JB) en Jeugdreclassering (JR) door drie gecertificeerde instellingen, zijn op provinciaal niveau samenwerkingsafspraken gemaakt. Vervolgens zijn er werkafspraken gemaakt, wat de concrete vertaalslag naar de praktijk inhoudt. In de komende periode is het van belang om deze afspraken in de praktijk verder te toetsen en aan te scherpen. Dit helpt bij het invulling geven van de regisseursrol van de gebiedsteams.

Vlechtwerken in de scholen

Intensivering van de inzet van Vlechtwerkers met het aandachtsgebied (school)maatschappelijk werk in de scholen. Dit heeft een preventieve werking, omdat problemen in een vroeger stadium onder de aandacht zijn en worden opgepakt.

Doelstellingen

Investeren in de verbetering van de leefbaarheid van Noordwolde

Wat willen wij bereiken?

Met ingang van 2018 gaat het tweede deel van het project Bestemming Noordwolde van start. Op basis van verschillende evaluatiestukken over de eerste zeven projectjaren is besloten om het tweede deel van het project voornamelijk te richten op de sociale en economische agenda. In het projectplan 2018-2020 zijn activiteiten en plannen uitgewerkt die leiden tot een verhoging van zowel arbeidsparticipatie als maatschappelijke participatie van inwoners, het stijgen van het gemiddeld inkomen en een daling van de werkloosheid.

Wat gaan wij ervoor doen

Er is voor gekozen om voor het tweede deel van het project (2017-2024) nadruk te leggen op activiteiten in het Sociaal domein

In 2018, 2019 en 2020 worden diverse projecten uitgevoerd die gericht zijn op het vergroten van kansen op arbeidsparticipatie en maatschappelijke participatie, inzet van gezondheidspreventie, aandacht voor een gezond opvoedklimaat, het versterken van de sociale cohesie in het dorp, ondernemen en het aanjagen van ondernemerschap.

Doelstellingen

Participatie van inwoners, met een nadruk op zelfredzaamheid en economische participatie van kwetsbare groepen

Wat willen wij bereiken?

Participatie

Inwoners met een uitkering zijn verplicht om naar vermogen economisch zelfredzaam te worden. Wij faciliteren dit vanuit de voorzieningen die wij in het kader van de Participatiewet kunnen aanbieden. Regulier werk staat voorop, waarbij werk ook onbetaald kan zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een tegenprestatie of vrijwilligerswerk. Onze missie is 'samenwerken aan werk'.

Inkomensregelingen

De verwachting is dat de uitkeringslasten voor de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) in 2018 zullen stijgen. Deze stijging wordt onder andere veroorzaakt door de instroom van vluchtelingen en personen die voorheen een beroep deden op de Wajong of de Wsw en de instroom van personen van wie de WW-uitkering afloopt.

Beschut werken

De gemeente Weststellingwerf is verplicht om eind 2018 acht banen in het kader van de regeling Beschut werken te realiseren. De kosten ervan zijn opgenomen in de meerjarenraming (BUIG en integratie-uitkering Sociaal domein).

Sociale werkvoorziening (SW)

Wij maken werk van de herstructurering van Caparis NV. We maken gebruik van de mogelijkheid die vanaf medio 2015 is ontstaan om het werkgeverschap van SW-werknemers over te nemen van de GR SW Fryslân. Het gat tussen de loonkosten SW en de te ontvangen gemeentelijke bijdrage in het kader van de SW blijft onverminderd aanwezig. Wij willen bereiken dat de kosten die wij maken voor de uitvoering van de Sociale werkvoorziening op langere termijn een investering blijken in sociale duurzaamheid, een inclusieve samenleving, leefbaarheid en kwaliteit van onze lokale openbare ruimte. Dit vergt innovatie op dit deeldomein. Daar waar nodig komen er aanvullende voorstellen met een daarbij behorende begrotingswijziging waarin dit verder wordt uitgewerkt.

Integratie van vluchtelingen

Nieuwkomers in onze gemeente integreren snel, goed en duurzaam in de lokale samenleving. Van 2017 tot 2019 werken wij hier met vergunninghouders en partners aan vanuit het Impulsprogramma Vergunninghouders.

Proactieve aanpak voor Participatie

De verbindingen op wijk- en buurtniveau verstevigen wij met de inzet van drie Vlechtwerkers uit onze gebiedsteams. Zij hebben als specialisme het aandachtsgebied Opbouwwerk/samenlevingsopbouw.

Wat gaan wij ervoor doen

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Er zijn extra middelen beschikbaar voor armoedebestrijding. Een deel van de middelen wordt ingezet om kinderen uit minima gezinnen mee te laten doen met sport, cultuur of educatieve activiteiten. Hiervoor ontvangt stichting Leergeld een subsidie van € 125.000. In 2017 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld voor armoedebeleid en schuldhulpverlening voor de periode vanaf 2018. In het beleidsplan worden de interventies rond armoede en schuldhulpverlening beschreven en op welke wijze de middelen worden ingezet. In 2017 is gestart om een aantal aanbevelingen van het onderzoek van de Rekenkamercommissie te implementeren en over te nemen. In 2018 worden de aanbevelingen verder doorgevoerd.

Beschut werken

Via het proces 'dromen, durven, doen in Fryslân' proberen we individuele matches tussen kandidaten en lokale werkgevers te realiseren. Dit is niet eenvoudig en dat wordt bevestigd door de realisatie op landelijk niveau. Er zijn op dit moment twee knelpunten: de indicering door het UWV en het vinden van voldoende geschikte werkplekken.

Inkomensregelingen

Landelijk zien we dat de werkgelegenheid toeneemt. Op lokaal niveau zal de praktijk moeten uitwijzen in hoeverre onze inwoners met een bijstandsuitkering gaan profiteren van deze ontwikkelingen. Een vijfde deel van het bestand bestaat uit nieuwkomers. Deze groep zal op korte termijn niet uitstromen uit de bijstand. De nieuwkomers krijgen wel veel aandacht via het Impulsprogramma vergunninghouders.

Integratie van vluchtelingen

In het uitwerkingsakkoord Verhoogde asielstroom is overeen gekomen dat gemeenten middelen ontvangen vanwege de extra kosten voor vergunninghouders op de gebieden werk en integratie, onderwijs en zorg. Het rijk hanteert hierbij het uitgangspunt 'geld volgt vergunninghouder.' Gemeenten ontvangen een bedrag per geplaatste vergunninghouder. De middelen worden ingezet in het kader van het Weststellingwerfse Impulsprogramma Vergunninghouders (looptijd: mei 2017 - 2019). Dit programma kent vier speerpunten: arbeidsparticipatie en onderwijs, sport en vitaliteit, opvoeden en jeugd, budgettering en financiën.

Proactieve aanpak voor participatie

De Vlechtwerkers die actief zijn op het gebied van samenlevingsopbouw vertrekken vanuit de individuele bewoner of een groep bewoners en begeleiden en faciliteren de verbinding met andere personen en (maatschappelijke) organisaties. Zo worden sociale netwerken verstevigd, de cohesie op buurt- en wijkniveau bevordert en de zelfwerkzaamheid en samenredzaamheid aangejaagd.

SW

In 2017 is Groen in Bedrijf gerealiseerd. Ongeveer 32 SW-medewerkers voeren onder rechtstreeks gezag en verantwoordelijkheid van de gemeente het groenonderhoud uit. De door het rijk ingezette afbouw van de sociale werkvoorziening vangen wij regionaal en lokaal op. Dit doen wij zowel in gemeenschappelijkheid (en dat betekent een herstructurering van het huidige Caparis. In 2018 zal dit proces worden voortgezet) als individueel, waarbij wij streven naar een lokale inclusieve samenleving. De gemeente Weststellingwerf opereert hierbij zowel vanuit haar rol als beleidsmaker als vanuit haar positie als werkgever die hierin haar verantwoordelijkheid wil nemen.

Doelstellingen

Sociale samenhang en leefbaarheid (fysieke en sociale voorzieningen) in de dorpen

Wat willen wij bereiken?

Inwoners worden vanuit het gebiedsteam preventief ondersteund, waar nodig met maatwerkvoorzieningen. Ook zetten we in op een grotere sociale samenhang in dorpen en wijken. Weststellingwerf heeft al een rijk en actief verenigingsleven en in de kleinere dorpen zijn ook plaatselijke belangen actief. Om te voorkomen dat de leefbaarheid in de dorpen wordt aangetast, bijvoorbeeld door toenemende vergrijzing en ontgroening, wordt de komende jaren ingezet op het versterken van de sociaal-culturele samenhang. De gemeente zal aansluiting zoeken bij lopende zaken en projecten en burgerinitiatieven ondersteunen en faciliteren.

Wat gaan wij ervoor doen

Om de resultaten van de gebiedsteams te kunnen meten, worden nieuwe (kwaliteit)meetinstrumenten ontwikkeld

Om de resultaten van de gebiedsteams te kunnen meten, worden nieuwe (kwaliteit)meetinstrumenten ontwikkeld. We zijn in afwachting van de landelijke eisen hiervoor. Tot die tijd geldt dat de landelijke monitor Sociaal domein voor de lokale monitor Sociaal domein als voorbeeld dient.

Ter vergroting van de sociale samenhang heeft de gemeente Weststellingwerf gebiedsteams ingericht

Ter vergroting van de sociale samenhang heeft de gemeente Weststellingwerf gebiedsteams ingericht. De medewerkers van het gebiedsteam kennen en begrijpen de sociale structuur van de dorpen en buurten in het gebied. Deze kennis en dit begrip komen tot stand vanuit een ondernemende houding. Ze gaan waar nodig de straat op en proberen de ondersteuning van inwoners zoveel mogelijk binnen de lokale gemeenschap te organiseren. Naarmate de ervaring van de gebiedsteams groeit, zijn zij steeds beter in staat om preventief op te treden.

Via een blijvers lening willen we er voor zorgen dat onze inwoners langer thuis kunnen blijven wonen

Via een blijvers lening willen we er voor zorgen dat onze inwoners langer thuis kunnen blijven wonen. De blijvers lening is bedoeld voor aanpassingen aan woningen. Mensen die niet in aanmerking komen voor een banklening, voornamelijk vanwege hun leeftijd, kunnen tegen een lage rente deze lening verkrijgen. Zo kunnen zij hun woning levensloopbestendig maken, voordat zij problemen ondervinden die te voorzien waren en dus niet gedekt worden door de Wmo.

Via een ombuiging binnen het Sociaal domein wordt het budget voor mantelzorg en vrijwilligerswerk verhoogd naar € 55.000

Via een ombuiging binnen het Sociaal domein wordt het budget voor mantelzorg en vrijwilligerswerk verhoogd naar € 55.000. Het grootste deel van de mantelzorgondersteuning zit in het reguliere Wmo budget (zoals respijtzorg, logeren, huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, trainingen). Deze € 55.000 is er voor de waardering van mantelzorg en coördinatie van vrijwilligerswerk. In 2018 zal verder worden voortgebouwd op de verandering in het beleid die in 2017 is ingezet.

Vrijwilligerswerk levert een belangrijke bijdrage aan de versterking van sociale netwerken

Vrijwilligerswerk levert een belangrijke bijdrage aan de versterking van sociale netwerken. Naast nieuwe initiatieven voor het stimuleren van de sociale en culturele omgeving, wordt ingezet op uitbreiding en bruikbaarheid van de Vrijwilligersvacaturebank.

Doelstellingen

Wmo

Wat willen we bereiken?

Het beleid van de gemeente is er op gericht dat inwoners zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving wonen. Bij problemen is het de bedoeling dat inwoners zoveel mogelijk zelf en met hun familie, vrienden en/of burens een oplossing zoeken. Termen als 'in eigen kracht' en 'zelfredzaamheid' worden daarbij vaak gebruikt. Zelf oplossen lukt niet altijd en dan zorgt de gemeente voor ondersteuning. De gemeente zet ook sterk in op preventie. Het tijdig ondersteunen en adviseren van mensen kan erger voorkomen of juist uitstellen.

Wat gaan wij ervoor doen

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) regelt de uitbetaling van de persoonsgebonden budgetten (PGB's)

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) regelt de uitbetaling van de persoonsgebonden budgetten (PGB's) zoals deze door de gemeente worden toegekend. In 2015 is hier geen afdoende controle op geweest, waardoor de SVB een afkeurende accountantsverklaring heeft ontvangen. De staatssecretaris heeft aangekondigd dat controles op de PGB's vanaf 2016 wel worden uitgevoerd. Dit blijft uitgangspunt voor 2018.

In de meicirculaire 2016 is aangegeven dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bestuurlijk zijn overeen gekomen dat gemeenten overschrijdingen niet gaan vorderen op de SVB of VWS

In de meicirculaire 2016 is aangegeven dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bestuurlijk zijn overeen gekomen dat gemeenten overschrijdingen, naar aanleiding van onrechtmatige PGB-betalingen, niet gaan vorderen op de SVB of VWS. Onduidelijk is of dit een eenmalige of structurele beleidslijn is.

Inkoop Wmo

De Wmo wordt sinds 2014 door OWO-gemeenten gezamenlijk ingekocht via een proces van bestuurlijk aanbesteden. Zowel bij aanbieders als gemeenten als de afvaardiging vanuit de Wmo-raden/platforms is er grote tevredenheid over dit proces. Op basis van een ontwikkelagenda die samen met de aanbieders wordt opgesteld, wordt elk jaar gewerkt aan een aantal ontwikkelpunten.

De aanbesteding Beschermd wonen is georganiseerd door de centrumgemeente, in nauwe samenspraak met de regiogemeenten.

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2012 gemeente	2015 gemeente	2016 gemeente	2016 Nederland
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	-	557,1	568,7	744,0
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	-	0,82	-	-
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	-	4,93	-	-
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	-	64,4	64,9	65,8
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	9,01	-	-	-
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	-	1,57	-	-
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	-	298,1	317	413
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	-	379	361	255
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	-	10,3	11,0	10,7
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	-	1,2	1,5	1,2
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	-	-	-	-
Clients met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	-	600	560	620
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl					

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.8 Overige baten en lasten	-211	291	325	458	520
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.759	1.840	1.821	1.763	1.565
6.2 Wijkteams	1.232	1.187	1.160	1.160	1.160
6.3 Inkomensregelingen	8.808	9.620	9.630	9.631	9.533
6.4 Begeleide participatie	5.321	4.904	4.862	4.871	4.875
6.5 Arbeidsparticipatie	1.059	1.118	1.028	1.009	1.009
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	700	697	697	697	697
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.805	4.660	4.605	4.558	4.558
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	3.678	3.596	3.442	3.313	3.313
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	640	716	691	666	666
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	253	267	267	267	267
Totaal lasten	28.044	28.898	28.528	28.393	28.163

Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	198	223	223	223	145
6.3 Inkomensregelingen	7.021	7.547	7.547	7.547	7.547
6.5 Arbeidsparticipatie	68	68	23	23	23
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	470	470	470	470	470
Totaal baten	7.758	8.308	8.263	8.263	8.185
Saldo van lasten en baten	-20.286	-20.589	-20.265	-20.130	-19.978
Mutaties reserves	64	0	0	0	0
Resultaat	-20.222	-20.589	-20.265	-20.130	-19.978

TOELICHTING

Algemeen: de budgetten van dit programma zijn ná 2 jaar Sociaal domein steeds beter op taakveld niveau in te schatten. Voor 2018 is daarom geschoven van het ene taakveld naar het andere. Dit heeft geen invloed op het totaal budget van programma 6. De afwijkingen die dat wel hebben worden hieronder toegelicht.

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Samenkracht en burgerparticipatie

Er is een incidenteel budget ten behoeve van het project Noordwolde fase 5 van bruto €241.000 in 2018. De overige verschillen worden veroorzaakt door de budgetten van het Meerjarig Onderhoudsplan, die jaarlijks fluctueren en de verlaging van de renteomslag in 2018 van 4% naar 2% geeft een voordelig resultaat op programmaniveau. Zie ook de toelichting hierop bij de algemene dekkingsmiddelen

Begeleide participatie

Door het in eigen beheer nemen (Groen in Bedrijf) van het groenonderhoud hebben we de begrote bijdrage aan GR Sociale Werkvoorziening Fryslân met € 950.000 verlaagd. Zie in dit kader ook programma 2 en 6 taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Arbeidsparticipatie

Er is in 2018 een incidenteel budget voor het impulsprogramma participatie vergunninghouders van € 62.500 (voorjaarsnota 2017).

Jeugdzorg

Binnen het beleidsveld Jeugdzorg zijn een aantal budgetten verschoven op basis van ervaringscijfers. Zo is het budget PGB-Jeugd naar beneden bijgesteld en ten gunste van Jeugd GGZ gekomen. De komende periode wordt gebruikt om budgetten nader te bepalen. Door het terugdringen van onzekerheden lukt dat ook steeds beter.

Saldo 't Hek Sociaal domein

Ten behoeve van beleidsprogramma 6 worden geen specifieke reserveringen gedaan. Een jaarlijks resultaat is de afgelopen jaren toegevoegd aan de algemene reserve.

In de jaarschijf 2018 ontstaat nu voor het eerst een positief saldo op het beleidsprogramma. Hoewel binnen dit programma wel rekening is gehouden met loon- en prijsontwikkelingen op subsidies, is dat niet het geval voor de tarieven. De uitkomsten van de Inkoop Jeugd 2018 zijn (nog) niet verwerkt. Ook is geen rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen op de tarieven voor de WMO. Tenslotte blijven binnen het Sociaal domein de risico's van kracht rondom het te laat indienen van declaraties.

Baten

Participatie Inburgering

In 2017 is er een bijdrage van € 125.000 ontvangen van het rijk op basis van het uitwerkingsakkoord verhoogde asielinstroom.

Samenkracht en burgerparticipatie

Het verschil wordt veroorzaakt door incidentele baten ten behoeve van het project Noordwolde fase 5.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Meerjarig zijn er geen noemenswaardige afwijkingen.

Baten

Samenkracht en burgerparticipatie

Het verschil wordt veroorzaakt door incidentele baten ten behoeve van het project Noordwolde fase 5.

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Project bestemming Noordwolde fase 5 (bruto investeringsbedrag)	241.000	193.000	186.000	-
Bruto investeringsbedrag	241.000	193.000	186.000	
Bijdragen uit reserves, subsidies en andere bijdragen	-163.500	-115.500	-108.500	
Netto investeringsbedrag	77.500	77.500	77.500	-

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Jongebloed, Kloosterman, Trompetter
Organisatie	Ruimte, Sociaal domein, Publiekscentrum, Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie (DBO)

Het programma Volksgezondheid en Milieu omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

BELEIDSNOTA'S

	Vastgesteld
Notitie Mestvergisting	2007
Notitie beleidskaders nieuwe Wet geluidshinder	2008
Implementatieplan Activiteitenbesluit Milieubeheer	2008
Klimaatbeleidsplan 2010-2020	2010
Notitie Geurbeleid	2010
Integraal vergunningenplan	2010
Integraal toezicht- en handavingsplan	2010
Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij	2011
Geurverordening Weststellingwerf	2012
Evenementenbeleid	2012
Visie op de drie decentralisatie (kadernota Wmo/gezondheidsbeleid)	2013
Bodembeheerplan (geactualiseerde bodemkwaliteitskaart)	2014
Plan van aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht	2016
Preventie- en handavingsplan Drank- en horecawet	2014
Gemeentelijk Afvalstoffen Plan (GAP 2015-2018)	2015
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2016-2020)	2016
Uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving	2018
Samen Gezond in Weststellingwerf: plan van aanpak GIDS 2015	

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Klimaat en duurzaamheid

Ook voor de periode 2018-2021 richten wij ons op zich aandienende mogelijkheden met positieve terugverdieneffecten en quick wins. Het Klimaatbeleidsplan 2010-2020 is het algemeen kader.

Zonneparken Wolvega en Noordwolde

Eind 2017-begin 2018 worden in Wolvega en Noordwolde zonneparken gerealiseerd (in totaal 10 ha.). Voor de langere tijd verhuurt de gemeente de desbetreffende percelen. Een commerciële partij gaat deze twee zonneparken realiseren en exploiteren. Per jaar wordt hier 8 miljoen kWh duurzame elektriciteit opgewekt, dat is het gemiddelde elektriciteitsgebruik van 2.400 huishoudens (22% van het totaal aantal huishoudens in onze gemeente). De CO₂ uitstoot wordt gereduceerd met 2.900 ton/jaar. Inwoners en bedrijven kunnen financieel participeren. De realisatie en exploitatie levert een bijdrage aan de bewustwording rond de noodzakelijke energietransitie.

Pilot Regionale Energiestrategie Fryslân

Deze pilot is geïnitieerd door de VNG in samenwerking met het InterProvinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen. Naast de 24 Friese gemeenten, de Provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân zijn ook maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven in Friesland aangehaakt.

Doel van deze pilot:

- het vergroten van het gevoel van urgentie voor energiebesparing en CO₂-reductie bij bewoners, bedrijven, en overheden;
- de bewustwording van de effecten van de energietransitie op landschap en de leefomgeving en inzicht in de kansen voor economische ontwikkeling;
- een Friese regionale energiestrategie voor de korte termijn (tot 2023) met bijbehorende concrete acties gekoppeld aan een lange termijn doelstelling voor 2050, uitmondend in een gezamenlijke opgave voor Friesland.

In de tweede helft van 2017 zijn de resultaten van de pilot opgeleverd. Met Regionale Energiestrategie Fryslân ligt er in 2018 een basis van waaruit alle betrokken partijen concrete vervolgstappen kunnen zetten.

Vervanging twee dienstauto's (huidige groengas auto's)

Een aantal jaren geleden heeft de gemeente een tweetal dienstauto's op (groen)gas aangeschaft. Het komende einde van de afschrijvingstermijn en het vooralsnog achterwege blijven van een (groen)gas tankstation in onze gemeente, vraagt om een heroverweging en een nieuwe koers voor de komende jaren. Medio 2018 maken we de overstap naar elektrisch rijden (inclusief de bijbehorende voorzieningen).

Afval en circulaire economie

De sleutelbegrippen binnen het vakgebied afval zijn het realiseren van circulaire economie en de transitie van afval naar grondstof. Zoals bekend, moeten gemeenten per 2020 voldoen aan de nieuwe landelijke doelstelling voor het verminderen van huishoudelijk restafval (van afval naar grondstof), namelijk 100 kg restafval per inwoner. Om hier aan te kunnen voldoen, zullen onder andere in de huidige uitvoeringswijze veranderingen moeten worden doorgevoerd. Het gaat dan voornamelijk om aanpassingen in de ledigingsfrequentie en mogelijkheden tot containerdifferentiatie. De voorbereiding hiervan is samen met de raads werkgroep burgerparticipatie opgepakt en zal in 2018 al gedeeltelijk tot uitvoering komen. Ook worden in 2018 op diverse locaties ondergrondse afvalcontainers geplaatst.

Gezond in de Stad-gelden

Het stimuleringsprogramma Gezond In De Stad (GIDS) wordt voortgezet (2018 tot en met 2021). In de meicirculaire 2017 is aangegeven dat bij de verdeling van de decentralisatie-uitkering de tot nu toe gehanteerde systematiek wordt voortgezet. Voor Weststellingwerf betekent dit € 90.935 per jaar. In de kadernota 2018-2021 is besloten dit bedrag te verhogen met €45.000, zodat de ingezette aanpak van gezondheidsachterstanden in verbinding met de aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) kan worden gecontinueerd.

Rijksvaccinatieprogramma

De verankering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) in de Wet publieke gezondheid (Wpg) wordt een jaar uitgesteld. Met deze wetswijziging wordt een deel van de uitvoering van het RVP onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van gemeenten gebracht. Het voorgenomen jaar van invoering is nu 2019. Voor de uitvoering van het bewuste programma heeft de wetswijziging geen enkel gevolg. Uitsluitend de financiering wijzigt. Per 1 januari 2019 zal de uitvoering door de GGD ten laste komen van de deelnemende gemeenten. GGD Fryslân zal hiervoor een rekenmodel ontwikkelen dat aan de gemeenten wordt voorgelegd. De gemeenten worden daarvoor gecompenseerd middels toevoeging van budget aan het gemeentefonds. Uitsluitend over de omvang en verdeling van middelen volgt naar verwachting in de decembercirculaire 2017.

Doelstellingen

Duurzame ontwikkeling

Wat willen wij bereiken?

Met een duurzame ontwikkeling voorzien in de behoeften van de huidige generatie zonder daarbij voor de toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook hierin te kunnen voorzien.

Wat doen wij ervoor

Binnen de zich aandienende mogelijkheden uitvoering geven aan het klimaat- en duurzaamheidsbeleid

Binnen de zich aandienende mogelijkheden uitvoering geven aan het klimaat- en duurzaamheidsbeleid binnen de kaders van het vastgestelde klimaatbeleidsplan 2010-2020 (vanuit de sporen bedrijven, inwoners en gemeente). Duurzaamheid integreren in gemeentelijke beleidsterreinen, als bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelstelling (reductie uitstoot broeikasgassen, energiebesparing en toepassen van duurzame energie).

Doelstellingen

Gezondheidsbescherming en -bevordering van inwoners

Wat willen wij bereiken?

- Voorkomen en bestrijden van infectieziekten en algemene gezondheidspreventie van onze inwoners;
- Het verbeteren van de gezondheid van inwoners met een gezondheidsachterstand;
- Bevorderen van gezond gewicht en gezonde leefstijl op het gebied van voeding en beweging door kinderen/jongeren in relatie tot hun omgeving;
- Het tegengaan van alcoholgebruik door jongeren tot en met 17 jaar en stimuleren verantwoord alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 23 jaar.

Wat doen wij ervoor

1. Afspraken GGD/JGZ Fryslân

Afspraken maken met GGD/Jeugdgezondheidszorg Fryslân over het uitvoeren van de wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid. Dit doen we binnen de gemeenschappelijke regeling van Veiligheidsregio Fryslân.

2. Integraal gezondheidsbeleid en omgeving

We blijven gezondheid verbinden aan de omgeving van inwoners. Dit gebeurt in het werk van de gebiedsteams en bij het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie.

3. Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) 2016-2018.

We continueren de uitvoering plan van aanpak JOGG 2016-2018. Speerpunten voor 2018 zijn:

- Implementeren en optimaliseren van een sluitende ketenaanpak gezond gewicht (stroomschema mei 2017).
- Uitbreiden JOGG-samenwerking met private partijen met minimaal één bedrijf.
- Inzetten sociale marketingexpert bij het bevorderen van een gezondere avondvierdaagse.
- Uitvoeren plan van aanpak JOGG-themacampagne "Gratis bewegen. Gewoon doen".

4. Evaluatie JOGG-aanpak 2016-2018

De eerste convenantperiode met het landelijk JOGG-bureau eindigt in oktober 2018. Het voornemen is de JOGG-aanpak te continueren. De evaluatie levert input voor het plan van aanpak 2019-2021.

5. Gezondheidsachterstanden (GIDS) 2018-2021

De monitoring van de output doelstelling uit het plan van aanpak GIDS (eind 2017) verwerken we in het nieuwe plan van aanpak gezondheidsachterstanden.

6. Meulepolle

We zetten de GIDS buurtaanpak voort in de Meulepolle op basis van de door de bewoners gekozen prioriteiten, met ondersteuning van opbouwwerk: buurtactiviteiten, inrichting speelveldjes en verkeersveiligheid.

7. NIX18

De evaluatie Preventie-en handavingsplan Drank- en horecawet (eind 2017) betrekken we bij het ambitieniveau alcoholpreventie (NIX18).

8. Vitale regio Noordwolde

Gezondheidspreventie verbinden wij aan de doelstellingen van Bestemming Noordwolde door deelname aan de pilot Vitale regio Fryslân: een samenwerking van De Friesland Zorgverzekeraar, GGD Fryslân en de Friese gemeenten. Wij starten met de uitvoering van het in het najaar vastgestelde projectplan.

9. Nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid

Wij stellen de nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid vast waarin de aanpak op de speerpunten van de afgelopen jaren (gezond gewicht, alcoholpreventie, gezondheidsachterstanden) worden geborgd.

Doelstellingen

Goede milieukwaliteit van de woon- en leefomgeving

Wat willen wij bereiken?

- Wat schoon is, moet schoon blijven. Daar waar mogelijk wordt de milieukwaliteit verbeterd;
- Een efficiënte afvalinzameling en -verwerking om in 2020 te kunnen voldoen aan de landelijke doelstelling van 100 kg restafval per inwoner.

Wat doen wij ervoor

Adequaat toezicht en handhaving op de naleving milieuregelgeving op basis van wettelijke kwaliteitscriteria

Adequaat toezicht en handhaving, gericht op de naleving milieuregelgeving op basis van wettelijke kwaliteitscriteria en gericht op verhoging van het naleefgedrag en aanvaardbare risico's.

Adequaat uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving

- Adequaat uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving 2018 (inclusief het operationeel houden van het hierbij ondersteunende informatiesysteem SquitXO).
- Het opstellen van het jaarverslag over 2017.
- Programmeren wettelijke taakveld milieukwaliteit vanuit het integraal vergunningenplan en het integraal toezicht-/handhavingplan. Te vertalen in het op te stellen uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving voor het jaar 2019.

Uitvoeren van integrale milieucontroles bij bedrijven

Uitvoeren van integrale milieucontroles bij bedrijven. En daarnaast opleveringscontroles, thematisch toezicht, klachtenafhandeling en vrije-veld-controles, conform het uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving.

Uitvoering geven aan het besluit Bodemkwaliteit en het daaraan gerelateerde gemeentelijk Bodembeheersplan

- Uitvoering geven aan het besluit Bodemkwaliteit en het daaraan gerelateerde gemeentelijk Bodembeheersplan (beoordelen bodemonderzoeken, toezicht en handhaving).
- Uitvoering geven aan een adequaat bodeminformatiesysteem (jaarlijks invoeren bodemgegevens en borgen van een adequate uitwisseling van bodeminformatie met andere gemeentelijke beleidsterreinen en externe partijen).

Uitvoering geven aan het gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020

Uitvoering geven aan het gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020. Naast het beheer en onderhoud staat daarin ook aangegeven hoe wij onze zorgplicht rondom afvalwater, hemelwater en grondwater invullen.

Verlenen van omgevingsvergunningen milieu voor het oprichten of veranderen van inrichtingen (bedrijven) volgens de Wet milieubeheer

Verlenen van omgevingsvergunningen milieu voor het oprichten of veranderen van inrichtingen (bedrijven) volgens de Wet milieubeheer, het behandelen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB)-meldingen en het behandelen van overige zaken, zoals ambtshalve aanpassingen, Milieueffectrapportage (m.e.r.)-beoordeling, intrekkingen en maatwerkvoorschriften, conform het uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving.

Voortzetting van het beleid gericht op het terugdringen van vrijkomende afvalstoffen en een efficiënte inzameling en/of verwijdering van afval

Voortzetting van het beleid gericht op het terugdringen van vrijkomende afvalstoffen en een efficiënte inzameling en/of verwijdering van afval. Dit doen wij onder andere door uitvoering te geven aan het Gemeentelijk Afvalstoffen Plan (GAP 2015-2018).

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2014 gemeente	2015 gemeente	2015 Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	214	252	200
Hernieuwbare elektriciteit	%	2,2	2,8	11,8
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
7.1 Volksgezondheid	1.225	1.236	1.243	1.258	1.269
7.2 Riolering	2.116	1.790	1.826	1.874	1.851
7.3 Afval	2.375	2.372	2.366	2.362	2.362
7.4 Milieubeheer	635	625	642	642	642
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	226	230	230	231	231
Totaal lasten	6.577	6.253	6.306	6.367	6.354
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
7.2 Riolering	1.778	1.867	1.960	1.960	1.960
7.3 Afval	2.687	2.547	2.547	2.547	2.547
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	136	136	136	136	136
Totaal baten	4.601	4.550	4.643	4.643	4.643
Saldo van lasten en baten	-1.976	-1.703	-1.663	-1.723	-1.711
Mutaties reserves	680	258	182	228	203
Resultaat	-1.296	-1.446	-1.481	-1.495	-1.508

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Riolering

De geraamde lasten voor riolering dalen ten opzichte van 2017 als gevolg van een lager rentepercentage. In 2017 hanteerden we een percentage van 4%. Voor 2018 en latere jaren bedraagt de renteomslag 2% (zie onder "Begroting op hoofdlijnen").

Baten

Riolering

In maart 2016 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld door uw raad. Hierin is met ingang van 2017 een jaarlijkse tariefsverhoging voorzien.

Afval

Om te voldoen aan de landelijke doelstelling koersen wij op een structurele verlaging van de hoeveelheid huishoudelijk afval. Vooruitlopend daarop is het tarief van de afvalstoffenheffing met ingang van 2018 verlaagd met € 10 per huishouden (zie onder "Begroting op hoofdlijnen" onderdeel: stabiele ontwikkeling van de woonlasten).

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Volksgezondheid

De lasten voor volksgezondheid nemen ieder jaar toe. Dit wordt veroorzaakt door een jaarlijks stijgende bijdrage aan de Veiligheidsregio Frylân (VRF) ten behoeve van de jeugdgezondheid.

Riolering

De verwachte lasten van de exploitatie riolering dalen ten opzichte van 2017 als gevolg van een lager renteomslag percentage.

Baten

Exploitatie riolering

In maart 2016 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld door de raad. Hierin is met ingang van 2017 een jaarlijkse tariefsverhoging voorzien. In deze meerjarenbegroting is een verhoging doorgevoerd voor 2018 en 2019. Door een daling van de lasten (renteomslagpercentage is gewijzigd van 4% naar 2%) verwachten we in 2019 al nagenoeg kostendekkend te zijn.

Mutaties reserves

Toevoegingen

De toevoeging aan de reserves betreft de ontvangen afkoopsommen voor onderhoud van graven.

Onttrekkingen

De onttrekkingen uit de reserves betreffen de exploitatieresultaten van de afvalinzameling en riolering. Daarnaast wordt een bedrag onttrokken voor het onderhoud aan de graven.

Exploitatie afvalinzameling

Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. Om te voldoen aan de landelijke doelstelling koersen wij op een structurele verlaging van de hoeveelheid huishoudelijk afval en daarmee op een verlaging van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking. Vooruitlopend daarop hebben wij het tarief van de afvalstoffenheffing met ingang van 2018 verlaagd met € 10 per huishouden. Dit leidt tot een jaarlijks exploitatietekort waarvoor we een beroep moeten doen op de reserve afvalstoffenverwijdering (zie onder "Uiteenzetting van de financiële positie" onderdeel reserves en voorzieningen). In de paragraaf lokale heffingen staat de onderbouwing van het tarief voor 2018. We komen uit op een dekkingspercentage van 92%.

Exploitatie riolering

Uitgangspunt is een 100% kostendeekkende exploitatie. In de exploitatie zijn de financiële gevolgen van het vastgestelde GRP 2016-2020 meegenomen met uitzondering van de tariefsverhoging vanaf het jaar 2020. We verwachten dan al nagenoeg kostendeekkend te zijn. Voor het exploitatietekort over 2018 en 2019 wordt een beroep gedaan op de egalisatiereserve riolering ((zie onder "Uiteenzetting van de financiële positie" onderdeel reserves en voorzieningen). In de paragraaf lokale heffingen staat de onderbouwing van het tarief voor 2018. We komen uit op een dekkingspercentage van 97%.

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Vervanging riolering	577.000	271.000	407.000	407.000
Vervanging rioolgemalen (elektromechanisch)	144.000	151.000	165.000	
Drinkvoorziening voor vee	160.000			-
Aanleg hemelwaterriool			89.000	89.000
Bruto investeringsbedrag	881.000	422.000	661.000	496.000
Bijdragen uit reserves, subsidies en andere bijdragen	- 881.000	-422.000	-661.000	-496.000
Netto investeringsbedrag	0	0	0	0

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed, Kloosterman, Trompetter
Organisatie	Ruimte

Het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing omvat de taakvelden:

TAAKVELDEN

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

BELEIDSNOTA'S

- Woonvisie gemeente Weststellingwerf 2016
- Bestemmingsplannen voor de dorpen
- Vastgestelde nota's van uitgangspunten in het kader van nieuw bestemmingsplan buitengebied (2010 en 2011)
- Handleiding schaalvergroting agrarische sector 2011
- Rapport MKB/REVA 'beleidsvisie versterking kernwinkelapparaat Wolvega' (2010)
- Structuurplan Weststellingwerf 2000-2015 (2002)
- Ontwikkelagenda versterking economische structuur (2011)
- Bestemming Noordwolde
- Terrassenbeleid en nadere regels (2012)
- Evenementenbeleid (2016)
- Beheersverordening agrarische percelen bestemmingsplan buitengebied (1 juli 2013)
- Streekagenda Zuidoost (juni 2013) + jaarplan 2017
- Bestemmingsplan Buitengebied 2014
- Bestemmingsplan Buitengebied 2016 (versie VA03) aangepast naar aanleiding van uitspraak Raad van State
- Investeringskalender 2017-2027
- Huisvestingswet 2014

ACTUELE ONTWIKKELINGEN EN NIEUW BELEID

Vergunningverlening, Toezicht en handhaving (VTH)

Vanaf 1 juli 2015 is er een OWO-VTH afdeling. De 'normale' vergunningaanvragen en het volledige toezicht en handhaving worden vanuit deze OWO-afdeling georganiseerd. Het beoordelen van complexe vraagstukken en het bepalen van het beleid blijft een verantwoordelijkheid van de 'moeder gemeente'. Er is een verplichting om kwaliteitseisen vast te stellen voor een groot gedeelte van de VTH-taken. Het proces hiervoor wordt doorlopen in 2017. Daarnaast speelt de privatisering van de bouwtoetsing ook een rol. De besluitvorming hierover heeft vertraging opgelopen. Hoe de regelgeving uitpakt, is dan ook nog niet bekend, waardoor mogelijke consequenties nu nog niet in beeld kunnen worden gebracht.

Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving (FUMO)

De verwachting bestaat dat door aanpassing van de wetgeving het basis takenpakket van de FUMO zal worden uitgebreid. De consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet bekend.

Intensieve veehouderij

Naar aanleiding van de besluitvorming over de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied zijn wij in overleg met de intensieve veehouderij om de mogelijkheden te bezien voor een planologische gelijkstelling met de grondgebonden veehouderij. Van belang hierbij is de uitspraak van de Raad van State van juni 2016. Inmiddels is op 1 mei 2017 het zogenaamde 'reparatieplan' naar aanleiding van deze uitspraak vastgesteld. De regeling uit het reparatieplan zal ook worden vertaald naar het bestemmingsplan Intensieve veehouderij. Het ontwerp van dit bestemmingsplan zal in 2017 ter inzage worden gelegd waarna de vaststelling begin 2018 door de raad kan plaatsvinden.

Structuurplan Weststellingwerf/Omgevingsvisie

Met inschakeling van de Stichting Architectuur Lokaal en Atelier ZZ zijn in 2015, met betrokkenheid van verschillende maatschappelijke organisaties, ontwerpessies geweest. Hierbij zijn de knelpunten bij diverse beleidsvragen zichtbaar gemaakt. Aan de hand van de discussie over deze knelpunten kan een aanzet worden gemaakt tot actualisatie van het structuurplan. In 2016 is hier een vervolg aan gegeven met onder meer een werkvergadering met de raad op 20 juni over de Omgevingswet en de als gevolg daarvan op te stellen omgevingsvisie. Na overleg met een delegatie van de raads werkgroepen burgerparticipatie en bestuurlijke verandering is een startnotitie door de gemeenteraad vastgesteld. Inmiddels zijn er inspiratiesessies geweest en zijn er themabijeenkomsten georganiseerd. De resultaten van deze sessies en bijeenkomsten zullen worden vertaald naar een ontwerp Omgevingsvisie. Het streven is dat in februari 2018 wordt besloten over het ontwerp Omgevingsvisie. Vaststelling is dan voorzien rond de zomer van 2018.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet zal ook consequenties hebben voor de afdeling die belast is met VTH. Het principe van de Omgevingswet dat de regelgeving globaler moet zijn en meer mogelijkheden moet bieden voor ontwikkelingen, betekent dat er meer sprake zal zijn van een beleidsmatige benadering en beleidsmatig toetsing van initiatieven. Dit vraagt om andere competenties. Door minder regels ontstaan er ook meer mogelijkheden voor onder bepaalde voorwaarden vergunningvrije activiteiten. Dit vraagt dan om meer toezicht en handhaving achteraf. Deze effecten vragen om een andere inrichting van de OWO-VTH afdeling.

Pilot crisis- en herstelwet

Het bestemmingsplan zonneparken Weststellingwerf om de realisatie van de zonneparken in Wolvega en Noordwolde planologisch mogelijk te maken, is vastgesteld en in werking getreden. Binnen de kaders van het bestemmingsplan kunnen de zonneparken worden gerealiseerd (één van de resultaten van deze pilot is dat voor de bouw geen omgevingsvergunning meer nodig is). De realisatie en exploitatie is gegund aan een commerciële partij. De diverse af te sluiten overeenkomsten verkeren juridisch en fiscaal in een afrondende fase. Realisatie start naar verwachting eind 2017-begin 2018.

Woonvisie

De woonvisie is op 27 februari 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Deze woonvisie is de basis voor prestatie afspraken met de woningcorporaties en de bewonersraad. Uiterlijk 1 december van elk jaar moeten er nieuwe prestatie afspraken zijn gemaakt.

Hûs en Hiem

Door de nieuwe Omgevingswet zal de welstandstoets anders moeten worden ingericht. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om de toetsing zelf te doen. De VFG heeft het initiatief genomen tot een onderzoek naar de mogelijkheden voor een provinciaal brede nieuwe aanpak voor de ruimtelijke kwaliteitstoets. De resultaten van dat onderzoek worden in 2018 verwacht.

Streekagenda

In 2017 is intensief gediscussieerd over de doelstellingen en de proces- en werkafspraken binnen de Streekagenda. Eind 2017 zijn de nieuwe afspraken vastgelegd/bevestigd. 2017 is het eerste jaar dat is gewerkt met een zogenaamd gebiedsbudget. Geconstateerd is dat dit budget in de huidige vorm meer moet worden gezien als een financieel instrument ter uitvoering van provinciaal beleid. Zie voor meer info de paragraaf Streekagenda.

Grondexploitaties

Wat betreft woningbouw zien wij meer belangstelling voor bouwkavels, zowel ten behoeve van projectmatige bouw als particuliere bouw. In 2016 heeft de provincie de nieuwe woning- en huishoudensprognoses vastgesteld voor de periode 2016-2026. Voor onze gemeente toont deze prognose vanaf 2016 een dalende bevolking en vanaf 2026 een dalend aantal huishoudens. Wij volgen deze ontwikkeling in bevolking en huishoudens kritisch om de besluitvorming over de planning/fasering van grondexploitatie goed te kunnen maken.

Doelstellingen

Een ruimtelijk beleid dat mogelijkheden biedt om snel en efficiënt te kunnen inspelen op ontwikkelingen en initiatieven

Wat willen wij bereiken?

Een goed en actueel ruimtelijk beleid en planologische vertaling dat een basis biedt om op een snelle en efficiënte wijze medewerking te kunnen verlenen aan verwachte en wenselijke initiatieven.

Wat doen wij ervoor

Wij beoordelen alle nieuwe regelgeving op de mogelijkheden om snel en efficiënt te kunnen inspelen op vragen van inwoners

Wij beoordelen alle nieuwe regelgeving op de mogelijkheden om snel en efficiënt te kunnen inspelen op vragen van inwoners. Zo nodig stellen wij nadere uitvoeringsregels/beleidsnotities op ter aanvulling op de in de afgelopen jaren geactualiseerde bestemmingsplannen. Op basis van een door de gemeenteraad vastgestelde startnotitie wordt op een intensieve wijze samen met betrokken partijen gewerkt aan het opstellen van een Omgevingsvisie. Vaststelling van deze Omgevingsvisie is voorzien halverwege 2018.

Doelstellingen

Voor de diverse doelgroepen voldoende woningen en/of bouwmogelijkheden beschikbaar binnen een acceptabele termijn

Wat willen wij bereiken?

Zorgen dat er binnen een redelijke termijn kan worden voldaan aan de vraag van mensen naar woonruimte dan wel bouwmogelijkheden.

Wat doen wij ervoor

In overleg met de corporaties komen tot prestatie afspraken ten aanzien van renovatie, nieuwbouw en toewijzingsregels van woningen

- Jaarlijks voor 1 december in overleg met de corporaties en de bewonersraad komen tot prestatie afspraken over onder andere renovatie, verduurzaming, nieuwbouw, huisvesting bijzondere doelgroepen ter uitvoering van de vastgestelde woonvisie.
- Met inachtneming van de prognoses ten aanzien van bevolkingsontwikkeling zorgen voor voldoende bouwmogelijkheden voor nieuwbouw in de segmenten waar volgens de prognoses behoefte aan is.

BELEIDSINDICATOREN

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2016 gemeente	2017 gemeente	2017 Nederland
Gemiddelde WOZ-waarde	per € 1.000	173	-	-
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	-	-	-
Demografische druk	%	62,0	62,1	-
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	588	599	644
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	676	687	723
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Wat mag het kosten

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	317	176	172	196	187
8.1 Ruimtelijke ordening	573	418	519	520	520
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.713	1.652	1.326	1.257	1.450
8.3 Wonen en bouwen	1.044	1.012	1.010	1.039	1.052
Totaal lasten	3.648	3.258	3.027	3.011	3.210
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	103	16	16	16	16
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.716	1.652	1.326	1.257	1.450
8.3 Wonen en bouwen	533	533	544	534	534
Totaal baten	2.353	2.201	1.886	1.806	2.000
Saldo van lasten en baten	-1.295	-1.057	-1.141	-1.205	-1.210
Mutaties reserves	148	0	0	0	0
Resultaat	-1.147	-1.057	-1.141	-1.205	-1.210

TOELICHTING

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Ruimtelijke ordening

Voor 2017 is incidenteel € 135.000 opgenomen voor het opstellen van een omgevingsvisie. De doelstelling is om de omgevingsvisie in 2017 gereed te hebben. Hierdoor zijn er geen kosten begroot voor 2018. Daarnaast is er in 2017 een bedrag begroot voor de Kontermanshaven.

Beheer overige gebouwen en gronden

Een deel van de panden waar de gemeente eigenaar van is, zijn in 2017 verkocht. Hierdoor dalen de exploitatielasten.

Baten

Beheer overige gebouwen en gronden

Een deel van de panden waar de gemeente eigenaar van is, zijn in 2017 verkocht. Hierdoor dalen de huurinkomsten.

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden

Voor de gemeentelijke gebouwen is een meerjarig onderhoudsplan (MOP) opgesteld waarin per jaar het noodzakelijke onderhoud is weergegeven. Deze onderhoudskosten zijn niet ieder jaar hetzelfde, wat het fluctueren van de verwachte kosten verklaard.

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Algemeen budget voor investeringskalender en overige ambities	500.000	500.000	500.000	500.000
Bruto investeringsbedrag	500.000	500.000	500.000	500.000

Toelichting:

In deze begroting is voor 2018-2021 de financiële ruimte opgenomen om verantwoord, gelet op de balans in de driehoek, in die vier jaren totaal € 2 miljoen te investeren. Het beschikbare budget wordt ingezet voor de projecten uit de Investeringskalender 2017-2027 en de overige ambities (zie voor meer info "Begroting op hoofdlijnen").

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

OVERZICHT

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

De begroting onderscheidt specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen zijn bijvoorbeeld de opbrengst afvalstoffenheffing, de opbrengst rioolheffing, de leges voor burgerzaken etcetera. Ze hangen altijd samen met een concreet beleidsveld. Ze staan opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat ze vrij besteedbaar zijn. De besteding van deze inkomsten is vooraf door de verstrekker niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8.

Het overzicht bestaat uit de volgende taakvelden:

Taakvelden
OZB woningen
OZB niet-woningen
Belastingen overig
Economische promotie
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
Treasury

Gemeentelijke belastingen

Naast de twee taakvelden OZB voor woningen en OZB voor niet-woningen wordt hier ook het taakveld Belastingen-overig opgenomen. Dat zijn de precariobelasting en de reclamebelasting. De reclamebelasting is per 1 januari 2016 ingegaan en eindigt vooralsnog per 31 december 2020. De raad kan dan opnieuw besluiten over het al dan opleggen van deze belasting. De precariobelasting is per 1 juli 2017 afgeschaft. Voor onze gemeente geldt een overgangsregeling tot 1 januari 2022. Onder het taakveld Economische promotie vallen de toeristenbelasting en de forensenbelasting.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt een en ander uitgebreid toegelicht.

Gemeentefonds

Het gemeentefonds kent de volgende soorten uitkeringen: de algemene uitkering, de integratie-uitkering Sociaal domein en de decentralisatie- en (overige) integratie-uitkeringen.

Algemene uitkering

Jaarlijks ontvangt elke gemeente volgens een bepaalde verdeelstelsel een uitkering uit het Gemeentefonds. De uitkering is bestemd voor de bekostiging van autonome taken van de gemeente. Het verdeelstelsel is opgenomen in de Financiële-verhoudingswet. In de verdeling wordt rekening gehouden met onderlinge verschillen in de kosten waar de gemeenten voor staan en met de draagkracht van de gemeenten (de belastingcapaciteit).

De mutaties uit de meicirculaire 2017 zijn in deze programmabegroting meerjarig verwerkt.

Trap op en trap af

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Ten opzichte van de laatste circulaire is er sprake van een stijging van het gemeentefonds als gevolg van hogere loon- en prijzen op de rijksbegroting alsmede een compensatie voor gestegen pensioenpremie. Vanwege de demissionaire status van het kabinet was er verder sprake van een beleidsarme meicirculaire.

Integratie-uitkering Sociaal domein

De voorgenomen overheveling per 2018 van de integratie-uitkering Sociaal domein naar de algemene uitkering is uitgesteld. De overheveling kan op zijn vroegst in 2019 plaatsvinden. De geluiden gaan ook al dat de overheveling pas 2020 wordt of zelfs helemaal niet. De financiële effecten in de integratie-uitkering zijn in deze begroting budgettair neutraal verwerkt, conform de afspraak die met de raad hierover is gemaakt.

Treasury

Alle rentelasten en rentebaten worden geraamd op het taakveld Treasury. Dit geldt ook voor de rentebaten uit verstrekte (hypothecaire) leningen. Op grond van de Wet FIDO verstrekt de gemeente al enkele jaren geen nieuwe leningen (onder verband van hypotheek). Maar de exploitatieresultaten van de bestaande leningen worden hier geraamd. De geldt ook voor de ontvangen dividendbaten.

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x1000

Exploitatie					
Lasten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.5 Treasury	2.234	2.182	2.066	1.950	1.835
0.61 OZB woningen	142	143	143	143	143
0.62 OZB niet-woningen	142	143	143	143	143
0.64 Belastingen overig	1.430	1.431	1.431	1.431	1.426
3.4 Economische promotie	58	58	58	58	58
Totaal lasten	4.006	3.957	3.841	3.725	3.605
Baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
0.5 Treasury	3.304	2.031	1.967	1.863	1.734
0.61 OZB woningen	2.917	2.886	2.886	2.886	2.886
0.62 OZB niet-woningen	1.774	1.683	1.683	1.683	1.683
0.64 Belastingen overig	1.437	1.437	1.437	1.437	1.397
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	39.937	41.656	41.649	41.653	41.736
3.4 Economische promotie	144	168	168	168	168
Totaal baten	49.513	49.861	49.789	49.690	49.603
Resultaat	45.507	45.904	45.948	45.965	45.998

Mutaties reserves

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Toevoeging	232	47	47	47	47
Onttrekking	1.155	404	229	275	250
Mutaties reserves	923	358	182	228	203
Resultaat	923	358	182	228	203

TOELICHTING

Algemeen

In de notitie rente van juli 2016 van de commissie BBV wordt ingegaan op de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting. De bepalingen en richtlijnen van de notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelswijze door gemeenten met betrekking tot rente (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

Op basis van de notitie waarin de berekening van de renteomslag is opgenomen, komen we uit op een (voor)gecalculeerd percentage voor 2018 van 2%. Ter vergelijking: het begrotingsjaar 2017 hanteerden we een renteomslag van 4%. Het financieel effect voor 2018 en latere jaren van een lagere renteomslag is in alle programma's als voordeel verwerkt. Op het taakveld Treasury staat het uiteindelijke renteresultaat (zie hieronder).

Begroting 2018 ten opzichte van de begroting 2017

Lasten

Treasury

Op het taakveld Treasury worden de externe rentelasten over de korte en lange financiering als last verantwoord. Vervolgens wordt de rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend en de aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (met een rentepercentage van 2%) als negatieve last op het taakveld Treasury verantwoord. Door deze wijze van verantwoorden resteert met betrekking tot de rente op dit taakveld uiteindelijk het renteresultaat.

Baten

Treasury

Hier staat de rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend en de aan taakvelden toegerekende rente. Met ingang van 2018 hanteren we een renteomslag van 2%. In 2017 was dat nog 4%. De ontvangen uitkeringen wegens dividend worden ook onder dit taakveld verantwoord.

Onroerende-zaakbelastingen woningen en niet-woningen

Uitgangspunt in deze programmabegroting is om de gemiddelde woonlasten voor het belastingjaar 2018 gelijk te houden aan die van 2017. De stijging van het tarief voor de rioolheffing voor 2018, zoals vastgelegd in het Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020, wordt gecompenseerd door een evenredige structurele verlaging van de opbrengst onroerende-zaakbelastingen.

Algemene- en overige uitkeringen gemeentefonds

De ontvangst van de mei-circulaire 2017 leidt tot een ander meerjarig beeld dan we hebben opgenomen hebben in de voorjaarsnota 2017 en kadernota 2018-2021.

Algemene uitkering

Met name de ontwikkeling van de rijksuitgaven hebben grote invloed op de toe- en afname van de omvang van het gemeentefonds. De ontwikkeling van de algemene uitkering per jaar wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Stijgen de rijksuitgaven, dan neemt de algemene uitkering ook toe, omgekeerd is ook het geval. De uitkomsten van de mei-circulaire 2017 zijn positiever dan we hebben opgenomen in de kadernota 2018-2021.

Integratie-uitkering Sociaal domein

De toename van de uitkering komt met name door loon- en prijsbijstellingen en afschaffing ouderbijdrage jeugdzorg.

Omschrijving (bedragen x € 1.000) - = nadelig	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting 2017-2020				
Algemene uitkering	25.253	25.271	25.426	25.268
Integratie-uitkering Sociaal domein	14.227	13.882	13.603	13.500
Totaal gemeentefonds: programmabegroting 2017	39.480	39.093	39.029	38.768
Mutaties kadernota				
Algemene uitkering	1.400	1.625	1.787	2.093
Integratie-uitkering Sociaal domein	0	0	0	0
Totaal gemeentefonds: kadernota	40.880	40.718	40.816	40.861
Mei-circulaire 2017				
Algemene uitkering	27.087	27.447	27.666	27.841
Integratie-uitkering Sociaal domein	14.482	14.115	13.899	13.807
Totaal gemeentefonds: mei-circulaire 2017	41.569	41.562	41.565	41.648
Kadernota versus mei-circulaire				
Algemene uitkering	434	551	453	480
Integratie-uitkering Sociaal domein	255	233	296	307
Opvang binnen beschikbare budgetten Sociaal domein*	268	246	309	320
Verschil stand kadernota versus mei-circulaire	421	538	440	467
Nog te verwachten compensatie buurtsportcoaches (zit niet in mei-circulaire 2017)	15	87	88	86
Mutaties gemeentefonds totaal (zie ook begroting op hoofdlijnen)	436	625	528	553

*de hogere integratie-uitkering Wmo komt ook ten gunste van de budgetten van het Sociaal domein (het zogenaamde 'Hek').

Begroting 2018 en meerjarenperspectief

Lasten en baten

Treasury

Het renteresultaat neemt jaarlijks af met name ook omdat we steeds minder rente toerekenen aan de grondexploitatie als gevolg van de jaarlijks afnemende boekwaarde door verkoop van grond.

Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

OVERZICHT KOSTEN OVERHEAD

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) op onderdelen gewijzigd. De BBV zijn de landelijke regels waaraan de inrichting van de begroting en jaarrekening moet voldoen. Deze wijzigingen hebben als hoofddoel een betere vergelijkbaarheid van de kosten van gemeenten onderling. Onderdeel van deze vernieuwing van het BBV is een apart overzicht van de kosten van de overhead.

De definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.

De bedrijfskosten die niet direct aan de taakvelden kunnen worden toegerekend, zijn de overheadkosten en betreffen personele kosten, huisvesting, ICT, communicatie en nog wat overige bedrijfsvoeringskosten.

Toerekening aan kostendeekkende activiteiten

Alle directe kosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de taakvelden. Voor taakvelden waar kostendeekkende tarieven het uitgangspunt zijn, zoals bij de exploitatie afvalinzameling en riolering, wordt een opslag voor de overheadkosten toegepast. De opslag is een percentage van de directe salariskosten. De overhead waarmee wij voor de begroting 2018 rekenen is gelijk gehouden met die van de begroting 2017, namelijk 106%.

Ter informatie:

Wanneer je het saldo van de overhead uitdrukt in een percentage van de totale geraamde lasten dan kom je op een percentage uit van 11%. Zie ook de beleidsindicator in programma 0.

Overhead kosten

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten	12.708	12.381	12.046	12.077	12.152
Baten	4.901	4.713	4.715	4.769	4.933
Resultaat	-7.806	-7.668	-7.330	-7.308	-7.219

INVESTERINGEN

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Informatiseringsjaarplan	450.000	450.000	450.000	450.000
Alarmeringssysteem bedrijfshulpverlening/agressieteam	45.000	-		
Vervangingsbudget automatisering	300.000	900.000	600.000	600.000
Vervangingsbudget tractie	250.000	180.000	180.000	180.000
Bruto investeringsbedrag	1.045.000	1.530.000	1.230.000	1.230.000
Bijdragen uit reserves, subsidies en andere bijdragen	- 500.000	-900.000	-700.000	-700.000
Netto investeringsbedrag	545.000	630.000	530.000	530.000

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Voor deze post is een afzonderlijk taakveld ingericht. Per 1 januari 2016 is de Verruiming Heffing Vennootschapsbelasting (VPB) voor publieke lichamen een feit. Dit houdt in dat ook gemeenten VPB moeten betalen op het moment dat ze activiteiten ondernemen waarvoor ze aangemerkt kunnen worden als ondernemer. We gaan er voornamelijk van uit dat dit soort activiteiten niet aanwezig zijn in onze gemeente.

Mocht ter zijner tijd wel fiscale winst worden gerealiseerd op ondernemersactiviteiten dan wordt op dit taakveld het te betalen bedrag geraamd, dan wel verantwoord.

ONVOORZIENE UITGAVEN

Het taakveld 'Overige baten en lasten' is hier verantwoord. De post onvoorziene uitgaven maakt deel uit van dit taakveld. Daarnaast behoren tot dit taakveld de stelposten en taakstellende bezuinigingen.

Stelpost algemene risicobeheersing

Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

Stelpost ombuigingen verkoop eigendommen

Dit zijn de budgetten die in het kader van Ombuigingen I nog nader ingevuld moeten worden. Ten opzichte van de vorige begroting is de post iets verhoogd omdat de wegvallende huuropbrengsten als gevolg van verkoop hoger zijn dan de wegvallende lasten.

Stelpost onvoorzien

De post voor onvoorziene incidentele uitgaven.

STELPOST ALGEMENE RISICOBEBEERSING

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten	500	200	500	500	500
Resultaat	-500	-200	-500	-500	-500

NIET VOORZIENE UITGAVEN

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten	30	30	30	30	30
Resultaat	-30	-30	-30	-30	-30

OMBUIGINGEN I

Bedragen x1000

Exploitatie	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten	-82	-78	-78	-78	-78
Resultaat	82	78	78	78	78

Paragrafen

PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Portefeuillehouder	Jongebloed, Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

In deze paragraaf geven we een nadere toelichting op de lokale heffingen binnen onze gemeente. Verder schetsen we de actuele ontwikkelingen rondom het gemeentelijk belastinggebied. De begrotingsvoorschriften vragen per heffing een overzicht van de taakvelden waarvan lasten in de heffing zijn meegenomen. In deze paragraaf wordt een onderbouwing gegeven van de belangrijkste tarieven.

INLEIDING

De lokale heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten.

Belastingen

De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. In onze gemeente heffen we de OZB, forensenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting.

Rechten

Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Dit geldt voor de afvalstoffenheffing, de riolheffing en de leges burgerzaken. Bij de afvalstoffen- en riolheffing is het uitgangspunt kostendekkende tarieven.

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Het kabinet heeft de precariobelasting op nutsbedrijven per 1 juli 2017 afgeschaft. Voor gemeenten die op 10 februari 2016, de datum van het wetsvoorstel, een verordening met tarief hadden vastgesteld voor precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022. Onder de overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016. Voor Weststellingwerf betekent dit dat we voor 2018 tot en met 2021 het tarief van € 2,33 (= tarief per 10 februari 2016) per strekkende meter hanteren.

Het beroep tegen de aanslag precarioheffing 2014 is ingetrokken. Dat betekent dat het bedrag van de aanslag over 2014 van € 1,3 miljoen vrij kan vallen. De opbrengsten over de latere jaren houden we nog in de voorziening tot we ook hierover uitsluitel ontvangen.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN

De gemiddelde woonlast voor onze inwoners is voor 2018 ten opzichte van 2017 gedaald. De stijging van het tarief voor de riolheffing - op basis van het gemeentelijk Rioleringsplan - is bij de kadernota 2018-2021 al gecompenseerd door een evenredige structurele verlaging van de opbrengst onroerende-zaakbelastingen. Daarnaast is in deze meerjarenbegroting het voorstel opgenomen om het tarief voor de afvalstoffenheffing met € 10 te verlagen voor zowel de meerpersoons- als de eenpersoonshuishoudens. We verwachten dat er in de toekomst minder afval wordt geproduceerd, zie "Begroting op hoofdlijnen". De leges, tarieven en overige heffingen blijven gelijk aan die van 2017.

TOTAALOPBRENGST VAN DE BELANGRIJKSTE HEFFINGEN

bedragen x € 1.000				
Lokale heffingen	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Onroerende-zaakbelastingen	4.569	4.569	4.569	4.569
Forensenbelasting	48	48	48	48
Toeristenbelasting	120	120	120	120
Precariobelasting	1.349	1.349	1.349	1.349
Afvalstoffenheffing	2.443	2.443	2.443	2.443
Rioolheffing	1.867	1.960	1.960	1.960
Leges burgerzaken	321	321	321	321
Leges omgevingsvergunningen (WABO)	566	566	566	566
Marktgeden	10	10	10	10
Graf- en begraafrechten	88	88	88	88
Reclamebelasting	40	40	40	0
Totaal	11.421	11.514	11.514	11.474

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn veruit de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Er zijn drie belastingsoorten, namelijk:

1. een belasting geheven van de eigenaren van woningen;
2. een belasting geheven van de eigenaren van niet-woningen;
3. een belasting geheven van de gebruikers van niet-woningen.

De heffingsgrondslag is gebaseerd op de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende-zaken (wet WOZ). Het OZB-tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Voor de genoemde belastingen hanteren we verschillende percentages.

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2018 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2018 en de waardepeildatum per 1 januari 2017. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van november plaats. De totale opbrengst voor 2018 is ten opzichte van 2017 gedaald om de stijging van de totale opbrengst rioolheffing ingaande 2018 te compenseren.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die niet in de gemeente wonen, maar daar meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf en/of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Grondslag voor de heffing is net als bij de OZB de WOZ-waarde.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding overnachtingen aanbiedt, bijvoorbeeld in een hotel, een bed & breakfast of op een camping. Grondslag voor de heffing is de logiesomzet. Bij de introductie van deze belasting ingaande 2013 is afgesproken dat er een gefaseerde opbouw van de opbrengst plaatsvindt. In zijn vergadering van 22 juni 2015 heeft de raad besloten de grondslag en het tarief vast te stellen op 4% tot en met 2018. De raming voor 2018 en latere jaren is bijgesteld op basis van werkelijke cijfers van de afgelopen jaren.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde grond. De precariobelasting kan worden gebruikt om belasting te heffen op kabels en leidingen. Als de gemeente gebruik van zijn grond voor het hebben van voorwerpen moet gedogen, kan zij geen precariobelasting heffen. Een gedoogplicht kan bijvoorbeeld gelden bij of krachtens wet - zoals de Telecommunicatiewet (denk aan telefoonleidingen) - of een privaatrechtelijke overeenkomst. Zolang er op de juridische procedure rondom bezwaar/beroep geen uitspraak is, storten we de opbrengst voorlopig in een voorziening. Inmiddels is de mogelijkheid van heffing van deze vorm van precariobelasting afgeschaft. Onze gemeente valt onder de overgangsregeling (zie ook onder "actuele ontwikkelingen").

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt geheven voor openbare aankondigingen, zichtbaar vanaf de openbare weg. In zijn vergadering van 15 juni 2015 heeft de raad via een amendement besloten in te stemmen met de invoering van reclamebelasting voor de komende vijf jaren ingaande 1 januari 2016. De opbrengst komt ten goede aan het ondernemersfonds waaruit bepaalde activiteiten in Wolvega worden gefinancierd. Er wordt een vast bedrag van € 100 per aanslag geheven.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Begroot 2018
Tarief meerpersoonshuishouden	261,12	259,20	259,20	259,20	259,20	249,20
Tarief eenpersoonshuishouden	171,60	170,64	170,64	170,64	170,64	160,64
Opbrengsten*	2.560	2.512	2.565	2.576	2.553	2.443

*Exclusief opbrengst bedrijfsafval

Afvalstoffenheffing kan worden geheven wanneer de gemeente tenminste eenmaal per week het huishoudelijk afval ophaalt, zoals de Wet milieubeheer voorschrijft. Wij stellen voor de tarieven voor 2018-2021 te verlagen met € 10 ten opzichte van 2017. Dit is mogelijk in combinatie met een beroep op de egalisatiereserve.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt een 100% kostendekking. In 2016 heeft de raad het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) vastgesteld met daarbij een jaarlijkse verhoging van het tarief.

Rioolheffing	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Begroot 2017	Begroot 2018
Tarief huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater	106,00	106,00	106,00	106,00	111,30	116,86
Tarief hemel- en grondwatertaken	43,00	43,00	43,00	43,00	45,15	47,41
Opbrengsten	1.671	1.694	1.699	1.683	1.778	1.867

Graf- en begraafrechten

Er worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Markt- en staangelden

Marktgeld wordt geheven voor het innemen van een standplaats voor het uitstellen, aanbieden of verkopen van goederen op locaties die zijn aangewezen voor het houden van de (wekelijkse) warenmarkt, de voorjaarsmarkt en de najaarsmarkt. Staangeld wordt geheven voor het innemen van een (vaste) standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Leges

Leges worden geheven voor gemeentelijke diensten, bijvoorbeeld voor het behandelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen, het afgeven van paspoorten en rijbewijzen, het verstrekken van afschriften. De legesverordening bevat meestal een uitgebreide tarieventabel waarin de diensten met name worden genoemd met de bijbehorende tarieven.

Kwijtschelding

Voor kwijtschelding komt iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). We hanteren bij kwijtschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het rijk toegestane normen. In Weststellingwerf wordt alleen kwijtschelding verleend voor de afvalstoffenheffing. Het jaarlijkse bedrag aan kwijtschelding ramen we voor 2018-2021 op € 100.000.

Kwijtschelding	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016
Aantal aanvragen	562	601	629	632
Toegewezen	391	465	452	466
Toegewezen (in %)	70%	77%	72%	72%
Kosten	98	111	115	106

KOSTENDEKKENDHEID

Nieuwe regelgeving schrijft voor dat iedere gemeente in de paragraaf lokale heffingen inzicht moet geven in de mate van kostendekkendheid, voor die leges en/of heffingen die niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Het betreft hier de afvalstoffenheffing, rioolheffing, algemene legesverordening en de begraafrechten. De algemene legesverordening hebben wij verder uitgesplitst naar titel 1, 2 en 3. Voor titel 1 gaat het dan voornamelijk over burgerlijke stand, rijbewijzen, reisdocumenten en marktgelden. Titel 2 gaat over alle zaken omtrent de omgevingsvergunningen en titel 3 omvat de horeca en algemene plaatselijke verordening (apv).

Zoals uit de onderstaande tabellen blijkt, blijft de kostendekkendheid onder de door uw raad in het coalitieakkoord geformuleerde 100% kostendekkendheid.

Rioolheffing

bedragen x € 1.000	
Kostendekkendheid taakveld riolering 2018	2018
Kosten taakveld	1.500
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	-
Netto kosten taakveld	1.500
Toe te rekenen kosten:	
overhead	290
compensabele btw	134
Toe te rekenen kosten	424
Totale kosten	1.924
Opbrengst heffingen	1.867
Dekkingspercentage	97%

Toelichting:

Het dekkingspercentage voor 2018 bedraagt 97%. We hebben daarmee een groeispuurt gemaakt ten aanzien van de kostendekkendheid. Reden: lagere kosten als gevolg van een lager omslagpercentage voor de rente (van 4 naar 2%). In het rioleringsplan is bepaald dat de tarieven geleidelijk aan stijgen tot een kostendekkend tarief in 2025. We verwachten dat in 2019 al te halen. De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend, zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met de taakvelden toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd, is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 106% (zie het "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 290.000.

Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000	
Kostendekkendheid taakveld afval 2018	2018
Kosten taakveld	1.906
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	-134
Netto kosten taakveld	1.772
Toe te rekenen kosten:	
straatvegen	51
minimabeleid	100
overhead	487
compensabele btw	236
Toe te rekenen kosten	874
Totale kosten	2.646
Opbrengst heffingen	2.443
Dekkingspercentage	92%

Toelichting:

Voor het taakveld afval worden naast de afvalstoffenheffing baten ontvangen, waarbij het overgrote deel bestaat uit opbrengsten vanuit het gemeentelijk brengstation.

De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Van de kosten van straatvegen wordt 40% toegerekend aan het taakveld Afval. Dit percentage is op basis van historische gegevens vastgesteld. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met de taakvelden toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd, is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 106% (zie het "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 487.000. Het dekkingspercentage voor 2018 bedraagt 92%.

Algemene leges

bedragen x € 1.000	
Algemene legesverordening totaal	2018
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	1.283
Inkomsten taakvelden(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	1.283
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief. (omslag)rente	227
Totale kosten	1.510
Opbrengst heffingen	-944
Dekkingspercentage	63%

Titel 1 Algemene dienstverlening

bedragen x € 1.000	
Titel 1 Algemene dienstverlening	2018
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	403
Inkomsten taakvelden(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	403
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	176
Totale kosten	579
Opbrengst heffingen	-321
Dekkingspercentage	55%

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

bedragen x € 1.000	
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	2018
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	588
Inkomsten taakvelden(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	588
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	35
Totale kosten	622
Opbrengst heffingen	-567
Dekkingspercentage	91%

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

bedragen x € 1.000	
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	2018
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	292
Inkomsten taakvelden(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	292
Toe te reken kosten	
Overhead inclusief (omslag)rente	16
Totale kosten	308
Opbrengst heffingen	-57
Dekkingspercentage	19%

Toelichting:

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen ruim onder de 100% kostendekkendheid blijven. De lasten die in bovenstaande tabellen zijn meegenomen, zijn de direct toe te rekenen kosten aan diensten die verricht worden in het kader van het verstrekken van dienstverlening.

Op basis van gedetailleerde teamplannen en historische cijfers, zijn alleen de directe personele kosten in bovenstaande tabel opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uren van de baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH). Daarnaast zijn de materiële kosten opgenomen die te maken hebben met de dienstverlening ten aanzien van de diensten in deze legesverordening.

We hanteren een opslag voor overheadkosten van 106% over de directe loonkosten (zie ook "Overzicht kosten overhead"). De totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 63%.

Begraafplaatsen

bedragen x € 1.000	
Kostendekkendheid begraafplaatsen	2018
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	156
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	156
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	112
BTW	2
Totale kosten	270
Opbrengst heffingen	-136
Dekking	50%

Toelichting:

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen ruim onder de toegestane 100% kostendekkendheid blijft. De kosten die toegerekend worden aan het taakveld zijn de kosten van publiekszaken voor het behandelen van de aanvragen. Daarnaast worden kosten van de afdeling Ruimte Buiten toegerekend voor het onderhouden van de begraafplaats.

GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2017 van de woonlasten van de 24 Friese gemeenten.

	Woonlastendruk	OZB (gem)	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing		Totaal woonlasten	
			Eph	Mph	Eph	Mph	Eph	Mph
1	Littenseradiel	280	12	12	195	195	487	487
2	Harlingen	205	168	221	186	186	559	612
3	Ameland	236	170	223	139	179	544	638
4	Leeuwarden	223	168	252	143	174	535	649
5	Vlieland	207	225	300	49	147	481	654
6	Ooststellingwerf	204	123	177	161	274	489	655
7	Sudwest-Fryslân	262	184	220	185	185	631	667
8	Dantumadeel	255	172	215	199	199	627	669
9	Terschelling	287	212	212	176	176	675	675
10	Opsterland	248	157	211	165	222	570	681
11	Weststellingwerf	272	171	259	156	156	599	687
12	De Fryske Marren	260	192	249	110	186	562	695
13	Franekeradeel	229	197	218	225	251	651	698
14	Kollumerland c.a.	236	148	212	276	276	660	724
15	Dongeradeel	273	160	234	225	225	659	732
16	Heerenveen	320	172	224	141	188	634	732
17	Het Bildt	289	175	250	156	208	620	747
18	Smallingerland	243	200	235	277	277	720	755
19	Menameradiel	239	192	256	206	265	637	760
20	Achtkarspelen	299	197	281	181	181	676	761
21	Tytsjerksteradiel	395	130	185	163	183	688	763
22	Ferwerderadiel	290	200	273	210	210	700	773
23	Schiermonnikoog	256	266	346	72	176	593	778
24	Leeuwarderadeel	363	232	290	176	235	771	888

Bron: Coelo (Atlas van de lokale lasten)

	Toelichting bij de tabel:
	Eph= eenpersoonshuishouden
	Mph= meerpersoonshuishouden

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

INLEIDING

In deze paragraaf wordt de stand van zaken met betrekking tot de financiële positie van onze gemeente weergegeven. Onder weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen.

De paragraaf moet de volgende onderdelen bevatten:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's uitgedrukt in weerstandsvermogen;
- een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

BELEID OMTRENT DE WEERSTANDSCAPACITEIT EN DE RISICO'S

De doelstellingen kunnen als volgt worden samengevat:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. inzicht krijgen in de risico's die onze gemeente loopt en daarmee stimulering van het risicobewustzijn;
3. de berekening van het weerstandsvermogen is onderbouwd;
4. de omvang van het weerstandsvermogen is voldoende.

In de nota financieel beleid - vastgesteld in de raadsvergadering van 12 december 2016 en ingaande 1 januari 2017 - zijn ten aanzien van de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (ter hoogte van minimaal de vrije algemene reserve en de post onvoorzien) moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel de hoogte van de netto risico's;
- Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

In deze begroting voldoen we aan beide uitgangspunten.

INVENTARISATIE WEERSTANDSCAPACITEIT

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel gedekt kunnen worden. De weerstandscapaciteit is de som van:

- a. de begrotingsruimte;
- b. de algemene reserve;
- c. bestanddelen van de bestemmingsreserves;
- d. de stille reserves;
- e. de niet-benutte belastingcapaciteit;
- f. mogelijke ombuigingsmaatregelen.

Ad a. De begrotingsruimte

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de verplichting om jaarlijks in de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Daarbij is geen wettelijk minimum of maximum aangegeven. Hiermee kunnen elk jaar onverwachte incidentele tegenvallers worden opgevangen. Wij hebben gekozen voor een bedrag van € 30.000 per jaar. Daarnaast is in deze meerjarenbegroting een stelpost risicobeheersing opgenomen om specifieke risico's op voorhand af te dekken. Het gaat jaarlijks om een bedrag van € 500.000. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden. In het begrotingsjaar 2018 verwachten we voor een bedrag van € 300.000 geen beroep meer te doen op het gereserveerde bedrag. Daarom hebben we dat vrij laten vallen zodat voor het komende jaar nog € 200.000 beschikbaar is.

Ad b. De algemene reserve

Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van onverwachte incidentele tegenvallers. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2017 € 19,9 miljoen. We verwachten het jaar 2017 op basis van de huidige najaarsnota af te sluiten met een positief resultaat van € 2,9 miljoen. Dit is inclusief de vrijval uit de voorziening precariobelasting van € 1,3 miljoen. Als de jaren 2018-2021 aan de verwachtingen voldoen, dan is de stand van de algemene reserve € 22,9 miljoen per 1 januari 2022. Dit moet worden ingezet om onze incidentele weerstandscapaciteit te versterken.

Ad c. Bestanddelen van de bestemmingsreserves

Voor de middelen van een bestemmingsreserve heeft de raad door middel van een raadsbesluit een specifiek doel vastgelegd, waarvan de bestemming eventueel door de raad ook nog kan worden gewijzigd. Omdat de bestemming vastligt, wordt voor de bepaling van de weerstandscapaciteit op dit moment geen rekening gehouden met bestemmingsreserves.

Ad d. De stille reserves

Stille reserves betreffen activa die tegen nul zijn gewaardeerd of waarvan de boekwaarde beduidend onder de handelswaarde ligt. De mogelijke meeropbrengsten die bij verkoop ontstaan, kunnen onder andere worden ingezet ter dekking van onverwachte tegenvallers. De verwachting is op dit moment dat de invloed van deze stille reserves op de weerstandscapaciteit minimaal is.

Ad e. De niet-benutte belastingcapaciteit

De Financiële verhoudingswet (FVW) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil moet hebben, voordat een gemeente in aanmerking komt voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 van de FVW. Om dat te kunnen beoordelen, moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

1. de OZB;
2. de rioolheffingen;
3. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Voor het onderdeel OZB geldt een percentage van de WOZ-waarde. Bij de onderdelen riolering en reiniging geldt een norm van 100% kostendekkendheid. Voor 2018 is de norm voor toelating tot een aanvullende gemeentefondsuitkering 0,1952% van de WOZ-waarde.

Ad f. Mogelijke ombuigingsmaatregelen

Ten aanzien van de bepaling van de weerstandscapaciteit wordt er op dit moment vanuit gegaan dat de ombuigingsmaatregelen structureel zullen worden gerealiseerd. De enige taakstelling die nog niet daadwerkelijk is gerealiseerd, is de maatregel als gevolg van het afstoten van gemeentelijke gebouwen: een bedrag van ongeveer € 78.000. Deze is opgeschoven zodat volledige realisatie in 2018 zal moeten plaatsvinden.

Samenvatting

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Weststellingwerf is:

bedragen x € 1.000				
Onderdeel	2018	2019	2020	2021
a. De structurele begrotingsruimte	200	500	500	500
De incidentele begrotingsruimte	30	30	30	30
b. De algemene reserve	22.300	22.300	22.700	22.900
c. Bestemmingsreserves	-	-	-	-
d. De stille reserves	-	-	-	-
e. De onbenutte belastingcapaciteit	-	-	-	-
f. Mogelijke ombuigingsmaatregelen	-	-	-	-
	22.530	22.830	23.230	23.430

Conclusie

De structurele weerstandscapaciteit in de begrotingsexploitatie bedraagt hiermee over 2018 € 0,2 miljoen en vanaf 2019 € 0,5 miljoen. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt hiermee over 2018 € 22,3 miljoen en loopt op naar € 22,9 miljoen over 2021.

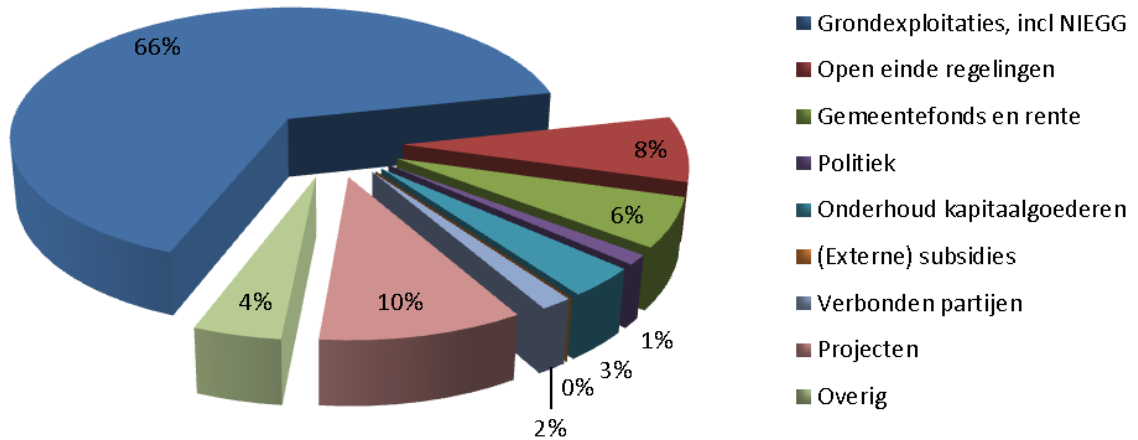
INVENTARISATIE VAN DE RISICO'S EN GETROFFEN BEHEERSMAATREGELEN

De belangrijkste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Van belang is te beseffen dat risico's zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Wij hebben bij deze inventarisatie vooral gekeken naar mogelijke negatieve risico's en de gevolgen daarvan. Het inschatten van risico's is een momentopname en is geen absolute wetenschap. De inventarisatie is gemaakt in een tweetal domeinen: (relatief) beïnvloedbare risico's en onzekerheden op lokaal en regionaal niveau en landelijke ontwikkelingen en (lastig beïnvloedbare) risico's en/of onzekerheden die daar uit voortvloeien. Hiervoor zijn de risico's en genomen beheersmaatregelen beoordeeld. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van de financiële impact van deze risico's. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven. De huidige werkwijze bestaat uit vier stappen:

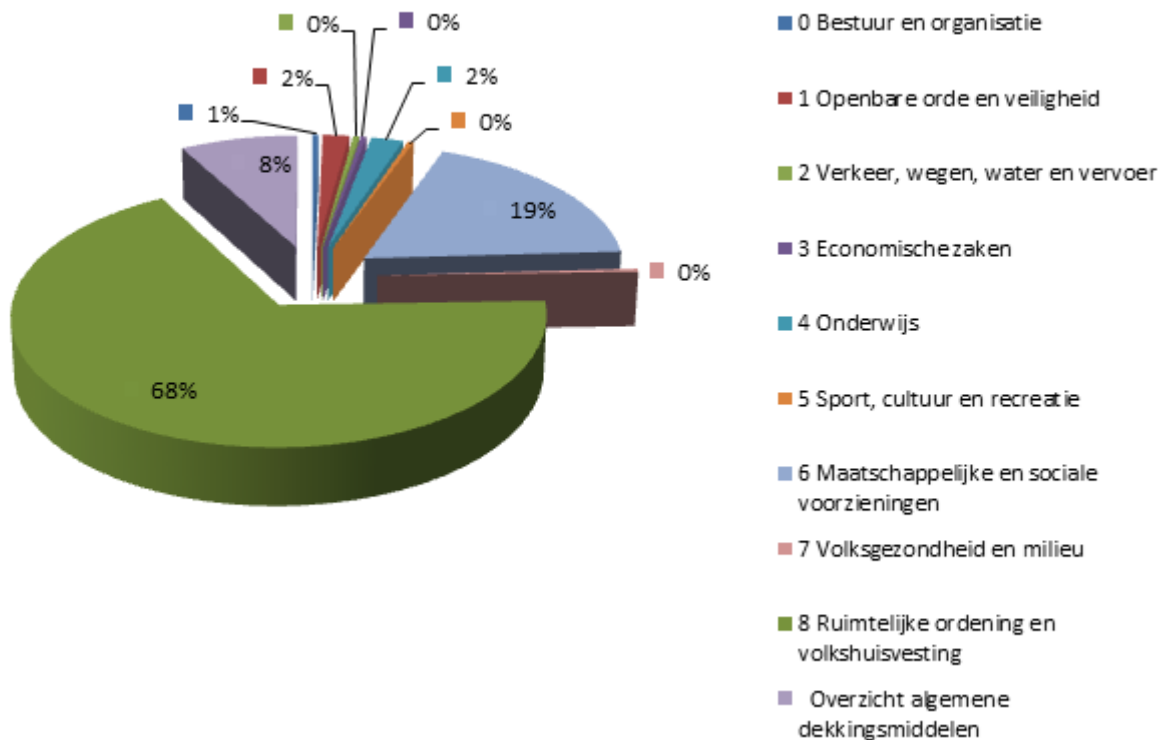
1. per risico wordt een financiële inschatting gemaakt van de initiële klasse waarin het risico valt;
2. daarna wordt beoordeeld, wat de initiële kans is dat het risico zich voordoet en wordt deze vertaald in een wegingsfactor. Op basis hiervan wordt de initiële financiële inschatting verlaagd;
3. vervolgens worden beheersmaatregelen benoemd en waar mogelijk geïmplementeerd;
4. deze beheersmaatregelen zorgen voor een aangepaste inschaling van risicoklasse en risicokans, waartegen 'de onzekere gebeurtenis' (=het risico) wordt gescoord. Op basis hiervan kan de financiële inschatting nogmaals worden verlaagd.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact (geschatte initiële financiële inschatting x geschatte kans, rekening houdend met beheersingsmaatregelen) van de risico's gemaakt. Het geschatte bedrag aan mogelijke risico's wordt jaarlijks herijkt en is hierbij voor dit boekjaar bepaald op € 6,4 miljoen. De belangrijkste risico's loopt onze gemeente op de volgende onderwerpen, die hierna één voor één worden behandeld.

Risico's en onzekerheden

Risico's per programma

Onzekerheden grondexploitaties € 4,2 miljoen

Hoewel de ramingen van de grondexploitaties, zoals te doen gebruikelijk jaarlijks, begin 2017 zijn geactualiseerd, blijft het moeilijk te voorspellen of de geraamde verkopen ook daadwerkelijk zullen plaatsvinden. We hebben in het recente verleden de nodige beheersmaatregelen getroffen door voorzieningen te vormen, een deel van de grondvoorraad te herrubriceren en het toe te rekenen rentepercentage te verlagen. Daarnaast geldt per 1 januari 2016 een herziening van de verslaggevingsregels voor de grondexploitatie. De categorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) is in 2016 vervallen. De NIEGG gronden die onder de voorraden werden verantwoord, zijn in 2016 gerubriceerd als materiële vaste activa onder de categorie gronden en terreinen. Uiterlijk 31 december 2019 zal een toets moeten plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Indien hierbij een duurzame waardevermindering wordt vastgesteld, zal dit uiterlijk 31 december 2019 tot afwaardering van deze gronden moeten leiden. De financiële impact van de gewijzigde regelgeving is dus sterk afhankelijk van de besluitvorming over de uiteindelijke bestemming van de NIEGG gronden die de raad zal nemen in de toekomst. Met name het besluit over (het moment van) het in exploitatie nemen van Lindewijk deelgebied 2 zal belangrijk zijn.

Risico's ten gevolge van open einde regelingen: de drie decentralisaties € 450.000

De informatie rondom de zorgverlening vanwege de drie decentralisaties komt steeds beter in beeld. Met betrekking tot de uitgaven jeugdzorg en Wmo (AWBZ) wordt vanaf 2017 door de Friese gemeenten gewerkt met het landelijk knooppunt berichtenverkeer VECOZO waardoor de communicatie tussen de gemeenten en zorginstellingen verder is geoptimaliseerd. Dit betekent echter niet dat alle onzekerheden ten aanzien van de uitgaven zijn opgelost. De kwaliteit van het berichtenverkeer blijft een aandachtspunt, waar hard aan wordt gewerkt door zowel gemeenten als zorginstellingen. Het uitgangspunt in Weststellingwerf is dat bekostiging moet plaatsvinden binnen de daarvoor door het rijk beschikbaar gestelde budgetten. Deze rijksbudgetten zijn aangevuld met reguliere gemeentelijke middelen om de inrichting van het Sociaal domein, in het bijzonder de inrichting van de gebiedsteams, verder vorm te geven.

Risico's ten gevolge van open einde regelingen: Van vóór 2015 bestaande regelingen € 50.000

De gemeente kent sommige regelingen (als voorbeeld noemen wij de bijzondere bijstand) die weliswaar een budgettair plafond kennen in de begroting, maar die in feite niet financieel begrensd zijn. Als er meer aanspraak op een dergelijke regeling wordt gedaan, zal een gemeente deze middelen (aanvullend) beschikbaar moeten stellen en kan de gemeente deze middelen veelal niet verhalen op derden. Op dit moment schatten wij de financiële onzekerheden en risico's van deze bestaande regelingen als zeer klein in. Wij hebben zoveel mogelijk beheersmaatregelen genomen om te voorkomen dat de beschikbare budgetten worden overschreden, door bijvoorbeeld een zo goed mogelijke inschatting te maken op basis van historische kosten en actuele (beleids)ontwikkelingen.

Onzekerheden gemeentefonds en rente € 375.000

De ontwikkelingen van het gemeentefonds worden voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven onder het motto "samen de trap op en samen de trap af". Stijgen de rijksuitgaven dan neemt het gemeentefonds ook toe, maar omgekeerd is ook het geval! De kabinetsformatie speelt hierbij de komende tijd ook een grote rol.

Rentestijging is een risico waar wij mee te maken kunnen krijgen bij het opnieuw afsluiten van een geldlening. Is de rente hoger dan de rente die wij betaalden, dan heeft dit een nadelig effect op onze begroting. We hebben begin 2016 onze leningenportefeuille geherstructureerd. Naast een te behalen rentevoordeel is ook zeer actief gekeken naar de toekomstige noodzakelijke financieringen om zo het renterisico te minimaliseren (vaste schuld en kasgeld). Daarmee is dit risico op dit moment verwaarloosbaar.

Onzekerheden en risico's bij onderhoud kapitaalgoederen € 225.000

Voor uitvoering van onderhoudsplannen zijn in het verleden extra middelen beschikbaar gesteld zowel incidenteel als ook structureel. Strategisch beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen. Dan kan meer gericht geld worden gestoken in het strategisch onderhoud van gemeentelijke bezittingen (betere koppeling termijn bezit/in gebruik aan termijn onderhoud). De taakstelling van € 78.000 die uit Ombuigingen I resteert, moet nog structureel worden ingevuld.

Onzekerheden realisatie (externe) subsidies € 0

Wanneer de voortgang van een gesubsidieerd project ernstig vertraagt, kan dit consequenties hebben voor de externe financiering. Tijdig overleg met de subsidieverstrekker om de mogelijkheden van verlenging van de termijn te onderzoeken, is daarbij een belangrijke beheersmaatregel die, indien nodig, door ons actief wordt toegepast. Nog belangrijker is alvorens een subsidie aan te vragen goed te onderzoeken of uitvoering binnen de subsidieperiode mogelijk is en voldoen aan de subsidievoorwaarden reëel is. Daarmee is dit risico op dit moment verwaarloosbaar.

Risico's en beheersmaatregelen met betrekking tot verbonden partijen en gerelateerde projecten € 735.000

De paragraaf verbonden partijen vraagt vanuit het oogpunt van risicobeheersing de nodige aandacht omdat de invloed op deze partijen verloopt via besturen van stichtingen of de aandeelhouders en de raden van commissarissen en/of toezicht. Dat betekent ook dat de directe invloed op de uitzetting van hun begroting beperkt is, wat weer van invloed is op onze begroting.

Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO, de Veiligheidsregio Fryslân (VRF), Caparis en de gemeenschappelijke regeling SW Fryslân. De eerste twee samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 24 Friese gemeenten; de SW-samenwerking beperkt zich tot een samenwerkingsverband van acht Friese gemeenten. In beide gevallen is de invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend (zeer) beperkt. De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken, zoals ook zichtbaar is geworden in de SW-samenwerking. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er geen eensluidende visie is binnen de 24 Friese gemeenten. Er zijn diverse ontwikkelingen gaande binnen de SW Fryslân en het bedrijf Caparis die een directe relatie hebben met de nieuwe Participatiewet, zoals het project herstructurering. De ontwikkelingen van de loonkostenbijdrage vanuit SW Fryslân aan Caparis blijft een risico.

Daarnaast staat onze gemeente (indirect) garant voor diverse geldleningen verstrekt aan met name Woningstichting Weststellingwerf en Stichting Meriant (onderdeel van Stichting Alliade). Bij de indirect gegarandeerde geldleningen staat het rijk voor 50% garant en de gemeente voor 50%. Periodiek zal de risico exposure van de garantstellingen worden beoordeeld.

Overige onzekerheden en risico's: onderwijshuisvesting tussen minimaal € 3,6 miljoen en € 5 miljoen

Uit de behandeling van de voorjaarsnota 2017 en kadernota 2018-2021 in de raad komt het beeld naar voren dat de raad meer ruimte wenst voor onderwijs(kundige) ontwikkelingen. Een eerste investering ten behoeve van 2 noodlokalen bij openbare basisschool De Heidepolle is een feit. Schoolbesturen werken aan het spreidingsplan voor de toekomstige voorzieningen voor onderwijshuisvesting basisonderwijs in Wolvega. Voor de situatie in cluster Zuid (Steggerda-De Blesse) zijn voorstellen in voorbereiding. Daarnaast spelen ontwikkelingen rondom dalende leerlingenaantallen bij kleine scholen waardoor schoolbesturen kunnen besluiten scholen op te heffen. De buitengebruikstelling levert een andere economische waarde op, en onderhoudskosten vallen terug naar de gemeente.

Het spreidingsplan, de investeringen in cluster Zuid, en toekomstige buitengebruikstellingen zijn ontwikkelingen die zich de komende 5 jaar voor gaan doen. De minimale financiële impact beweegt zich tussen de € 3,6 miljoen en € 5 miljoen. Nog niet alles is daar in mee genomen: eventuele verdere investeringen, buitengebruikstelling van gymlokalen en mogelijke effecten op jaarlijkse kosten gymvervoer zijn nog buiten beschouwing gelaten.

Overige onzekerheden en risico's: beheersmaatregelen in de bedrijfsvoering € 40.000

Risico's in de bedrijfsvoering zijn: frictiekosten personeel, aansprakelijkheidsrisico's en urenramingen op exploitatie ontlastende onderdelen van de begroting, zoals de grondexploitaties, afval en riolering. Met name deze laatste categorie speelt als risico bij onze gemeente. Tijdig beheersmaatregelen treffen, door een juiste verhouding vast en flexibel personeel in dienst te hebben op deze producten, voorkomt structurele risico's in de exploitatie.

Overige onzekerheden en risico's: VennootschapsBelasting(VPB) € 0

Met ingang van 1 januari 2016 wordt de VPB ingevoerd voor ondernemingsactiviteiten van overheidsbedrijven. Het gaat bij onze gemeente met name om de vraag in hoeverre we voor de activiteiten van het grondbedrijf belastingplichtig zijn. De laatste berichten zijn dat we ook hiervoor niet als ondernemer worden aangemerkt en dus geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen.

WEERSTANDSVERMOGEN

De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's worden uitgedrukt in weerstandsvermogen. De hoogte van het weerstandsvermogen is als volgt weer te geven:

bedragen x € 1.000	
Weerstandsvermogen	2018
Weerstandscapaciteit (incidenteel)	22.330
Risico's	-6.400
Weerstandsvermogen	15.930

Dit betekent dat we incidenteel in staat zijn om risico's op te vangen, maar dat we op termijn nog wel de nodige behoedzaamheid in acht moeten nemen. Dit is een risico op zich. We moeten ons niet rijk rekenen. Begrotingsdiscipline blijft daarbij belangrijk. Aangezien het goed in beeld hebben van risico's steeds belangrijker wordt, zal de verdere optimalisering van ons risicomanagementsysteem de komende jaren de nodige aandacht vragen.

KENGETALLEN

Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid vanaf 2017 (zie ook hiervoor onder 'beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's') sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie ruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatie ruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de kengetallen weergegeven:

Kengetallen		Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021	Categorie (peiljaar 2018)
1	Netto schuldquote	87,27%	82,97%	80,62%	76,73%	70,56%	65,53%	A
	Netto schuldquote (gecorrigeerd)	81,11%	77,92%	75,92%	72,34%	66,48%	61,80%	A
2	Solvabiliteitsratio	22,61%	25,11%	25,09%	25,61%	26,18%	26,66%	B
3	Grondexploitatie	36,29%	34,97%	31,63%	27,18%	21,89%	20,30%	B
4	Structurele exploitatieruimte	5,13%	1,00%	1,06%	1,04%	0,69%	1,00%	A
5	Belastingcapaciteit	94,41%	95,02%	93,64%	94,74%	94,74%	94,74%	A

Toelichting tabel

Basis voor deze kengetallen is de geprognosticeerde balans voor de jaren 2018-2021. Deze staat onder 'Uiteenzetting van de financiële positie'.

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Een schuldquote van 100% wordt over het algemeen als grens gezien tussen acceptabel en in toenemende mate risicovol. We zitten ruimschoots onder die grens!

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Ook bij dit kengetal komen we voor de komende vier jaren ruimschoots uit boven ons streefpercentage van minimaal 20%.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Uiteraard blijven wij het nauwlettend volgen en houden vast aan ons streven om te voldoen aan categorie B.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele lasten zijn de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, bij structurele baten gaat het onder andere om de algemene uitkering van het gemeentefonds en eigen belastinginkomsten. Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Uit het percentage blijkt dat we voor 2018 in categorie A vallen en dus bij dit kengetal weinig risico lopen.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Deze woonlasten zijn de optelsom van de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Zoals uit de tabel blijkt, zijn de woonlasten voor de jaren 2018-2021 in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde van € 723,00 (=100%) van het belastingjaar 2017.

PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Portefeuillehouder	Jongebloed, Van de Nadort
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

BELEIDSNOTA'S

Van toepassing zijn de volgende nota's:

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte 2012-2016
- Nota Openbare Verlichting
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020.

INLEIDING

Onze gemeente heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Om dat mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten.

KWALITEITSAMBITIE OPENBARE RUIMTE

Uw raad heeft in 2011 het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld. De door uw raad een aantal jaren geleden opgelegde ombuigingen, zijn hierin meegenomen.

Voor onze openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken met uw raad:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattlandsgebieden.

De bepaling van de kwaliteitsambitie openbare ruimte is gekoppeld aan acties/investeringen die in gang zijn gezet (graskeien langs berm, inzet mensen voormalig Caparis). Deze acties vinden plaats in 2017 en verder, waardoor er wordt voorgesteld om deze kaderstellende discussie plaats te laten vinden na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. Zie ook programma 2.

WEGEN

Het totale areaal aan verhard oppervlak bedraagt ca. 230 hectare. Hier binnen valt 116 km aan wegen binnen de bebouwde kom, 285 km aan wegen buiten de bebouwde kom en 84 km aan fietspaden. Daarnaast heeft de gemeente 214 hectare berm en 442 km aan schouwsloten in onderhoud.

Om de doelstelling te monitoren worden de wegen geïnspecteerd op basis van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeertechniek) methodiek, waarbij de relatie wordt gelegd met de vastgestelde kwaliteitsafspraken uit het beleidsplan. Dit resulteert in een meerjarig inzicht (5 jaar) van planning en begroting. De hieruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden zijn voor deze periode afgestemd op het beschikbare budget in deze begroting.

GROEN

Groen komt in vele vormen terug in de openbare ruimte. Het totale areaal groen binnen de gemeente bedraagt ongeveer 104 hectare. Het grootste areaal bevindt zich in de woongebieden. Langs de plattelandswegen staan de meeste bomen. Het beheer vindt plaats op basis van een kwaliteitsgestuurd (groen)beheersysteem.

Het groenbeheer is onder te verdelen in verzorging (kwaliteit onderhoud) en technische staat (kwaliteit inrichting). Het openbaar groen wordt op basis van de vastgestelde kwaliteitsafspraken uit het integrale beleidsplan openbare ruimte onderhouden en gerenoveerd. De onderhoudskwaliteit van het openbaar groen wordt minimaal vier maal per jaar geschouwd. De kwaliteit van de technische staat van het openbaar groen wordt per gebied jaarlijks gemeten. Voordat een renovatie wordt uitgevoerd, wordt de ruimtelijke kwaliteit (mooi en functioneel) bekeken.

Eénmaal in de drie of vier jaar worden alle 30.000 bomen geïnspecteerd. Wanneer de kwaliteit van een boom daar aanleiding toe geeft (de zogenaamde zorgbomen), wordt er jaarlijks geïnspecteerd en zo nodig nader onderzocht.

De werkzaamheden betreffende groen zijn voor de duur van het beleidsplan afgestemd op het beschikbare budget in deze begroting.

BRUGGEN, WATERWEGEN EN KADES

Weststellingwerf heeft 50 bruggen in beheer die verdeeld zijn in 32 bruggen voor fiets-/voetgangersverkeer en 18 bruggen voor autoverkeer. De bruggen variëren van één middelgrote beweegbare brug bij Nijelamer tot meerdere kleine, vaste, houten bruggen voor fiets- en voetgangers. Met de gemeentes Steenwijkerland, De Fryske Marren en Ooststellingwerf hebben we 3 bruggen in gezamenlijk beheer en onderhoud.

Via een jaarlijkse monitoring wordt de staat van alle kapitaalgoederen gevolgd. Er wordt eens in de 5 jaar geïnspecteerd.

OPENBARE VERLICHTING

Weststellingwerf heeft in totaal 4.356 lichtmasten in eigendom en beheer (30-6-2017). Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is via de Stichting Openbare Verlichting Fryslân aanbesteed. Dit prestatiegerichte contract geldt tot 1 januari 2018. We hebben aangegeven ook na 1 januari 2018 van de diensten van de Stichting Openbare Verlichting Fryslân gebruik te willen maken. Onder onderhoud wordt verstaan het reinigen, het schilderen van masten/armaturen en het regulier vervangen van lampen. Ook het oplossen van storingen aan de openbare verlichting valt onder deze aanbesteding. Zie ook onder actuele ontwikkelingen programma 2.

In het door uw raad vastgestelde klimaatbeleidsplan 'samen de schouders eronder' en in de beleidsnotitie Openbare Verlichting is een streven van 1,5% energiebesparing per jaar opgenomen. Om dit te realiseren moet per jaar circa 5% van de armaturen worden vervangen. Door het vergelijken van het jaarlijks energieverbruik per lichtpunt monitoren wij of het streven van 1,5 % energiebesparing wordt gerealiseerd.

Verder wordt er kritisch gekeken naar mogelijkheden om binnen het vervangingsprogramma een besparing door te voeren door een aantal lichtmasten niet te vervangen maar te doven. Het niet vervangen maar doven leidt tot een besparing op de kapitaallasten van het vervangingskrediet en op het energieverbruik.

RIOLERING

Er wordt invulling gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater. De wijze van de invulling is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Hierin zijn de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen beschreven. Naast nieuwe aanleg en aanpassingen op het bestaande rioolstelsel wordt er beheer en onderhoud gepleegd. Uitgangspunt is dit op een doelmatige wijze uit te voeren.

Voor de Friese waterketenpartners ligt er vanuit het Nationaal Bestuursakkoord Water een opgave om in 2020 € 12,1 miljoen structureel te besparen op de jaarlijkse kosten. Om dit te realiseren is in 2010 het Fries Bestuursakkoord Waterketen door de waterketenpartners ondertekend. Dit akkoord liep tot en met 2015. Er is een nieuw akkoord opgesteld voor de periode 2016-2020. De OWO-gemeenten hebben in een besparingsdocument aangegeven welke bijdrage zij leveren aan die € 12,1 miljoen. De uitkomst van dit besparingsdocument is geïmplementeerd in het GRP dat in maart 2016 is vastgesteld.

TRACTIEMIDDELEN

De in eigendom zijnde tractiemiddelen worden middels een beheersysteem gemonitord. Uit het oogpunt van continuïteit moet regelmatig materieel worden vervangen. Er is een meerjarig overzicht opgesteld van te vervangen materieel.

GEBOUWEN

Op dit moment zijn er voldoende middelen in de begroting opgenomen voor het totale onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen:

- gemeentehuis en gemeentewerf;
- gymzalen en multifunctionele centra;
- sportvoorzieningen (zwembaden en sporthallen);
- gemeentelijke (niet-functionele) panden, zoals pand voormalig Bornego College.

Conform de notitie 'Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed' is de vastgoedportefeuille opgedeeld in twee categorieën:

- functionele panden (draagt bij aan het realiseren van beleidsdoelstellingen);
- niet-functionele panden (op termijn afstoten).

Het onderhoud van de panden is opgesplitst in dagelijks/cyclisch onderhoud en planmatig onderhoud (groot onderhoud en planmatige vervangingen). Conform NEN 2767-inspecties wordt het geplande onderhoud vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplanning.

Voor de functionele panden wordt het onderhoud zo gepland dat het conditieniveau 'sober en doelmatig' blijft. Voor ieder functioneel pand is het onderhoud in een meerjarig onderhoudsplan vertaald. Voor de niet-functionele panden is gekozen om het onderhoud zo minimaal mogelijk uit te voeren om kapitaalvernietiging te voorkomen. Alleen strikt noodzakelijke maatregelen voor het behoud van de huidige functie en het huidige gebruik van het gebouw worden uitgevoerd.

BESCHIKBARE MIDDELEN VOOR HET ONDERHOUD

bedragen x € 1.000					
Onderhoud kapitaalgoederen	Begroot 2017	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
1. tractiemiddelen	130	153	153	153	153
2. gebouwen	651	1.204	912	994	875
3. wegen	1.389	1.403	1.366	1.366	1.366
4. bruggen en duikers	115	115	115	115	115
5. openbare verlichting	53	53	53	53	53
6. openbaar groen	745	242	242	242	242
7. riolering	164	164	164	199	164
8. terreinen	54	43	43	43	43
9. overig	52	21	21	21	21
Totaal	3.353	3.396	3.067	3.184	3.030

PARAGRAAF FINANCIERING

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

INLEIDING

Onder treasury wordt verstaan het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Wettelijke kaders voor gemeentelijk treasurybeleid vinden we terug in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Gemeentewet met de daaruit afgeleide financiële verordening.

Vanwege de publieke taak van de gemeente gaan we bedachtzaam om met publieke middelen en zijn we transparant over de besteding hiervan. Risicobeheersing is daarbij van groot belang. Mogelijke renterisico's beheersen we via de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Verder stellen we strikte eisen aan het uitzetten van liquide middelen: leningen en garanties mogen in principe alleen worden verstrekt voor de uitoefening van de publieke taak. Voor het overige houden gemeenten hun overtollige middelen aan in 's rijks schatkist (als gevolg van het verplicht schatkistbankieren) zodat deze beschikbaar blijven voor de uitoefening van de publieke taak.

DE UITGANGSPUNTEN

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door gemeenten niet mogelijk. Door een goede (korte en lange termijn) liquiditeitsprognose te hebben kunnen gemeenten in het aantrekken van geld sturen op het (tijdig) beschikbaar hebben van lang of kort geld. Met de huidige rentestand zijn de renterisico's die gemeenten daarbij lopen overzichtelijk.

In de huidige bestuursperiode is de ambitie neergelegd om de gemeentelijke schuldpositie te verbeteren. Daarom zijn we in 2014 gestart met een herstructureringsplan voor al onze leningen dat heeft geresulteerd in een eindrapportage Treasuryscan. Op grond van deze rapportage is begin 2016 onze leningenportefeuille volledig herzien en hebben we nog maar twee leningen uitstaan bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Naast de herstructurering van de leningenportefeuille hebben we ook intensief contact gehad met de BNG en Woningstichting Weststellingwerf om de resterende door de gemeente verstrekte leningen over te dragen aan de woningstichting met een achtervang via de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Ook deze overdracht is geëffectueerd. Daarmee hebben we een beheersmaatregel op onze risico's kunnen toepassen (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) en is onze feitelijke vaste schuld verder gedaald.

RISICOBEEHEER

Binnen de Wet fido zijn twee normen vermeld (kasgeldlimiet en renterisiconorm) waaraan moet worden voldaan. Het doel van deze normen is een stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen. Het wettelijk bepaalde percentage is 20% van het begrotingstotaal.

KASGELDLIMIET

De kasgeldlimiet is vastgesteld als het maximum percentage van het begrotingstotaal dat met kortlopende middelen mag worden gefinancierd. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. De berekening van de kasgeldlimiet voor de komende jaren is als volgt:

bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	2018	2019	2020	2021
Begrotingsvolume	72.102	71.240	71.232	70.991
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Totaal	6.129	6.055	6.055	6.034

RENTERISICOBEEHEER

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de leningenportefeuille met een looptijd van een jaar of langer te beperken. In de Wet fido is het renterisico gemaximeerd op 20% van het begrotingsvolume. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven.

bedragen x € 1.000					
Renterisiconorm en renterisico		2018	2019	2020	2021
1a.	Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-	-	-
1b.	Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-	-	-
2.	Netto renteherziening op vaste schuld (1a -1b)	-	-	-	-
3.	Aflossingen	3.345	3.345	3.345	3.345
4.	Renterisico (2 + 3)	3.345	3.345	3.345	3.345
Renterisiconorm					
5.	Volume totale lasten in begroting en rekening (excl bestemming reserves)	72.102	71.240	71.232	70.991
6.	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
7.	Renterisiconorm (5 x 6)	14.420	14.248	14.246	14.198
8.	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7 - 4)	11.075	10.903	10.901	10.853

KREDIETRISICO OP VERSTREKTE GELDEN EN GEGARANDEERDE LENINGEN

bedragen x € 1.000	
Kredietrisicobeheer op verstrekte gelden en gegarandeerde leningen	Restant schuld primo 2018
Rentedragende leningen	3.608
Gegarandeerde geldleningen (100%)	4.960
Indirect gegarandeerde geldleningen (WSW-achtervang)	69.541
Totaal	78.109

De rentedragende leningen bestaan voornamelijk uit aan (voormalig) ambtenaren doorverstrekte hypothecaire geldleningen. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen hypothecaire geldleningen meer mogen verstrekken aan hun personeel. Daarnaast zijn in 2017 voor een bedrag van ongeveer € 1 miljoen hypotheek overgezet naar andere geldverstrekkers als gevolg van de huidige lage rente. Hierdoor stijgen onze geldmiddelen. Het risico op de portefeuille is relatief klein, vanwege de hypothecaire zekerheden die tegenover de geleende gelden staan. Er is wel sprake van een (beperkt) renterisico omdat geldnemers hun rentevooraarden (kosteloos) kunnen aanpassen gedurende de looptijd. Echter, de meeste geldnemers hebben inmiddels hun rechten om de rentevooraarden aan te passen verbruikt.

Daarnaast hebben we verschillende (indirecte) garanties afgegeven. Op deze garantstellingen wordt in de regel regulier afgelost door de geldnemers. Met betrekking tot de gegarandeerde leningen betreft het veelal geldnemers in de zorg, sociale woningbouw of (sport)verenigingen. Omdat voor de leningen aan de woningcorporaties het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het kredietrisico voor de gemeente als minimaal worden beschouwd.

GEMEENTEFINANCIERING

De gemeente hanteert een integrale financieringssysteem. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente op enig moment. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling (een iets oplopende rente voor de langere looptijden) wordt goed gekeken naar de liquiditeitsbehoefte en deze wordt afgezet tegen de opgave om de schuldpositie te verbeteren in absolute zin: uitgangspunt daarbij is een beheersbare schuld waarop op reguliere basis aflossingen plaatsvinden. We laten daarbij de kortlopende schuld niet onnodig hoog oplopen waardoor lang geld moet worden aangetrokken op een voor onze gemeente ongunstig moment: een evenwichtige spreiding van de aflossingen en rentebetalingen is belangrijk bij een beheersbare liquiditeitsbegroting.

Schuld als aandeel van de exploitatie

Ter bevordering van de onderlinge vergelijkbaarheid zijn overheden verplicht om volgens vooraf gestelde richtlijnen onder andere de netto-schuldquote als kengetal te publiceren in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

LENINGENPORTEFEUILLE

Het verloop van onze leningenportefeuille staat in de geprognosticeerde balans (zie onder "Uiteenzetting van de financiële positie"). Per 1 januari 2018 bedraagt onze schuld bijna € 62,0 miljoen tegen een gemiddeld rentepercentage van 3,16% en een jaarlijkse aflossing van € 3,3 miljoen.

FINANCIERINGSBEHOEFTE

De financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft een indicatie of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk is. Het overschot geeft aan dat naar verwachting niet hoeft te worden gefinancierd met kort krediet.

bedragen x € 1.000				
Financieringsbehoefte per 31 december	2018	2019	2020	2021
Eigen vermogen	25.221	25.433	25.425	25.905
Voorzieningen	10.486	11.833	13.181	14.529
Vaste geldleningen	58.577	55.232	51.887	48.542
Totaal	94.284	92.498	90.493	88.976
Vaste activa	80.760	80.961	79.964	77.857
Vorraden	11.203	7.929	4.095	3.013
Bijstelling op basis van geïnventariseerde risico's	1.600	3.200	4.800	6.400
Financieringstekort (-) cq. overschot (+) per 31 december	721	408	1.634	1.706

DE WIJZE VAN RENTETOEREKENING

In het volgende renteschema is uiteengezet hoe voor alle jaren de rentetoerekening in deze begroting is vormgegeven.

bedragen x 1.000					
Renteschema		2018	2019	2020	2021
a.	De externe rentelasten over de korte en lange termijn	2.066	1.950	1.835	1.721
b.	De externe rentebaten	107	107	106	105
	Totaal door te berekenen rente	1.959	1.843	1.729	1.616
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	375	310	219	112
	Saldo door te berekenen rente	375	310	219	112
d.	Rente over eigen financieringsmiddelen	-			
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.505	1.506	1.494	1.473
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	79	27	16	31

Het jaarlijks positieve renteresultaat is bij het Overzicht algemene dekkingsmiddelen verantwoord onder (de lasten bij) het taakveld treasury.

EMU SALDO

Tussen het kabinet en de lokale overheden zijn afspraken gemaakt over het beheersen van het EMU-saldo. Afsproken is dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3% van het bruto binnenlands product niet is toegestaan. Het voor 2018 begrote EMU-saldo voor onze gemeente bedraagt € 1.216.000 positief. Er is dus sprake geweest van een positieve vrije kasstroom, geschoond van aflossingen van leningen.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Schatkistbankieren

Decentrale overheden maken verplicht gebruik van schatkistbankieren boven het voor dat jaar geldende drempelbedrag aan overtollige middelen. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2018 ongeveer € 541.000.

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Jongebroed
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

De onderdelen inkoop & aanbesteding, informatisering & automatisering, documentaire informatievoorziening, financiële- en personele administratie als ook verzekeringen en business intelligence worden toegelicht in de paragraaf OWO-samenwerking. De paragraaf rechtmatigheid is onderdeel geworden van deze paragraaf.

INFORMATIEVEILIGHEID EN PRIVACY

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. We maken steeds meer en vaker gebruik van informatiesystemen en (digitale) informatie-uitwisseling met inwoners, bedrijven en (keten)partners. Het verlies van gegevens, uitval van ICT of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van informatie kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering, maar ook leiden tot imago-schade. Een betrouwbare informatie-voorziening is noodzakelijk voor het goed functioneren van de gemeente en vormt de basis voor het beschermen van de rechten van de inwoners en bedrijven.

De komende jaren zet onze gemeente dan ook in op het verhogen van de informatieveiligheid en verdere professionalisering van de informatiebeveiligings-functie in de organisatie. Dat doen we onder andere met het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) welke doorloopt in 2018. De BIG is het basis-normenkader voor gemeenten op het gebied van informatie-beveiliging en bestaat uit 133 beheersmaatregelen die resulteren in 303 beveiligingsmaatregelen. Ook is het van belang om periodiek aandacht te besteden aan het vergroten van het beveiligingsbewustzijn van medewerkers. In 2017 is daarom gestart met de leercirkel iBewustzijn; afronding van het traject is in het voorjaar van 2018.

Vanaf 2017 moeten gemeenten met behulp van ENSIA verantwoording afleggen over de informatieveiligheid. ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Met ENSIA legt de gemeente verantwoording af over de normen van de BIG en de specifieke normen van de Basisregistratie personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), Basisregistratie grootschalige topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Suwinet). Het proces sluit aan op de planning- & controlcyclus. De informatie is bestemd voor de horizontale verantwoording richting de gemeenteraad en de diverse verticale verantwoordingslijnen richting de departementen.

Een andere ontwikkeling is de gewijzigde regelgeving op het gebied van gegevensbescherming. Op 25 mei 2016 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Deze Europese verordening heeft rechtstreekse werking en gemeenten hebben twee jaar de tijd om aan de nieuwe regels te voldoen. De implementatie van de AVG start in de tweede helft van 2017 en moet uiterlijk eind mei 2018 zijn afgerond.

RECHTMATIGHEID

De kaders en belangrijkste activiteiten op het gebied van rechtmatigheid zijn vastgelegd in het beleidsplan Interne beheersing en het jaarplan Interne controle. Naast het uitvoeren van de reguliere interne controle op gemeentelijke processen met (substantiële) financiële beheershandelingen, zijn de onderstaande ontwikkelingen en activiteiten van belang in 2018.

Begin 2017 is het beleidsplan Interne beheersing 2013-2015 geëvalueerd en geactualiseerd. Het speerpunt in het geactualiseerde beleidsplan Interne Beheersing 2017-2019 met de titel 'Risicogericht en in control' is het invoeren van een risicogerichte interne controle. De centrale vraag bij een risicogerichte interne controle is 'hoe erg is het als het fout gaat'. De invoering wordt stapsgewijs aangepakt vanaf 2017.

Voor wat betreft het invoeren van een in control-statement (bestuursverklaring), waarin het college jaarlijks verantwoording aflegt aan de raad over de mate waarin de bedrijfsvoering van onze gemeente financieel en organisatorisch in control is, willen we voorlopig wachten op de landelijke ontwikkelingen. Begin 2017 is namelijk bekend geworden dat de wetwijzigingen voor het opnemen van een bestuursverklaring in de jaarstukken niet voor 2019/2020 in werking treden.

Het controleprotocol met nadere aanwijzingen voor de accountantscontrole op de Jaarrekening 2017 wordt eind 2017/begin 2018, tezamen met het normenkader, ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

ORGANISATIEONTWIKKELING

Veranderingen in de maatschappij volgen elkaar steeds sneller op en vragen verschillende interventies en competenties. De continue veranderingen betekenen nieuwe opgaven. De betrokkenheid van onze inwoners groeit. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in de leefomgeving. De opgaven vragen intern om een samenhangende aanpak en het versterken van horizontale banden in de organisatie. Continu leren, kennisdelen door de organisatie heen, integraal werken en samenwerken zijn hierbij essentieel. Dit zijn belangrijke onderdelen van de ontwikkelagenda voor de organisatie. De ontwikkelagenda is in 2017 gestart met het herijken van onze waarden (het Stellingwerfs DNA) dat als kompas gaat gelden voor de ambtelijke organisatie. Dit kompas wordt in 2018 vertaald in een herkenbare visie voor de organisatie en geeft een verwachting naar "buiten" wat inwoners, bedrijven en externe partners van ons mogen verwachten.

UITVOERING HUMAN RESOURCES MANAGEMENT (HRM)

De ontwikkelagenda voor de organisatie is leidend voor het HR-beleid in 2018. Zo zal er een ontwikkeltraject zijn gericht op het samen schakelen in de veranderende rol van de gemeente en haar inwoners.

De arbeidsmarkt verandert; het vinden en binden van nieuwe medewerkers wordt voor een aantal functies moeilijker. Ons wervingsbeleid en de arbeidsmarktcommunicatie gaan we waar nodig aanpassen. We wijzigen ons inwerkprogramma met een onboardingapp. Onboarding is de eerste stap in een succesvolle samenwerking met een nieuwe medewerker. Een goede introductie zorgt ervoor dat de medewerker een warm welkom, snelle start en grotere betrokkenheid krijgt.

Vitaliteit blijft belangrijk; de ingezette koers waar 'de gezonde keuze, de makkelijke keuze' is, wordt voortgezet. We meten via ons medewerkersonderzoek de tevredenheid hierover en verbeteren waar mogelijk de arbeidsomstandigheden. Het ziekteverzuim daalt. Deze tendens willen we vasthouden door extra aandacht aan verzuimbegeleiding te besteden. We streven ernaar onder de landelijke verzuimnorm van het A&O fonds van 4,1 % te komen.

Kenmerken	werkelijk 2014	werkelijk 2015	werkelijk 2016	begroting 2017	begroting 2018
 Begrotingscijfers / rekeningcijfers					
Fte (inclusief griffie en excl. boventalligen)	184,4	191,5	209,5	235,81	272,87
Personen	207	215	249	236	289
loonsom (x € 1.000)	10.386	10.967	12.338	14.315	15.943
 Percentage man	50%	50%	48,60%		
Percentage vrouw	50%	50%	51,40%		
 Gemiddelde leeftijd in jaren	48,1	47,4	47,7		
Dienstverband > 10 jaar	56,7%	50,0%	42,2%		
 Instroom	1,9%	18,5%	18,1%		
Doorstroom	1,0%	6,0%	5,2%		
Uitstroom	4,3%	14,4%	0,8%		
 Ziekteverzuimpercentage	5,9%	5,1%	4,9%	4,10%	4,10%
Meldingsfrequentie verzuim	1,2	1,1	1,27	1,4	1,4

PARAGRAAF OWO-SAMENWERKING

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

BESTUURSOVEREENKOMST

De bestuursovereenkomst OWO-samenwerking van 2014 heeft per 1 juli 2017 z'n voltooiing bereikt. Uw wens om deze samenwerking verder uit te bouwen en uiteindelijk te komen tot een bestuurlijke opschaling heeft nog niet kunnen leiden tot concrete en verdergaande stappen omdat de betrokken partners niet bereid waren in die koers mee te gaan.

De uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen en de coalities die daaruit voortkomen zullen van wezenlijke invloed zijn op het proces tot bestuurlijke opschaling. Na de bouwfase verkeren de OWO-afdelingen nu in de fase van doorontwikkeling en dat verloopt naar wens. De OWO-afdelingsplannen zijn de basis voor de onderlinge financiële vereffening/verrekening tussen de drie gemeenten. Een uniek construct in Nederland. De fiscus kan zich tot nu toe vinden in de wijze van onderlinge kostenverdeling/toerekening.

De gezamenlijke beleidsontwikkeling, zoals opgetekend in de bestuursovereenkomst, heeft politiek/bestuurlijk vorm gekregen in de overleggen van de OWO-portefeuillehouders.

OWO AFDELINGEN

OWO-afdelingen: het fundament van onze samenwerking

In 2017 is de bouw en de inrichting van de drie OWO-afdelingen in de drie gemeenten gerealiseerd, namelijk de afdeling Belastingen & Vastgoedinformatie en backoffice Sociaal domein in Oosterwolde, de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving in Gorredijk en de afdeling Bedrijfsvoering in Wolvega. Deze afdelingen zijn na 4 jaar bouwen onlosmakelijk verbonden met de drie gemeenten. De OWO-afdelingen vormen met ruim 140 fte en een grote hoeveelheid aan werkzaamheden en diensten een substantieel deel van de gemeentelijke organisaties. Ze leveren slagkracht en dragen daarmee bij aan de gemeentelijke bestuurskracht.

Ook buiten onze gemeenten is OWO een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband; samen waar het kan én met behoud van eigenheid.

Onverminderd zetten de afdelingen zich in voor de 4 K's: meer Kwaliteit, vergroten Kennis, vermindering Kwetsbaarheid en minder (meer) Kosten.

Onderstaand een korte duiding van de belangrijkste thema's in 2018 per OWO-afdeling.

AFDELING VERGUNNINGEN, TOEZICHT EN HANDHAVING (VTH) (GEMEENTE OPSTERLAND)

De afdeling heeft voor 2018 de volgende ambities en speerpunten:

- Bijdrage leveren aan de voorbereidingen inzake de Omgevingswet;
- Actualiseren handhavingsbeleid;
- Implementeren effecten nieuwe wet en regelgeving op het gebied van VTH, zoals de Wet VTH en de Wet private kwaliteitsborging;
- Advisering over de Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving (FUMO) en meer specifiek bijdragen aan de doorontwikkeling van de FUMO (FUMO 2.0.);
- Bijdrage aan activiteiten in het kader van Culturele Hoofdstad 2018;
- Bijdrage aan doorontwikkeling digitale dienstverlening.

BELASTINGEN EN VASTGOEDINFORMATIE (BVI) EN BACKOFFICE SOCIAAL DOMEIN OWO (GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF)

Opgaves in 2018 zijn:

- Bijdragen aan het realiseren van de Digitale agenda 2020 (ontsluiten en kenbaar maken van publieke data);
- Uitbouwen van de digitale dienstverlening (aansluiting op MijnOverheid.nl);
- Uitvoering van de factuurcontrole regionale zorg;
- Bijdragen aan de voorbereidingen inzake de Omgevingswet en het bij behorende digitale stelsel;
- Doorontwikkeling van Geo-informatie.

AFDELING BEDRIJFSVOERING (GEMEENTE WESTSTELLINGWERF)

De afdeling Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor Informatisering en automatisering, Business Intelligence, de documentaire informatievoorziening, de personeels- en salarisadministratie, inkoop en verzekeringen en de financiële administratie.

Informatisering en Automatisering (I&A)

Ook 2018 staat net als voorgaande jaren in het teken van de verdere integratie van de ICT-systemen binnen OWO. De complexiteit van het ontvlechten van systemen, applicaties en communicatiecomponenten legt flink beslag op de capaciteit van I&A. Wij zorgen voor continuïteit en kwaliteit van de ICT-dienstverlening aan de participerende gemeenten. De informatievoorziening draagt bij aan een toekomstbestendige, wendbare lokale overheid, dichtbij burgers, bedrijven en recreanten. Wij creëren hiermee randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening aan burgers en bedrijven.

Ook voor 2018 rekening gehouden met een budget van € 150.000 per OWO-gemeente voor de verdere doorontwikkeling van de informatievoorziening vastgelegd in het te verschijnen Informatisering jaarplan. Op het terrein van ICT beveiliging zullen de noodzakelijke maatregelen worden gecontinueerd en worden actuele ontwikkelingen gevolgd, geanalyseerd en in beheersingsmaatregelen vertaald. Werkplekondersteuning (ruim 700 werkplekken) en technisch beheer zal ook in 2017 als bijna vanzelfsprekend plaatsvinden.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)

De invoering van het zaakgericht werken in OWO-verband zal worden doorontwikkeld. Zaakgericht werken biedt centraal inzicht in alle lopende zaken en ondersteunt volledige digitale dossiervorming. Vanuit Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is een strategie neergelegd om geleidelijk verschillende processen volledig digitaal in te richten en af te handelen. De in Ooststellingwerf afgelopen jaren opgedane ervaring wordt ingezet om in heel OWO stap voor stap op dit concept over te gaan. Inmiddels zijn ook de eerste vak applicaties aangesloten op het nieuwe Document Management Systeem iDocumenten.

En verder:

Op het gebied van informatievoorziening zal in 2018 verder worden gewerkt aan het met alle gebruikers ontwikkelen en verfijnen van het zogenaamde dashboard met managementinformatie en procesinformatie (als aanvulling op bestaande rapportages en informatievoorziening uit de verschillende applicaties).

Op het ruimtelijk domein zal de naderende invoering van de Omgevingswet een grote rol gaan spelen. Daarbij staat een goede informatievoorziening voor zowel de ambtenaar als de burger centraal. Dit betekent dat we moeten investeren in een goede kwaliteit van onze gegevens.

Inkoop

Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal in 2018 het bestaande beleidskader worden gehanteerd en in toepassing worden gestimuleerd. Als belangrijke speerpunten gelden hierbij onder andere de lokale en regionale inkoop, social return on investment en het verbeteren van leveranciersrelaties door toepassing van past performance. Vanuit landelijke wetgeving en programmavoering zal in 2018 bij de inkoop e-facturering als aandachtsgebied opgenomen worden. Tot slot zal duurzaamheid gepromoot blijven worden en houden we als gemeenten onze voorbeeldfunctie.

Verzekeringen

Het onderwerp verzekeringen wordt binnen de OWO gemeenten verder ontwikkeld met als focus risicomangement (bewustwording van wat, wanneer verzekerd moet zijn). De groei in het aantal claims en verzekeringen voor de gemeenten zorgt er tevens voor dat gemeenten in control moeten zijn. De verwachting is dat in de komende jaren de grote verzekeraars premies en eigen risico's gaan verhogen.

Financiële administratie

Het op tijd binnen de gestelde kaders betaalbaar stellen van facturen in combinatie met optische factuurherkenning en digitale aanlevering en verwerking van facturen vormen voor 2018 de speerpunten. Daarnaast is het verwerken, muteren en verantwoorden van onze financiën in combinatie met het ontsluiten van deze informatie (ook aan derden zoals ministerie) in combinatie met onze ondersteuning voor de reguliere planning- en control cyclus een prominente activiteit.

Personeel- en salarisadministratie

Op het terrein van de personeel- en salarisadministratie worden gebruikers gefaciliteerd met het softwarepakket e-HRM waarmee zij eenvoudig, overal en altijd hun zaken kunnen inzien of regelen (zoals declaraties, verlofregelingen en secundaire arbeidsvoorwaarden). Leidinggevenden worden verder ontzorgd door het beschikbaar krijgen van digitale personeelsdossiers en het faciliteren van procesondersteuning en workflow. Daarnaast worden rechtspositionele processen, werving- en selectie processen alsook overige vraagstukken vanuit HRM ondersteund.

PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Portefeuillehouder(s)	College
Organisatie	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie

INLEIDING

Zoals de meeste gemeenten heeft Weststellingwerf een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden waarin meerdere gemeenten en/of andere instellingen participeren. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen.

De samenwerkingsvormen worden aangeduid met het begrip verbonden partijen. Hieronder wordt verstaan een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

VISIE OP VERBONDEN PARTIJEN

Onze visie op verbonden partijen is gebaseerd op het uitgangspunt dat onze gemeente alleen participeert in verbonden partijen als daarmee de publieke taak is gediend. Er zijn diverse redenen om deel te nemen aan een verbonden partij. In de gemeenschappelijke regeling of in de statuten (bij een stichting of vennootschap) staat telkens de doelstelling van de betreffende rechtspersoon geformuleerd. Hoewel dat niet bij elke samenwerkingsvorm expliciet wordt vermeld, gaat het veelal om:

- Efficiencyvoordeel door grotere schaal;
- Risicospreiding;
- Grotere machtspositie ten opzichte van andere partijen in de markt;
- Onvoldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) in eigen huis;
- Beter kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

ZEGGENSCHAP IN DE PRAKTIJK

De invloed van de gemeenten verloopt via besturen van stichtingen, aandeelhouders en de raden van commissarissen en toezicht. In het bestuur van die stichtingen en ondernemingen zijn wij vertegenwoordigd. Via dat bestuur wordt onze invloed aangewend als het gaat om sturing op onder andere financiën, risico's en toekomstvisie. Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur en dat brengt met zich mee dat de directe invloed per definitie beperkt is. Als zich een meerderheid vormt voor of tegen een voorstel dan is de stem van de enkeling niet doorslaggevend en zal de minderheid zich ook moeten schikken. De democratische controle op de in dit overzicht genoemde 'partijen' waarmee de gemeente zich verbonden heeft, ligt bij de gemeenteraad. In de besturen zitten in de meeste gevallen leden van ons college en die verantwoorden zich tegenover de raad op de gebruikelijke wijze.

FINANCIËEL BELANG

Het financiële belang dat is gemoeid met de deelneming in verbonden partijen staat per instelling in de tabel onderaan deze paragraaf.

BELEIDSONTWIKKELINGEN ENKELE VERBONDEN PARTIJEN

Veiligheidsregio Fryslân (VRF)

Inleiding

De missie is een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan een veilig en gezond Fryslân. Of het nu om brand, infectieziekte of crisis gaat: proberen zoveel mogelijk incidenten, slachtoffers en schade te voorkomen. Veiligheidsregio Fryslân wil in deze periode onveranderd de stabiele partner voor Friese gemeenten zijn. De landelijke en regionale ontwikkelingen worden gevolgd. De Omgevingswet springt daarbij het meest in het oog. Veiligheid en gezondheid zijn belangrijke aspecten bij ruimtelijke vraagstukken.

De grootste kostenposten in 2018 zijn dezelfde als waar gemeenten ook mee te maken hebben, namelijk een stijging van de cao en de inflatie. De overige ontwikkelingen, zoals het investeren in het bestrijden van infectieziektes, arbeidshygiëne bij de brandweer en Brandveilig Leven, dragen ontegenzeggelijk bij aan een veiliger en gezonder Friesland. De begroting van VRF bestaat uit vier programma's: Gezondheid, Crisisbeheersing, Brandweer en Organisatie. De hieronder genoemde bedragen komen uit de begroting van de veiligheidsregio; het zijn bedragen die door de gemeenten gezamenlijk opgebracht moeten worden.

Gezondheid

- Veldnormen Infectieziektebestrijding en Medische Milieukunde

Op dit moment zijn de huidige normen voor infectieziektebestrijding en medische milieukunde slechts voor 75% ingevuld bij GGD Fryslân. In de bestuurscommissie Gezondheid is voorgesteld deze onderdelen op niveau te brengen. Dit betekent voor 2018 en daaropvolgende jaren een verhoging voor de Friese gemeenten van € 140.000.

- Arbeidshygiëne

(Inter)nationaal onderzoek doet vermoeden dat brandweermensen een verhoogde kans op kanker hebben door blootstelling aan rook en roet. Onderzoek van de Inspectie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (arbeidsinspectie) toont aan dat de huidige werkwijzen en beschermingsmiddelen van de brandweer niet toereikend zijn om veilig en gezond te werken. Hiervoor is structureel € 340.000 extra nodig. Dit bedrag is opgenomen in de begroting.

Brandweer

- Brandveilig Leven

Brandveilig Leven is het preventieprogramma van de brandweer. Om het bestaande niveau van activiteiten te behouden en invulling te geven aan de maatregelen voor het afhechten van 'Dekkingsplan 1.0' is structureel 2,5 fte extra nodig (nu 4 fte). De inzet van 6,5 fte komt overeen met de landelijke vuistregel: 1 fte medewerker Brandveilig Leven op 100.000 inwoners. Voor de personele uitbreiding is structureel € 142.000 extra nodig.

Organisatie

- Wet meldplicht datalekken

Het groeiende aanbod van data en de toenemende digitalisering zorgen ervoor dat informatiestructuur en bescherming van gegevens steeds belangrijker worden. Dit vraagt bij Veiligheidsregio Fryslân op korte termijn om een extra investering van € 70.000. Het bedrag wordt gebruikt voor een functionaris gegevensbescherming, coördinator privacy en aanvullende ICT-middelen voor databeveiliging. De kans is reëel dat dit niet de laatste uitzetting is op dit thema. Om de informatiestructuur behapbaar te maken en het risico op datalekken zo klein mogelijk te houden, verwacht men de komende jaren vaker extra middelen nodig te hebben.

FUMO

Per 1 januari 2014 is onze gemeente toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling FUMO. De zogenaamde basistaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht zijn ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling. De OWO-gemeenten hebben er bewust voor gekozen de zogenaamde plustaken in eigen beheer te blijven uitvoeren. Voor de uitvoering van deze plustaken zal vaak een extern advies moeten worden ingewonnen.

Het blijkt nog steeds moeilijk om een goede afstemming te krijgen tussen de geplande werkzaamheden en de werkelijk uitgevoerde werkzaamheden. Inmiddels is door de directeur van de FUMO een plan van aanpak opgesteld dat tot nieuwe afspraken moet leiden. Dit proces wordt in 2017 afgerond. Op basis van nieuwe wetgeving is de omvang van het basistakenpakket uitgebreid. Dit betekent dat de gemeenten meer taken ter uitvoering moeten onderbrengen bij de FUMO. Over de omvang hiervan en de consequenties voor de gemeente zal in 2017 duidelijkheid moeten komen.

Welstandszorg Hûs en Hiem

Op basis van de aanstaande Omgevingswet zal de huidige welstandszorg verdwijnen. Er wordt dan gesproken over ruimtelijke kwaliteit. Onder aansturing van de Vereniging van Friese Gemeenten start Hûs en Hiem een proces om te komen tot beschrijving van de ruimtelijke kwaliteit in Friesland en de borging daarvan. Uiteindelijk bepalen de gemeenten zelf hoe zij die borging zien en welke organisatievorm daar bij hoort.

Het huidige Hûs en Hiem en de wijze van welstandstoetsing verdwijnt daarmee op termijn. De impactanalyse Omgevingswet en de nieuwe gemeentelijke Omgevingsvisie waaraan op dit moment wordt gewerkt, spelen ook een rol in de beantwoording van de vraag hoe ruimtelijke kwaliteit in onze gemeente inhoud en vorm moet krijgen.

De Marrekrite

Voor aanleg en onderhoud van recreatieve voorzieningen in Friesland zijn vrijwel alle Friese gemeenten, waaronder onze gemeente, lid van de gemeenschappelijke regeling De Marrekrite. De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van meer dan 3.800 gratis aanlegplaatsen en het fietsknooppuntennetwerk. De Marrekrite werkt in de uitvoering van haar taken nauw samen met de Friese gemeenten, de provincie en overige betrokken partijen. Het beheer en onderhoud van routenetwerken (borden) in de provincie Fryslân, maar ook het aanleggen, aanpassen en uitbreiden van het wandel- en fietsknooppuntenstelsel is onderdeel van het werk van De Marrekrite. Het onderhoud van de fiets- en wandelpaden blijft een taak van de provincie respectievelijk de gemeenten.

Omrin

Wij zijn samen met alle Friese gemeenten (met uitzondering van Smallingerland) aandeelhouder van Afvalsturing Friesland (met handelsnaam Omrin).

Omrin is tot stand gekomen nadat de Friese gemeenten de wens tot een meer integrale samenwerking op het gebied van afval binnen de provincie hadden aangegeven.

Doelstelling van de samenwerking is een betere kostenbeheersing en meer invloed op het ketenbeheer. Voor de aangesloten gemeenten brengt dit ten aanzien van de afvalstromen huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk restafval en GFT een leveringsplicht aan Omrin met zich mee. De visie van Omrin luidt: 'toonaangevend in inzameling en be- en verwerking, terugwinnen van grondstoffen en productie van duurzame energie'.

Omrin is zichtbaar in ontwikkeling en geeft inhoud aan de transitie van afval naar grondstof. Als partner binnen het concept Circulair Fryslân is Omrin vanuit het perspectief afval, aanjager van circulaire economie. Ter uitvoering van die laatste rol wordt er op de locatie De Wierde te Heerenveen nu een installatie gebouwd om kunststof verpakkingsafval te sorteren. De installatie is geschikt voor apart ingezameld kunststof verpakkingsafval, maar ook voor machinaal gescheiden kunststof. De sorteerinstallatie scheidt de verschillende kunststofstromen in vijf monostromen. Deze fracties zijn goed geschikt voor recycling.

Sociale werkvoorziening Fryslân en Caparis NV

Caparis NV is het uitvoeringsbedrijf van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) voor de SW Fryslân. Gemeente Weststellingwerf is samen met zeven andere gemeenten een gemeenschappelijke regeling van colleges aangegaan voor de uitoefening van de bestuurlijke bevoegdheden met betrekking tot deze wettelijke taak. Deze acht gemeenten zijn tevens aandeelhouder van het uitvoeringsbedrijf Caparis NV. De GR-gemeenten financieren de arbeidsplaatsen middels het doorsluizen van de rijkssubsidie voor de loonkosten.

De WSW is een van de pijlers in de Participatiewet die per 1 januari 2015 in werking is getreden. De WSW is per die datum gesloten voor nieuwe instroom. Iedereen die op 31 december 2014 een dienstverband had in het kader van de WSW, behoudt zijn/haar rechten. Dit betekent dat de natuurlijke afbouw van de WSW nog ruim 30 jaar in beslag kan nemen. De gezamenlijke gemeenten (als aandeelhouders van Caparis NV en bestuurders in de GR SW Fryslân) achten dit een onwenselijk scenario. In 2017 zijn plannen om te komen tot een herstructurering van Caparis NV door het GR-bestuur en de aandeelhouders verder gefinetuned met de andere stakeholders: de Raad van Commissarissen en directie van Caparis NV. Snelheid, zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid zijn belangrijke voorwaarden voor de herstructurering. Wij gaan ervan uit dat de directiewissel bij Caparis NV in 2017 een positief effect heeft op de voortgang en gezamenlijkheid in dit proces.

Niet helemaal los van de herstructurering, maar vooral ingegeven door het creëren van een lokale, vitale arbeidsmarkt voor alle doelgroepen en door de wettelijke verplichtingen in de Participatiewet, bestaat de wens dat wij het werkgeverschap van Caparis NV overnemen van ongeveer 32 SW-medewerkers (met behoud WSW-cao) die sinds jaar en dag werkzaam zijn in het openbaar groenonderhoud van onze gemeente. Dit streven heeft feitelijk zijn beslag gekregen op 1 april 2017. Het is de bedoeling dat deze werknemers formeel op 1 oktober 2017 bij ons in dienst komen.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Wij nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en vennootschappen:

1. Overzicht Gemeenschappelijke regeling waarin de gemeente deelneemt

Gemeenschappelijke Regeling Bestuursacademie Noord-Nederland	
Vestigingsplaats	Groningen
Doel deelname	Voorzien in wachtgeldverplichtingen voormalige werknemers
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Gemeenten, provincies, waterschappen in de drie noordelijke provincies
Belang	Geen
Ontwikkelingen 2018	Geen
Vermogen	Niet van toepassing
Resultaat 2016	Niet van toepassing
Portefeuillehouder	Van de Nadort

Veiligheidsregio Fryslân		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2018 Veiligheid € 1.262.897 Gezondheidszorg € 900.374	
Ontwikkelingen 2018	Toename van investering in het bestrijden van infectieziektes, verbeteren van arbeidshygiëne, verhogen van de veiligheid bij de brandweer en beschermen digitale beveiliging.	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 2.116.031 € 2.342.000	Vreemd vermogen € 52.702.090 € 53.791.000
Resultaat 2016	€ -166.000	
Portefeuillehouder	Van de Nadort	

FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving)		
Vestigingsplaats	Grou	
Doel deelname	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD), expertisebundeling door samenwerken	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2018 € 900.374	
Ontwikkelingen 2018	De FUMO functioneert als de backoffice voor gemeenten en provincie. Het loket voor aanvragers blijft bij de bevoegde gezagen van deze taken. Doel van de FUMO is het realiseren van een goede leefomgeving en natuurlijk het leveren van goede producten.	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 1.159.785 € 430.704	Vreemd vermogen € 1.272.531 € 1.652.068
Resultaat 2016	€ -410.903	
Portefeuillehouder	Kloosterman	

GR Hus en Hiem		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Kennis, inwinnen van deskundige en onafhankelijke adviezen	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten, behalve Tytsjerksteradiel	
Belang	In principe budgettair neutraal. Kosten worden in rekening gebracht bij aanvrager vergunning.	
Ontwikkelingen 2018	Zie tekst paragraaf.	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 183.764 € 165.742	Vreemd vermogen € 77.250 € 107.080
Resultaat 2016	€ -18.022	
Portefeuillehouder	Trompetter	

Recreatieschap voor het Friese Waterland "De Marrekrite"		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	provincie Fryslân en diverse Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2018 € 25.015 inclusief bijdrage baggerfonds. Het eigen vermogen is onderverdeeld in diverse fondsen: onderhouds-, bagger- en ontwikkelingsfonds. Deze fondsen zijn bestemmingsreserves en worden aangewend voor de uitvoer van taken, bijvoorbeeld groot vervangingsonderhoud.	
Ontwikkelingen 2018	Duurzame (vervangings)investeringsopgave in de recreatieve voorzieningen in Fryslân.	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 4.196.000 € 4.410.000	Vreemd vermogen € 730.000 € 634.000
Resultaat 2016	€ 214.560	
Portefeuillehouder	Kloosterman	

OLAF / OMRIN	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie
Deelnemers buiten Weststellingwerf	provincie Fryslân en de Friese gemeenten
Belang	Zie onder OMRIN
Ontwikkelingen 2018	Zie onder OMRIN
Vermogen	Zie onder OMRIN
Resultaat 2016	Zie onder OMRIN
Portefeuillehouder	Jongebloed

GR SW Fryslân		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering van de Wet sociale voorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel	
Belang	Exploitatiebijdrage 2018 € 4.575.411 (SW-loonkosten incl. opslag)	
Ontwikkelingen 2018	Zie tekst paragraaf sociale werkvoorziening Fryslân en Caparis NV	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
01-01-2016	€ 697.000	€ 12.830.000
31-12-2016	€ 690.000	€ 8.266.000
Resultaat 2016	€ -7.000	
Portefeuillehouder	Trompetter	

2. Lijst met stichtingen waarin de gemeente deelneemt

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen	
Belang	Deelname € 120.892	
Ontwikkelingen 2018	Voorkomen schuldproblematiek.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
01-01-2016	€ 1.989.000	€ 30.095.000
31-12-2016	€ 2.450.000	€ 32.864.000
Resultaat 2016	Niet bekend	
Portefeuillehouder	Trompetter	

Stichting FRIGEM	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Krachtenbundeling aandeelhouders (voormalig) Essent
Opmerking	Gezamenlijke vertegenwoordiging oud-aandeelhouders NV FRIGEM in aandeelhoudersvergadering (voormalig) Essent. Lid college in bestuur
Belang	Geen
Ontwikkelingen 2018	Er worden geen gemeentelijke taken uitgevoerd.
Vermogen	Niet van toepassing
Resultaat 2016	Niet van toepassing
Portefeuillehouder	Jongebloed

Stichting Comprix (openbaar primair onderwijs)		
Vestigingsplaats	Wolvega	
Doel deelname	Voldoen aan wettelijke taak inzake instandhouding van kwalitatief goed openbaar primair onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.	
Belang	Indirect in relatie tot onder doel genoemde wettelijke taak, alsmede financieel toezicht door goedkeuring van begroting en rekening van de stichting.	
Ontwikkelingen 2018	Geen specifieke ontwikkelingen	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 2.634.989 € 3.203.762	Vreemd vermogen € 4.107.353 € 4.254.658
Resultaat 2016	€ 568.296	
Portefeuillehouder	Kloosterman	

Stichting Openbare Verlichting		
Vestigingsplaats	Sneek	
Doel deelname	Samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en gezamenlijke inkoop van duurzame energie.	
Belang	Jaarlijkse bijdrage van circa € 21.500 voor onderhoud, beheer en inkoop energie.	
Ontwikkelingen 2018	De rechtsvorm van Stichting Openbare Verlichting Fryslân (SOVF) zal op korte termijn veranderen van een stichting in een coöperatieve vereniging. De deelnemers aan de stichting hebben hiertoe besloten omdat een coöperatieve vereniging beter past bij de activiteiten van de SOVF. Dit houdt ook in dat de naam zal worden gewijzigd. Verdere professionalisering van de Stichting Openbare Verlichting Fryslân op het gebied van beheer openbare verlichting en inkoop energie.	
Vermogen	Niet van toepassing	
Resultaat 2016	Niet van toepassing	
Portefeuillehouder	Jongebloed	

3. Lijst deelnemingen in vennootschappen

Caparis NV		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering geven aan de WSW	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel	
Belang	De gemeente is aandeelhouder.	
Ontwikkelingen 2018	Herstructurering 2017, zie paragraaf sociale werkvoorziening Fryslân en Caparis NV	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 10.131.000 € 13.920.000	Vreemd vermogen € 13.210.000 € 9.966.000
Resultaat 2016	€ 3.789.000	
Portefeuillehouder	Trompetter	

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel deelname	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Belang	Deelname 58.071 aandelen à € 2,50 = € 145.178	
Ontwikkelingen 2018	Geen specifieke ontwikkelingen.	
Vermogen 01-01-2016 31-12-2016	Eigen vermogen € 4.163.000.000 € 4.486.000.000	Vreemd vermogen € 145.348.000.000 € 149.514.000.000
Resultaat 2016	€ 369.000.000	
Portefeuillehouder	Jongebloed	

OMRIN (Afvalsturing Friesland NV)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Het afval van overheden en bedrijven op een professionele en milieuhygiënisch verantwoorde manier inzamelen, bewerken en verwerken.	
Belang	Deelname 120 aandelen à € 450 = € 54.000	
Ontwikkelingen 2018	Investeren in een kunststofscheider op locatie De Wierde te Heerenveen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
01-01-2016	€ 43.108.000	€ 183.242.000
31-12-2016	€ 44.721.000	€ 180.871.000
Resultaat 2016	€ 1.330.000	
Portefeuillehouder	Jongebloed	
*VANG staat voor "Van Afval Naar Grondstof"		

PARAGRAAF GRONDBELEID

Portefeuillehouder	Trompetter
Organisatie	Ruimte

ALGEMEEN

Jaarlijks actualiseren wij de grondexploitaties. Kosten, opbrengsten en fasering worden dan opnieuw kritisch bekeken. In de huidige grondexploitaties zijn voorzichtige aannames gedaan wat betreft uitgifte. De exploitaties van de plangebieden Lindewijk en industrieterreinen De Plantage en Uitbreiding Schipsloot hebben nog een lange looptijd. De aantrekkende economie heeft zich vertaald in de verkoop van twee kavels op onze bedrijventerreinen. Ook de woningmarkt is weer in de lift en heeft al geleid tot diverse reserveringen op kavels. De reserveringsperiode wordt door de belangstellenden gebruikt om de haalbaarheid van de plannen te onderzoeken zowel qua bouwplan als financieel. De reguliere reserveringstermijn van drie maanden blijkt hiervoor niet altijd voldoende, zodat er ook gebruik wordt gemaakt van het verlengen van de reserveringstermijn tegen betaling van een vergoeding.

Op basis van de aangepaste nota Grondbeleid 2017 wordt afhankelijk van de situatie een actief of faciliterend grondbeleid uitgevoerd. Dit is niet veranderd ten opzichte van de vorige nota Grondbeleid. Van actief grondbeleid is sprake wanneer de regie (en dus ook de risico's) bij de gemeente liggen. Er zijn zeven actieve grondexploitaties bestaande uit drie bedrijventerreinen en vier woningbouwlocaties. Bij faciliterend grondbeleid liggen de risico's bij een derde partij. Het merendeel van de aanpassingen in de nota Grondbeleid 2017 is vastlegging van reeds bestaand beleid. De belangrijkste nieuwe beleidsregels komen voort uit gewijzigde wet- en regelgeving (BBV).

In de Lindewijk zijn nog voldoende bouwmogelijkheden zodat er vooralsnog geen behoefte is aan een nieuw uitbreidingsplan in Wolvega. Dit sluit ook prima aan op de gemeentelijke woonvisie en de nieuwe bevolkings- en huishoudensprognoses van de provincie Fryslân. Naast de Lindewijk zijn er op de voormalige locatie van de Renbaanschool in Noordwolde nog diverse bouwmogelijkheden. Tevens zijn vier kavels ten behoeve van woningbouw aan de Heerenveenseweg te Wolvega in de tweede helft van 2017 in de verkoop gegaan.

Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd bij de jaarlijkse planning- & controlcyclus. Dit betekent dat jaarlijks de grondexploitaties bij de jaarrekening worden geactualiseerd. Bij de begroting worden bijvoorbeeld de kosten, fasering en verkoopritme getoetst aan de hand van de ramingen. Bij de ontwikkelingen van de bouwgrond in exploitatie (BIE) is per exploitatie de raming aan verkopen met de huidige verwachting aangegeven. De resultaten zullen worden verwerkt bij de jaarrekening 2018.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Met terugwerkende kracht is per 1 januari 2016 de Vennootschapsbelasting ingevoerd voor ondernemingsactiviteiten in fiscale zin van gemeenten. Korthedshalve verwijzen wij naar de algemene tekst voor de Vennootschapsbelasting.

MARKETING

Door de aantrekkende economie neemt de belangstelling voor bouwkavels en nieuwbouw weer toe. Zoals hiervoor aangegeven, is dit merkbaar door een toename van het aantal reserveringen. Om de bouwmogelijkheden voor nieuwbouw en vestigingsmogelijkheden voor bedrijven bekend te maken, zijn de volgende acties ondernomen:

- vernieuwing website www.lindewijk.nl;
- uitgifte woningbouwkavels aan het Heideblauwtje;
- bouwbord geplaatst op locatie voormalige Renbaanschool;
- uitgifte woningbouwkavels aan de Heerenveenseweg te Wolvega.;
- 24 juni 2017 Lindewijk Héérlijk Wonendag;
- 30 september 2017 Rondje Lindewijk en NVM Open Huizen Dag met aandacht voor nieuwbouwmogelijkheden op de voormalige locatie Renbaanschool;
- informatie op www.weststellingwerf.nl aangepast met bouw- en vestigingsmogelijkheden.

BOUWGROND IN EXPLOITATIE (BIE)

Hieronder worden per grondexploitatie de recente ontwikkelingen vermeld:

De Tuinen te Wolvega

Er zijn nog twee kavels in De Tuinen te koop. Binnen de grondexploitatie is de verkoop van één kavel zowel in 2017 als in 2018 geraamd. Eén kavel is gereserveerd. Wanneer de belangstellende besluit over te gaan tot koop, dan zal dit waarschijnlijk in 2018 plaatsvinden.

Lindewijk te Wolvega

Op 1 mei 2017 is de geactualiseerde grondexploitatie Lindewijk deelgebied 1 voor 2017 en volgende jaren door de gemeenteraad vastgesteld, met een positief saldo van ongeveer € 930.000 op contante waarde. De einddatum van de grondexploitatie is vastgesteld op 31 december 2023. In de nieuwe grondexploitatie is meer differentiatie toegepast in de diverse bouwcategorieën, hetgeen resulteert in kleine variaties in de grondprijs zowel naar beneden als naar boven. Over het algemeen is de jaarlijkse prijsstijging van 1% toegepast.

De woningmarkt toont herstel in het goedkopere segment en ook voor de particuliere woningbouw trekt de markt aan. Dit uit zich in een toegenomen bouwactiviteit. Het betreft in de Lindewijk deels gronden die al eerder aan de woningcorporaties zijn verkocht. Het woongebied Kleine Vuurvlinder is nu volgebouwd. De zogenaamde cluster E is bouwrijp gemaakt om aan de vraag naar bouwkavels in het goedkopere segment te kunnen blijven voldoen. Daar is voor de eerste 16 woningen een optie verleend en verlengd. Langs de Dagpauwoog/Distelvlinder is een optie verleend voor de ontwikkeling van 14 rijwoningen. De hofjes aan de Dagpauwoog en het eerste gedeelte van de Aurelia zijn woonrijp gemaakt. De verkoop van 14 bouwkavels aan het Heideblauwtje is in juni 2017 van start gegaan.

Oldeholtpade Noord Oost

Er zijn nog twee particuliere kavels te koop in dit plangebied. Deze exploitatie loopt t/m 2019 waarbij de verkoop van één kavel in respectievelijk 2017 en 2018 is geraamd. Er is onlangs één kavel gereserveerd en het is nog twijfelachtig of deze verkoop wordt gerealiseerd in 2017. Als de geraamde verkoop in 2017 niet wordt gerealiseerd, zal dit beperkte invloed hebben op het verwachte positieve eindresultaat.

Ontwikkelingslocatie voormalige Renbaanschool te Noordwolde

De vier ontwikkelingslocaties voor projectmatige bouw zijn in optie bij plaatselijke aannemers/ontwikkelaars. De bouwplannen van drie locaties zijn nog in ontwikkeling en van één bouwplan is de verkoop van de woningen reeds gestart. De afwikkeling van de eerste ontwikkelingslocatie zal naar verwachting eind 2017 plaatsvinden. In de grondexploitatie zijn voor 2017 twee ontwikkelingslocaties geraamd als verkoop. Ingeval dit niet of deels wordt gerealiseerd, zal dit een klein nadelig financieel gevolg hebben op het verwachte eindresultaat.

De Plantage te Wolvega

Ondanks de toenemende belangstelling voor bedrijventerreinen, is er één verkoop gerealiseerd in 2017. Voor 2017 is de verkoop van vier kavels geraamd.

Tot de grondexploitatie van De Plantage behoren ook de woningbouwkavels aan de Heerenveenseweg. De verkoop van vier kavels is in het najaar van 2017 gestart. De grondprijzen (vrij op naam) zijn vastgesteld op basis van een taxatie door een lokale makelaar. De grondprijzen zijn lager dan geraamd en zorgen voor een minderopbrengst van circa € 25.000. De voor 2017 geraamde verkopen zijn voor deze exploitatie onzeker. Dit heeft in combinatie met een lagere verkoopprijs een nadelig financieel gevolg voor de grondexploitatie.

Noord West III te Wolvega

Er is nog één zichtlocatie te koop, waarvan de verkoop in 2018 is geraamd. De looptijd van deze exploitatie is t/m 2019. Het in 2016 verplaatste bedrijf naar dit plangebied is landschappelijk ingepast met een aarden wal voorzien van beplanting.

Uitbreiding Schipsloot te Wolvega

In dit plangebied is de combinatie wonen/werken mogelijk. De grondprijs van € 125 excl. BTW is verlaagd. De nieuwe grondprijs is gebaseerd op een prijs van € 115 per m² excl. BTW voor het deel bedrijfswoning (circa 500 m²) en de resterende oppervlakte € 60 per m² excl. BTW. Tevens zullen de bouwmogelijkheden op deze kavels planologisch worden verruimd.

Een lokaal bedrijf heeft een kavel gekocht op dit bedrijventerrein. Daarnaast zijn er nog een drietal verkopen geraamd waarvan de realisatie onzeker is.

VERWACHTE RESULTATEN IN 2018

Voor een overzicht van de ontwikkeling van de boekwaarden van de bouwgronden in exploitatie wordt verwezen naar onderstaand overzicht.

bedragen x € 1.000						
Boekwaarden Bouwgrond in exploitatie	Verwachting 2018					
	Boekw. 1-1-2018	Kosten	Opbrengst	Resultaat	Overige mutaties	Boekw. 31-12-2018
<u>Woningbouw</u>						
410 Wolvega de Tuinen	238	40	221	-	-	57
415 Wolvega Lindewijk deelgebied 1	6.194	1.399	2.259	-	-	5.334
411 Oldeholtpade Noord Oost	-120	49	145	-	-	-216
362 Noordwolde locatie Renbaanschool	214	97	407	-	-	-95
Totaal woningbouw complexen	6.527	1.586	3.032	-	-	5.081
<u>Industrie complexen</u>						
412 Wolvega Noord West III	257	31	281	-	-	6
413 Wolvega Schipsloot	4.860	184	385	-	-	4.659
414 Wolvega De Plantage	1.861	165	570	-	-	1.457
Totaal Industrie complexen	6.977	380	1.236	-	-	6.122
Totaal bouwgrond in exploitatie	13.504	1.966	4.268	-	-	11.203

PARAGRAAF HET 'HEK' BINNEN HET SOCIAAL DOMEIN

Portefeuillehouder	Trompetter
Organisatie	Sociaal domein

INLEIDING

Op 1 januari 2015 werd de gemeente via decentralisaties (3 D's) verantwoordelijk voor vrijwel alle taken op het gebied van het Sociaal domein. De decentralisaties hadden als doel de zorg en ondersteuning beter en overzichtelijker te regelen. De overdracht van taken ging gepaard met ingrijpende bezuinigingen.

We hadden tot 2015 geen ervaring met de nieuwe taken en de toekomst was omgeven met onzekerheden. Uw raad heeft daarom besloten vanaf 2015 alle middelen met betrekking tot de problematiek vanuit het individu te plaatsen binnen het 'Hek'. Het 'Hek' omvat de rijksmiddelen voor Jeugdzorg, Wmo, Participatie en BUIG. Ook zijn de gemeentelijke middelen die tot 2015 aan het Sociaal domein werden besteed en gericht zijn op individuele problematiek, aan het 'Hek' toegevoegd. Hieronder vallen onder andere de uitvoeringskosten op het gebied van werk, inkomen en zorg (inclusief backoffice), inclusief het benodigde budget voor de gebiedsteams en Dienst in Bedrijf. Ook zijn de middelen voor minimabeleid en de aanvullende middelen op het BUIG-budget aan het 'Hek' toegevoegd. De beleidsdoelstellingen en voornemens voor nieuw beleid zijn weergegeven in programma 6.

Inmiddels hebben we nu ruim twee jaar ervaring met de nieuwe taken van het Sociaal domein. Procesmatig en administratief beginnen zaken steeds meer op hun plek te vallen. Toch blijft er nog een wereld te winnen op het gebied van informatieverstrekking.

Aan de hand van de risico's wordt getracht beheersmaatregelen te nemen om zo de (mogelijke) impact en omvang van de risico's terug te dringen en kansen te benutten. Eventuele financiële mee- en tegenvallers moeten binnen het 'Hek' worden opgevangen.

LANDELIJKE BELEIDSWIJZIGINGEN EN JURISPRUDENTIE WMO

- Bij Beschermd Wonen is sprake van een grotere instroom dan verwacht. Op dit moment wordt dit risico primair ondervangen vanuit de centrumgemeente en uiteindelijk door alle Friese gemeenten gezamenlijk. Binnen de Friese gemeenten is afgesproken dat overschotten of tekorten eerst naar rato worden gedeeld. Onduidelijk is of het rijk op basis van actuele ontwikkelingen gaat bijstellen;
- De inkomensgrens waarbij een eigen bijdrage is verschuldigd, is door het rijk verhoogd. Voor de gemeente betekent dit dat er minder aan eigen bijdrage wordt ontvangen. Het is niet duidelijk of de door het rijk geboden compensatie afdoende is om dit verlies te dekken. Het verhogen van de inkomensgrens kan een aanzuigende werking op de aanvragen hebben;
- Het rijk heeft per AMvB regels gesteld voor prijs-kwaliteitsverhouding van zorgdiensten. Voor dit moment is er geen effect op de tarifiering van Weststellingwerf. Voor de lange(re) termijn is dit niet uit te sluiten;
- De problemen van het toepassen van algemene voorzieningen bestaan nog steeds. In principe is een algemene voorziening 'drempelloos' toegankelijk voor alle burgers en moet elke melding individueel beoordeeld en onderzocht worden;
- Recente uitspraken dat vermogen en inkomen geen grond tot weigering van een voorziening zijn, zijn niet van invloed omdat dat dit in Weststellingwerf niet gebeurt;
- Over de scheidslijnen voor vervoer bij behandeling in het ziekenhuis is nog geen uitspraak.

NIEUWE EU-PRIVACYREGELS PER 25 MEI 2018

Vanaf 25 mei 2018 moeten gemeenten zich aan de nieuwe privacyregels houden (zie: Europese Ster 860). Voor die datum moet de gemeente een functionaris voor gegevensbescherming aanstellen. Hierin is voorzien. De gemeente is verplicht om, daar waar persoonsgegevens verwerkt worden, de bepalingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) toe te passen zonder tussenkomst van de nationale wetgever.

Wanneer er inbreuk in verband met persoonsgegevens plaatsvindt, moet de gemeente dit melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De gemeente moet een datalek binnen 72 uur melden. Wanneer de inbreuk een hoog risico met zich meebrengt voor de rechten en vrijheden van betrokkenen, dient deze persoon in duidelijke en eenvoudige taal ingelicht te worden. Het schenden van verplichtingen uit de verordening kan een boete tot gevolg hebben.

DOORVERWIJZINGEN NAAR NIET GECONTRACTEERDE PARTNERS

Volgens de Jeugdwet zijn huisarts, medisch specialist, jeugdarts en jeugdhulpaanbieder (na verwijzing) gebonden aan het gecontracteerde aanbod van de gemeente. Zij mogen dus niet verwijzen naar een jeugdhulpaanbieder waar de gemeente geen contract mee heeft. Niet-gecontracteerde hulp hoeft de gemeente niet te vergoeden als passende jeugdhulp vanuit een contractpartner beschikbaar is. In bijzondere, specifieke gevallen kan het college de hardheidsclausule toepassen en tot maatwerkafspraken komen. Inmiddels zijn er redenen om meer naar de letter en geest van de Jeugdwet te handelen:

- directe verwijzers kunnen via het Slim Telefoonboek het aanbod van de beschikbare gecontracteerde jeugdhulpaanbieders per (Friese) gemeente raadplegen;
- het Slim Telefoonboek wordt door gecontracteerde jeugdhulpaanbieders zelf gevuld;
- lokale aanbieders kunnen bij de OWO-gemeenten in 2017 snel gecontracteerd worden (snelle toegang is mogelijk binnen voorwaarden);
- wanneer een jeugdige en/of de ouder(s)/verzorger(s) toch willen dat de niet-gecontracteerde jeugdhulpaanbieder de zorg gaat leveren, dan kan dat voor eigen rekening. Bij zwaarwegende redenen kan een PGB worden aangevraagd bij de gemeente.

Met bovenstaande aanpak zijn het mogelijke risico en de financiële impact van doorverwijzingen naar niet-gecontracteerde partners geminimaliseerd.

ZORGAANBIEDERS LEVEREN NIET TIJDIG EN/OF NIET JUIST DECLARATIES EN FACTUREN AAN

Het risico van niet-tijdige en niet-juiste aanlevering is ten aanzien van de zorgtoewijzing en facturatie aanzienlijk teruggedrongen met het in gebruik nemen van het Gemeentelijk Gegevens Knooppunt (GGK). De voornaamste knelpunten die er nog zijn, richten zich hoofdzakelijk op de administratie bij enkele specifieke instellingen en/of het indienen van juiste en volledige verantwoordingen. Met name het ontbreken van een goedkeurende accountantsverklaring van de Sociale VerzekeringsBank (SVB) en van Jeugdhulp Fryslân (JHF) over 2016 heeft de gemeentelijke verantwoording geraakt.

Op regionaal niveau trekt de gemeente Weststellingwerf nauw op met de andere Friese gemeenten om te komen tot een verdere verbetering. Ambtelijk wordt geparticipeerd in een pilot Horizontaal toezicht. Deze pilot richt zich op grote zorgaanbieders en is bedoeld om eerder in een verantwoordingsjaar zicht te krijgen op de rechtmatigheid van de verantwoorde zorg.

VOORTGANG EN PLANNING GROEN IN BEDRIJF/WSW

Bij vier van de acht besturende en aandeelhoudende gemeenten van GR SW Fryslân en Caparis NV is de beweging geweest naar Groen zelf doen. Deze beweging geeft een impuls aan de herstructurering van Caparis NV en heeft impact op de aanpassing van de Governance van de SW-constellatie.

De afhandeling van Groen zelf doen is losgekoppeld van de bredere herstructurering. Die afhandeling vindt in de tweede helft van dit jaar plaats. Elementen in die afhandeling zijn ondermeer de formele overdracht van de arbeidsovereenkomsten van SW-medewerkers aan de gemeente, formele overdracht van roerende goederen en materieel en het afdekken van frictie en eventuele frictiekosten.

Op dit moment werkt Caparis in afstemming met de acht gemeenten aan het bredere herstructureringsplan. Daarin komen aspecten als Governance, intergemeentelijke samenwerking, gedwongen winkelnering en preferred suppliership ongetwijfeld aan de orde.

In de begroting 2017 (p. 104-105) is de inschatting gemaakt dat, op basis van het toen bekende risicoprofiel, de omvang zich beweegt tussen € 0,5 miljoen en € 1 miljoen. Inmiddels heeft het college een aantal beheersmaatregelen getroffen, waardoor de omvang van de risico's af neemt. De omvang van het risicoprofiel in de begroting 2018 beweegt zich nu tussen € 0,1 miljoen en 0,5 miljoen.

BEGROTING SOCIAAL DOMEIN "T HEK"

bedragen x € 1.000					
Begroting van het 'Hek' binnen Sociaal domein (volgens taakveldenindeling)	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten					
Arbeidsparticipatie	1.059	1.118	1.028	1.009	1.009
Begeleide participatie	5.321	4.904	4.862	4.871	4.875
Geëscaleerde zorg 18+	640	716	691	666	666
Geëscaleerde zorg 18-	253	267	267	267	267
Inkomensregelingen	8.808	9.620	9.630	9.631	9.533
Maatwerkdienstverlening 18+	4.805	4.660	4.605	4.558	4.558
Maatwerkdienstverlening 18-	3.678	3.596	3.442	3.313	3.313
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	700	697	697	697	697
Wijkteams	1.232	1.187	1.160	1.160	1.160
Totaal Lasten	26.496	26.766	26.381	26.171	26.079
Baten					
Arbeidsparticipatie	-68	-68	-23	-23	-23
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-7.021	-7.547	-7.547	-7.547	-7.547
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-470	-470	-470	-470	-470
Integratieuitkering Sociaal domein	-14.589	-14.482	-14.115	-13.899	-13.807
Integratieuitkering WMO	-2.423	-2.435	-2.435	-2.435	-2.435
Overige eigen dekkingsmiddelen	-1.924	-1.763	-1.791	-1.797	-1.797
Totaal Baten	-26.496	-26.766	-26.381	-26.171	-26.079
Saldo Lasten en Baten	-	-	-	-	-

PARAGRAAF STREEKAGENDA

Portefeuillehouder(s)	Kloosterman, Trompetter en Jongebloed.
Organisatie	Ruimte en Sociaal domein

ALGEMEEN

In 2017 is intensief gediscussieerd over de doelstellingen en de proces- en werkafspraken binnen de Streekagenda. Eind 2017 zijn de nieuwe afspraken vastgelegd/bevestigd. 2017 is het eerste jaar dat is gewerkt met een zogenaamd gebiedsbudget. Geconstateerd is dat dit budget in de huidige vorm meer moet worden gezien als een financieel instrument ter uitvoering van provinciaal beleid. Op basis van de ervaringen in 2017 en de nieuwe proces- en werkafspraken zal er een discussie moeten plaatsvinden over hoe we verder gaan met het gebiedsbudget.

Het totale provinciale budget dat beschikbaar is gesteld als gebiedsbudget voor de jaren 2016 - 2019 bedraagt € 16,5 miljoen.

Het gaat hierbij om de volgende beleidsvelden:

- duurzame energie € 1 miljoen;
- cultuurtoerisme en plattelandsrecreatie € 2 miljoen;
- gemeentelijke fietsroutes € 4 miljoen;
- pilots veenweidevisie € 9 miljoen;
- aandachtsgebieden Oosterwolde en Noordwolde € 0,5 miljoen.

Om aanspraak te kunnen maken op deze middelen moeten de projecten bijdragen aan het realiseren van de provinciale doelen en zijn opgenomen in het jaarplan van de betreffende regio. De ervaring van 2017 leert dat de projecten die prioriteit hebben binnen de regio vaak niet of onvoldoende bijdragen aan het realiseren van de provinciale doelstellingen en derhalve niet in aanmerking komen voor een bijdrage vanuit het gebiedsbudget. Voorbeelden hiervan zijn de kwalitatieve upgradering van het fietspad langs de Linde en het opknappen van het parkeerterrein bij de Oldelamerbrug.

Procesmatig is de mogelijkheid geboden om tussentijds projecten toe te voegen aan het jaarplan. Ten behoeve hiervan zijn plannen voor de aanpak van het gebied Driewegsluis en elementen uit de gebiedsopgave Rottige Meente nader geconcretiseerd in de hoop dat hiervoor een bijdrage kan worden verkregen waarmee de kans op uitvoering wordt vergroot. Voor 2018 zullen de plannen in beschrijving beter worden afgestemd op de beleidsdoelen van de provincie om zo aanspraak te kunnen maken op het gebiedsbudget.

Binnen de Streekagenda is een indeling gemaakt in vier thema's:

Thema Groenblauw

Aan het landschapsbeleidsplan wordt nog gewerkt. De kwaliteit van het landschap is erg belangrijk voor de regio en zal via diverse uitvoeringsprojecten tot uitdrukking komen.

Thema Leefbaarheid

De demografisch ontwikkeling en de aanwijzing als anticipeerregio zijn de komende jaren sturend in beleidsvraagstukken die vooral raakvlak hebben met het begrip 'leefbaarheid' en de kwaliteit van de woningvoorraad.

Thema Economie

Het MKB heeft een belangrijk aandeel in de economie in Zuidoost-Friesland. Vanuit de Streekagenda willen wij een faciliterende, voorwaardenscheppende en stimulerende rol spelen. Daarbij blijven wij alert op de wisselwerking met de andere beleidsterreinen zoals leefbaarheid.

Binnen dit thema wordt ook gediscussieerd over de noodzaak van een regionale detailhandelsvisie. De provincie ziet hiervoor aanknopingspunten binnen het uitgevoerde koopstromenonderzoek.

Thema Duurzaamheid

Aanvullend op de inzet om te komen tot energiebesparing en het meer gebruiken maken van duurzame energie, is hier ook het verduurzamen van de bestaande (particuliere) woningvoorraad een item. Doel van het verduurzamen van de woningvoorraad is mensen in de gelegenheid te stellen langer in hun woonruimte/omgeving te blijven wonen. In regionaal verband willen we meer invulling geven aan de energietransitie die voldoet aan de uitgangspunten van het klimaatakkoord van Parijs.

Projecten die nog op de uitvoeringsagenda staan zijn onder meer :

- afronden van het project dorpen in het groen;
- integrale Stedelijke Vernieuwing (aula locatie Noordwolde en herstructurering gebied Ds. Reitsmastraat/Ds. Van der Tuukstraat);
- uitvoeren regionaal uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme;
- gebiedsopgave Rottige Meente;
- veenweidevisie, pilot Rottige Meente;
- Zicht op de Lende;
- fietspad langs de Linde;
- aanleg ontbrekende schakel fietspad tracé Kontermansweg/Lolkemabruggetje;
- aandachtsgebied Noordwolde.

FINANCIEEL

Voor de volgende uitvoeringsprojecten zijn al middelen beschikbaar: afronden dorpen in het groen, integrale stedelijke vernieuwing, gedeelte van uitvoering gebiedsopgave Rottige Meente, Zicht op de Lende, aandachtsgebied Noordwolde en de kwalitatieve upgrading van het fietspad langs de Linde.

Uiteenzetting van de financiële positie

OVERZICHT VAN LASTEN EN BATEN

Per onderdeel van het programmaplan vind u hieronder de totalen van de lasten en baten. Ook het totaal van de mutaties reserves staat in dit overzicht. Het begrote resultaat voor de jaren 2018 tot en met 2021 staat onderaan.

OVERZICHT

bedragen x € 1.000					
Overzicht lasten en baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Exploitatie					
Lasten					
0 Bestuur en Organisatie	2.185	2.058	2.143	2.083	2.118
1 Openbare Orde en Veiligheid	1.454	1.508	1.522	1.536	1.553
2 Verkeer, Wegen, Water en Groen	5.984	5.879	5.748	5.779	5.710
3 Economische Zaken	666	602	630	557	576
4 Onderwijs	3.983	3.640	3.403	3.581	3.444
5 Sport, Cultuur en Recreatie	2.868	3.199	3.126	3.129	3.033
6 Maatschappelijke en Sociale Voorzieningen	28.044	28.898	28.528	28.393	28.163
7 Volksgezondheid en Milieu	6.577	6.253	6.306	6.367	6.354
8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	3.648	3.258	2.927	2.911	3.110
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	4.006	3.955	3.839	3.723	3.604
Overzicht kosten overhead	12.708	12.381	12.046	12.077	12.152
Overzicht onvoorziene uitgaven	448	472	1.022	1.097	1.172
Totaal Lasten	72.571	72.102	71.240	71.232	70.991
Baten					
0 Bestuur en Organisatie	457	372	372	372	372
1 Openbare Orde en Veiligheid	71	71	71	71	71
2 Verkeer, Wegen, Water en Groen	105	56	56	26	26
3 Economische Zaken	526	450	478	405	460
4 Onderwijs	700	700	700	700	700
5 Sport, Cultuur en Recreatie	495	481	481	481	481
6 Maatschappelijke en Sociale Voorzieningen	7.758	8.308	8.263	8.263	8.185
7 Volksgezondheid en Milieu	4.601	4.550	4.643	4.643	4.643
8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	2.353	2.201	1.886	1.806	2.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	49.513	49.859	49.788	49.688	49.602
Overzicht kosten overhead	4.901	4.713	4.715	4.769	4.933
Totaal Baten	71.480	71.761	71.452	71.224	71.473

bedragen x € 1.000					
Overzicht lasten en baten	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Totaal Exploitatie	-1.091	- 341	213	-8	482
Mutatie reserves					
Toevoegingen	-232	-47	-47	-47	-47
Onttrekkingen	1.155	404	229	275	250
Totaal Mutatie reserves	923	358	182	228	203
Resultaat na bestemming	- 168*	17	395	220	685

*de kolom begroting 2017 is weergegeven exclusief resultaten uit de najaarsnota 2017

GEPROGNOSTICEERDE BALANS 2018-2021

bedragen x € 1.000						
Activa per 31-12	Rekening 2016	Begroting 2017*	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	1.042	981	1.068	984	901	817
Materiële activa	73.641	75.913	76.319	76.839	76.160	74.372
Financiële activa	4.608	3.608	3.373	3.138	2.903	2.668
Totaal vaste activa	79.291	80.502	80.760	80.961	79.964	77.857
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	14.183	13.504	11.203	7.929	4.095	3.013
Uitzettingen < jaar	10.607	7.246	6.418	6.680	7.740	9.388
Liquide middelen	479	544	541	530	530	527
Overlopende activa	75	0	0	0	0	0
Bijstelling op basis van geïnventariseerde risico's*	0	0	1.600	3.200	4.800	6.400
Totaal vlottende activa	25.343	21.294	19.762	18.339	17.165	19.328
Totaal activa	104.634	101.796	100.522	99.300	97.129	97.185
bedragen x € 1.000						
Passiva 31-12	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
<u>Vaste passiva</u>						
Eigen vermogen	23.656	25.561	25.221	25.433	25.425	25.905
Voorzieningen	9.091	9.138	10.486	11.833	13.181	14.529
Vaste schulden > 1 jaar	65.267	61.922	58.577	55.232	51.887	48.542
Totaal vaste passiva	98.014	96.621	94.284	92.498	90.493	88.976
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schulden < 1 jaar	4.788	3.975	5.038	5.602	5.436	7.009
Overlopende passiva	1.832	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Totaal vlottende passiva	6.620	5.175	6.238	6.802	6.636	8.209
Totaal passiva	104.634	101.796	100.522	99.300	97.129	97.185

Solvabiliteitsratio:

- 2018: 25,1%
- 2019: 25,6%
- 2020: 26,2%
- 2021: 26,7%

Schuldratio/debtratio

- 2018: 74,9%
- 2019: 74,4%
- 2020: 73,8%
- 2021: 73,3%

Deze kengetallen geven inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. De schuldratio of debtratio geeft aan welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd door derden. Beide ratio's zijn met elkaar verbonden, doordat ze samen altijd 100% zijn (zie ook "paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing").

*Geactualiseerd op basis van de ontwikkelingen die zich na de opstelling van de programmabegroting 2017 hebben voorgedaan.

Deze prognose is opgesteld op basis van de meest recente besluitvorming en het verwachte resultaat vanuit de najaarsnota 2017. Ook is sprake van diverse geïnventariseerde risico's (uiteengezet in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing), waarvan de mogelijke impact is gekwantificeerd op € 6,4 miljoen. Omdat de daadwerkelijke impact onzeker is, zijn de geïnventariseerde risico's apart inzichtelijk gebracht op de balans. Voornamelijk valt hieronder de waardering van de grondexploitaties die jaarlijks met de jaarrekeningcontrole wordt herijkt.

RESERVES EN VOORZIENINGEN

bedragen x € 1.000					
Reserves en voorzieningen	Stand per 31 december				
	2017	2018	2019	2020	2021
<u>Algemene Reserves</u>					
Algemene Reserve	19.415	22.267	22.283	22.678	22.897
Totaal Algemene Reserves	19.415	22.267	22.283	22.678	22.897
<u>Bestemmingsreserves</u>					
Reserve afvalstoffenverwijdering	1.139	937	757	579	402
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.504	1.447	1.444	1.392	1.363
Reserve onderhoud graven	545	547	549	550	552
Reserve onderhoud gebouwen	106	6	6	6	6
Totaal Bestemmingsreserves	3.294	2.937	2.756	2.527	2.323
<u>Voorzieningen</u>					
Voorziening nalatenschap dames Hofstee	151	151	151	151	151
Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders	2.529	2.451	2.373	2.295	2.217
Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders	2.432	2.509	2.586	2.663	2.740
Voorziening precariobelasting	4.026	5.375	6.723	8.072	9.421
Totaal voorzieningen	9.138	10.486	11.833	13.181	14.529
Totaal reserves en voorzieningen	31.847	35.690	36.872	38.386	39.749

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Op grond van het BBV moet in de programmabegroting een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden vermeld. Het doel daarvan is om de inzichtelijkheid voor de raad en toezichthouder voor wat betreft het structurele en reële evenwicht te verbeteren. De enige structurele toevoeging en onttrekking betreft de reserve onderhoud graven. De raming van de afkoopsommen storten we in de reserve en er vindt jaarlijks een onttrekking ten gunste van de exploitatie plaats ter opvang van het onderhoud aan de graven. Dit wordt verantwoord onder programma 7. De overige mutaties binnen de reserves zijn - met uitzondering van de egalatiereserves voor de afvalstoffenverwijdering en de riolering - van incidentele aard.

Uitgangspunt bij de vastgestelde Nota Financieel Beleid

In de nota Financieel Beleid, vastgesteld in uw raad van 12 december 2016, hebben we een tweetal uitgangspunten vastgelegd:

- de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal even groot zijn als de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel de hoogte van de netto risico's;
- de hoogte van de reserves (inclusief de vrij besteedbare ruimte binnen de algemene reserve) moet minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal). Daarmee wordt voldaan aan ons streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%.

ALGEMENE RESERVES

Doel

Reserve ter dekking van (on)voorziene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen. Onvoorziene risico's zijn risico's die niet van te voren zijn in te schatten en niet te voorkomen en niet te beïnvloeden zijn.

Mutatie

In de jaarrekening 2016 kwamen we uit op een saldo van € 3,9 miljoen. Conform het bestemmingsvoorstel is het positieve exploitatieresultaat gestort in de algemene reserve. Er ligt nog voor € 456.000 beslag op de reserve. Dit is met name voor de (restant) incidentele budgetten uit 2016 (€ 363.000) en voor incidentele uitgaven zoals de overheidsparticipatie, Gezond in de Stad etc.. Voor 2017 verwachten we op basis van de huidige najaarsnota een positief exploitatieresultaat van circa € 2,9 miljoen. Daarvan betreft € 1,3 miljoen de vrijval vanuit de voorziening precariobelasting.

Op basis van deze meerjarenbegroting verwachten we dat de algemene reserve eind 2021 een stand heeft van € 22,9 miljoen.

BESTEMMINGSRESERVES

Reserve afvalstoffenverwijdering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutatie

In deze meerjarenbegroting is het voorstel opgenomen om de tarieven voor de jaren 2018-2021 te verlagen met € 10 naar € 249,20 per meerpersoonshuishouden en € 160,64 voor één persoonshuishouden. Het jaarlijkse exploitatietekort komt daarmee op gemiddeld € 184.000 waarvoor een beroep op de reserve wordt gedaan. Voor het jaar 2018 is dan sprake van een kostendekkendheid van 92%.

Reserve vervanging/onderhoud riolering

Doel

Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.

Mutaties

In deze meerjarenbegroting is het tarief voor 2018 met € 7,82 verhoogd ten opzichte van 2017. Dit is conform uw besluit van 7 maart 2016 waarin u het nieuwe gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2016-2020 heeft vastgesteld. Uitgangspunt bij het GRP is dat de tarieven in tien jaar tijd geleidelijk stijgen tot een kostendekkend tarief in 2025. In deze meerjarenbegroting is 2019 het laatste jaar van tariefsverhoging omdat we dan het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid al hebben gehaald. Dit komt omdat het toegerekende rentepercentage - conform de begrotingsvoorschriften - met ingang van 2018 is gewijzigd van 4% (opgenomen in het GRP) naar 2%. Het financieel effect van dit lagere rentepercentage is voor 2018 en latere jaren verwerkt in deze meerjarenbegroting.

Reserve onderhoud graven

Doel

Reserve ter dekking van het onderhoud van graven.

Mutatie

De reserve wordt gevoed door de jaarlijkse afkoopsommen, de onttrekking betreft de jaarlijkse bijdrage aan de exploitatie voor het onderhoud.

Reserve onderhoud gebouwen

Doel

Reserve ter dekking van de kosten van onderhoud aan gemeentelijke gebouwen.

Mutatie

Conform de vorige meerjarenraming wordt er in 2018 een onttrekking gedaan ten behoeve van de exploitatie.

VOORZIENINGEN

Nalatenschap dames Hofstee

Doel

Deze voorziening is gevormd uit een legaat met als verplichting dat de opbrengsten ten gunste komen van de Triade.

Mutatie

Jaarlijks vindt zowel een dotatie als een onttrekking aan deze voorziening plaats ter grootte van de bespaarde rente. Dit bedrag komt ten goede aan de Triade.

Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders

Doel

Pensioenuitkering aan (weduwen/weduwnaars van) gewezen wethouders.

Mutatie

De genoemde pensioenuitkeringen worden hieruit betaald. Jaarlijks wordt gekeken of deze voorziening nog op peil is.

Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders

Doel

Reservering voor de pensioenen van wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van actuariële berekeningen.

Voorziening Precariobelasting

Doel

De raad heeft besloten tot invoering van de precariobelasting met ingang van 1 januari 2014 en in afwachting van de jurisprudentie de opbrengst voorlopig te storten in deze voorziening. Over het belastingjaar 2014 zijn de bezwaar- en beroepsmogelijkheden uitgeput en daarom heeft in 2017 een vrijval plaatsgevonden van € 1,3 miljoen ten gunste van de exploitatie 2017.

Mutatie

Voor de jaren 2018-2021 wordt de jaarlijkse opbrengst van € 1.349.000 vooreerst nog gestort in de voorziening in afwachting van de uitkomst van een (eventuele) juridische procedure.

MEERJARENINVESTERINGSPLAN 2018-2021

Hierbij bieden wij u het investeringsplan voor de begrotingsperiode 2018 tot en met 2021 aan. Wij vragen u om de geplande investeringskredieten voor 2018 beschikbaar te stellen. De bijbehorende lasten zijn meerjarig meegenomen in deze programmabegroting.

Geplande investeringen 2018*	m/ e**	Bruto investering	Algemene exploitatie	Reserves	Exploitatie riolering / reiniging	Subsidies en andere bijdragen
<u>Programma 2</u>						
Vervangingsbudget openbare verlichting	e	89.000	89.000			
Uitvoeringsplan bermen	m	675.000	675.000			
Veilige Otterpassages	m	40.000	40.000			
1e fase upgrading fietspad langs de Linde (Gapenburg-Stroomkantpad)	m	700.000	700.000			
2e fase upgrading fietspad langs de Linde (Lindepad)	m	407.000	407.000			
<u>Programma 5</u>						
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MOP	e	700.000	700.000			
Groot materiaal sporthallen	e	30.000	30.000			
<u>Programma 6</u>						
Project bestemming Noordwolde fase 5	m	241.000	77.500			163.500
<u>Programma 7</u>						
<u>Budget rioleringswerkzaamheden:</u>	e	-			881.000	
Vervangen riolering		577.000				
Vervangen rioelgemalen (elektromechanisch)		144.000				
Drinkvoorziening voor vee		160.000				
<u>Programma 8</u>						
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	m	500.000	500.000			
<u>Overzicht kosten overhead</u>						
Budget informatisering	e	450.000	150.000			300.000
Alarmeringssysteem bedrijfshulpverlening/agressieteam	e	45.000	45.000			
<u>Vervangingsbudget:</u>						
Automatisering	e	300.000	100.000			200.000
Tractie (incl. twee elektrische dienstauto's)	e	250.000	250.000			
Totaal geplande investeringen 2018		5.308.000	3.763.500	0	881.000	663.500

* exclusief grondexploitatie

** e = investeringen met economisch nut; m= investeringen met maatschappelijk nut

Geplande investeringen 2019*	m/ e**	Bruto investering	Algemene exploitatie	Reserves	Exploitatie riolering/ reiniging	Subsidies en andere bijdragen
<u>Programma 2</u>						
Vervangingsbudget openbare verlichting	e	89.000	89.000			
Uitvoeringsplan bermen	m	675.000	675.000			
2e fase upgrading fietspad langs De Linde (Lindepad)	m	407.000	407.000			
3e fase aanleg deel fietspad De Linde (Kontermansbrug-IJkenverlaatpad)	m	245.000	245.000			
<u>Programma 5</u>						
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MOP	e	350.000	350.000			
Groot materiaal sporthallen	e	30.000	30.000			
<u>Programma 6</u>						
Project bestemming Noordwolde fase 5	m	193.000	77.500			115.500
<u>Programma 7</u>						
<u>Budget rioleringswerkzaamheden:</u>	e				422.000	
Vervangen riolering		271.000				
Vervangen rioelgemalen (elektromechanisch)		151.000				
<u>Programma 8</u>						
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	m	500.000	500.000			
<u>Overzicht kosten overhead</u>						
Budget informatisering	e	450.000	150.000			300.000
<u>Vervangingsbudget:</u>						
Automatisering	e	900.000	300.000			600.000
Tractie	e	180.000	180.000			
Totaal geplande investeringen 2019		4.441.000	3.003.500	0	422.000	1.015.500

* exclusief grondexploitatie

** e = investeringen met economisch nut; m= investeringen met maatschappelijk nut

Geplande investeringen 2020*	m/ e**	Bruto investering	Algemene exploitatie	Reserves	Exploitatie riolering	Subsidies en andere bijdragen
<u>Programma 2</u>						
Vervangingsbudget openbare verlichting	e	89.000	89.000			
Uitvoeringsplan bermen	m	675.000	675.000			
3e fase aanleg deel fietspad De Linde (Kontermansbrug-IJkenverlaatpad)	m	245.000	245.000			
<u>Programma 5</u>						
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MOP	e	250.000	250.000			
Groot materiaal sporthallen	e	30.000	30.000			
<u>Programma 6</u>						
Project bestemming Noordwolde fase 5	m	186.000	77.500			108.500
<u>Programma 7</u>						
<u>Budget rioleringswerkzaamheden:</u>	e				661.000	
Vervangen riolering		407.000				
Vervangen rioelgemalen (electromechanisch)		165.000				
Aanleg hemelwaterriool		89.000				
<u>Programma 8</u>						
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	m	500.000	500.000			
<u>Overzicht kosten overhead</u>						
Budget informatisering	e	450.000	150.000			300.000
<u>Vervangingsbudget:</u>						
Automatisering	e	600.000	200.000			400.000
Tractie	e	180.000	180.000			
Totaal geplande investeringen 2020		3.866.000	2.396.500	0	661.000	808.500
* exclusief grondexploitatie						
** e = investeringen met economisch nut; m= investeringen met maatschappelijk nut						

Geplande investeringen 2021 *	m/ e**	Bruto investering	Algemene exploitatie	Reserves	Exploitatie riolering	Subsidies en andere bijdragen
<u>Programma 2</u>						
Vervangingsbudget openbare verlichting	e	89.000	89.000			
<u>Programma 5</u>						
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MOP	e	50.000	50.000			
<u>Programma 7</u>						
Budget rioleringswerkzaamheden:	e				496.000	
Vervangen riolering		407.000				
Aanleg hemelwaterriool		89.000				
<u>Programma 8</u>						
Algemeen budget voor Investeringskalender en overige ambities	m	500.000	500.000			
<u>Overzicht kosten overhead</u>						
Budget informatisering	e	450.000	150.000			300.000
<u>Vervangingsbudget:</u>						
Automatisering	e	600.000	200.000			400.000
Tractie	e	180.000	180.000			
Totaal geplande investeringen 2021		2.365.000	1.169.000	0	496.000	700.000
* exclusief grondexploitatie						
** e = investeringen met economisch nut; m= investeringen met maatschappelijk nut						

OVERZICHT VAN INCIDENTELE LASTEN EN BATEN

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN

bedragen x € 1.000				
Incidentele lasten en baten	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Lasten				
0 Bestuur en Ondersteuning				
Aanschaf Ipads raadsleden	15			
Verkiezingen gemeenteraad	20			
Dorpenbudget (2016 tot en met 2018)	34			
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat				
Onkruidbestrijding	37			
Uniforme en geactualiseerde bebording	20			
4 Onderwijs				
Onderwijshuisvesting groot onderhoud gymzaal	5			
Schilderwerk Lindecollege			71	
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Startblokken zwembad De Steense	18			
Culturele Hoofdstad (2016 t/m 2018)	25			
Toeristisch investeringsfonds (2017 t/m 2018)	25			
Project dorpen, landschap en biodiversiteit (2017 t/m 2019)	50	50		
Extra budget bomenbeleidsplan	115			
Bijdrage aan Oudheidkamer Weststellingwerf	5	5	5	
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 5	78	78	78	
Herstructureringsgelden	41			
Impulsprogramma participatie vergunninghouders	63	18		
Sociale stimulering kleine dorpen	50	50	25	
Sociale stimulering Wolvega	50	50	25	
7 Volksgezondheid en Milieu				
Pilot papierwinkel (2017 t/m 2018)	10			
Opstellen nieuw Gemeentelijke Rioleringsplan			35	
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Energie Prestatie Adviezen (EPA)	50			

bedragen x € 1.000				
Incidentele lasten en baten	Begroot 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Overzicht kosten Overhead				
Doorontwikkeling OWO afdelingen	219			
Intensivering Vlechtwerkers	133	67		
Onvoorziene uitgaven				
Jaarlijks beschikbare budget voor onvoorziene incidentele uitgaven	30	30	30	30
Totaal incidentele lasten	1.093	348	269	30
Baten				
Overzicht kosten Overhead				
Bijdrage in kosten OWO afdeling	146			
Bijdrage uit reserve onderhoud gebouwen	100			
Totaal incidentele baten	246			
Saldo incidenteel	847	348	269	30

Bijlagen

BIJLAGE I: SUBSIDIEPLAFONDS 2018

Hieronder vindt u in de bijlage I subsidieplafonds 2018 bestaande uit 2 onderdelen namelijk:

- Overzicht subsidies per product
- Overzicht subsidies per preferente instelling

OVERZICHT SUBSIDIES PER PRODUCT / INSTELLING

Overzicht subsidies per product / instelling	Subsidie plafond 2018	Preferente instelling/regeling per product/product
<u>2 Verkeer, Water, Wegen en Groen</u>		
Overige verkeer	508	Regeling verkeersbrigadiers
Waterwegen	1.015	IJswegencentrale
<u>4 Onderwijs</u>		
Schoolbegeleidingsdienst	35.749	Samenwerkingsverband de Stellingwerven
<u>5 Sport, Cultuur en Recreatie</u>		
Bibliotheekwerk	414.876	Stichting Bibliotheek Zuidoost Fryslân
Muziekonderwijs	169.500	Diversen
Ontwikkelingssamenwerking	12.210	Wereldwinkels en Stichting Gered Gereedschap
Sportbevordering	212.000	Jeugd Sport en Cultuur (JSC)*1 en diversen (deels uit rijksbijdrage)
Cultuurbevordering	158.513	Stellingwarver Schrieversronte, Opera Spanga, JSC*1 en Stimuleringsregeling Kunst en Cultuur
Oudheidkunde en musea	82.493	Stichting Nationaal Vlechtmuseum + Oudheidkamer
Heite Schaaktoernooi	5.329	Heite schaaktoernooi*2
Multifunctionele accommodaties	37.657	Stichting Harten Tien
Lokale omroep	15.923	Radio Weststellingwerf Centraal (Bijdrage per inwoner)
Toerisme	50.000	Toeristische netwerken
Gemeentelijk monumentenbeleid	40.600	Diversen

Overzicht subsidies per product / instelling	Subsidie plafond 2018	Preferente instelling/regeling per product/product
6 Maatschappelijke en Sociale Voorzieningen		
Ouderenzorg	36.525	Humanitas, Ouderenorganisaties, diversen (Flankerend Ouderen Beleid) en JSC*1
Ouderenwerk	54.656	Timpaan
Maatschappelijke dienstverlening	25.588	Tûmba, Slachtofferhulp Nederland en JSC*1
Sociaal-cultureel werk	22.155	Timpaan en JSC*1
Opbouwwerk	33.200	Timpaan
Lokaal Sociaal beleid	7.816	Lokale sociale initiatieven
Jeugd en jongerenwerk	59.272	Timpaan
Overige jeugd en jongerenwerk	288.443	Timpaan
Vrijwilligerswerk en Mantelzorg	49.735	Timpaan en diversen
Peuterspeelzalen	271.005	Stichting Doomijn, diversen
Armoedebeleid	135.000	Stichting Leergeld (Koppeling rijksuitkering) en Timpaan
Maatschappelijke begeleiding nieuwkomers	120.000	Timpaan
7 Volksgezondheid en Milieu		
Openbare gezondheidszorg	28.445	Lokaal Gezondheidsbeleid en EHBO
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	33.189	Jeugdgezondheidszorg en diversen
Inzameling droge componenten	25.375	Regeling oud papier
Totaal	2.426.777	

*1 Betreft instellingen die voorheen op basis van de regeling Jeugd Sport en Cultuur subsidie verkregen.

*2 Het plafond voor het Heite schaaktoernooi wordt tweejaarlijks geraamd.

De toename in de omvang van het subsidieplafond in 2018 wordt vooral verklaard uit hogere subsidies die verbonden zijn aan rijksuitkeringen. Daarnaast zijn de budgetten met 1,5% geïndexeerd.

PREFERENTE INSTELLING/REGELING

Preferente instelling/regeling	Subsidie plafond 2018	Uit beleidsveld
Overzicht per budgetinstelling		
<u>5 Sport, Cultuur en Recreatie</u>		
Stichting Bibliotheek Zuidoost Fryslân	414.876	Bibliotheekwerk
Wereldwinkel Wolvega	3.299	Ontwikkelingssamenwerking
Wereldwinkel Noordwolde	3.299	Ontwikkelingssamenwerking
Stichting Stellingwarver Schrieversronte	40.577	Cultuurbevordering
Stichting Nationaal Vlechtmuseum	77.492	Oudheidkunde en musea
Vereniging Oudheidkamer Weststellingwerf	5.000	Oudheidkunde en musea
Stichting Harten Tien	37.657	Multifunctionele accommodaties
Sport Fryslân	212.000	Sportbevordering
<u>6 Maatschappelijke en Sociale Voorzieningen</u>		
Stichting Doomijn	218.205	Peuterspeelzalen
Timpaan	54.656	Ouderenwerk
Timpaan	11.852	Sociaal-cultureel werk
Timpaan	33.200	Opbouwwerk
Timpaan	59.272	Jeugd en jongerenwerk
Timpaan	288.443	Overige jeugd en jongerenwerk
Timpaan	49.735	Vrijwilligerswerk en mantelzorg
Timpaan	10.000	Armoedebeleid
Timpaan	120.000	Maatschappelijke begeleiding nieuwkomers
Stichting Leergeld	125.000	Armoedebeleid (koppeling rijksuitkering)
Tûmba	9.797	Maatschappelijke dienst
Slachtofferhulp	4.851	Maatschappelijke dienst
Radio Weststellingwerf Centraal	15.923	Lokale omroep (bijdrage per inwoner)
Totaaloverzicht per budgetinstelling, Samenleving	1.795.134	

BIJLAGE II: LIJST MET AFKORTINGEN

Hieronder vindt u in de bijlage II de lijst met afkortingen

LIJST MET AFKORTINGEN

A	
A&O	Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
B	
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIE	Bouwgronden in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	Basisregistratie personen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BVI	Belastingen en Vastgoedinformatie
C	
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CO2	Koolstofdioxide (Koolzuurgas)
CROW	Centrum voor Regelgeving en onderzoek in Grond-, Water-en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
D	
DBO	Dienstverlening, Bedrijfsvoering en Organisatie
DigiD	Digitale persoonsidentificatie
DIV	Documentaire Informatievoorziening

E	
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPA	Energie Prestatie Adviezen
Eph	Eenpersoonshuishouden
EU	Europese Unie
F	
FTE	Full time employee (voltijd medewerker)
FUMO	De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
FUMO	Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving
FVW	Financiële verhoudingswet
G	
GAP	Gemeentelijke Afvalstoffen Plan
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGK	Gemeentelijke Gegevens Knooppunt
GGU	Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GiB	Groen in Bedrijf
GIDS	Gezond in de Stad
GR SW Fryslân	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan
H	
HRM	Human Resource Management (Personeelszaken)
't Hek	Het 'Hek' omvat de rijksmiddelen Jeugdzorg, Wmo, Participatie en BUIG
I	
I&A	Informatisering en Automatisering
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers

IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere zelfstandigen
IPO	Inter Provinciaal Overleg
J	
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JHF	Jeugdhulp Fryslân
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
JOS	Jongeren op straat
K	
4 K's	Meer Kwaliteit, vergroten Kennis, vermindering Kwetsbaarheid en minder/meer Kosten
M	
MFC	Multifunctioneel centrum
MJB	Meerjarenbegroting
MJR	Meerjarenraming
MKB	Midden en kleinbedrijf
MOP	Meerjarenonderhoudsplan
Mph	Meerpersoonshuishouden
N	
NEN	Nederlandse Norm (certificering)
NIEGG	Niet in exploitatie genomen (bouw)grond
NV	Naamloze Vennootschap
NVM	Nederlandse vereniging van Makelaars
O	
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OBS	Openbare basisschool
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OVN	Ondernemersvereniging Noordwolde
OWO	Gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland
OZB	Onroerende-zaakbelastingen
P	
P&C	Planning & Control
PGB	Persoonsgebonden budget
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling Nederland

R	
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
S	
SD	Sociaal domein
SOVF	Stichting Openbare Verlichting Fryslan
Suwinet	Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SvB	Sociale Verzekeringsbank
SW	Sociale Werkvoorziening
U	
UNESCO	De Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
V	
VANG	Van Afval Naar Grondstof
VECOZO	Internetportaal voor veilig internet en communicatie in de zorg tussen zorgverzekeraars, zorgverleners en zorgkantoren
VFG	Vereniging Friese Gemeente
VKD	Vereniging kleine dorpen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
W	
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
wet HOF	Wet Houdbare OverheidsFinanciën
Wlz	Wet langdurige zorg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOW	Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega
WOZ	Waardering Onroerende zaken
Wpg	Wet publieke gezondheid
WsW	Wet sociale werkvoorziening

WSW	Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
Z	
Zvw	Zorgverzekeringswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel